

PE
AFIȘUL
STAGIUNII

Pasionatele „pro sau contra“

„Să nu discutăm Intunecarea lui Tatos ca o ecranizare fidelă a romanului... îi laud curajul de a nu fi fost comod” (Viorica Bucur)

Intunecare

• „Filmul lui Tatos este (după părerea mea) o realizare cu o înaltă tensiune dramatică și psihologică. Parfumul acelei epoci este de asemenea transmis cu multă subtilitate și întreaga realizare poartă pecetea unei impecabile tinute artistice și intelectuale.” (Aurel Trif — str. N. Bălcescu 6, bl. 6, sc. B, et. 1, ap. 28, Tirgu Mureș).

• „M-am dus cu foarte mult entuziasm (citisem cartea), dar abia am rezistat pînă la final. Am rămas cu o întrebare deloc comodă pentru mine: dacă filmul, vrîndu-se accesibil, se adresează unor oameni cu o cultură generală superioară și eu nu l-am înțeles pentru că nu fac parte dintre aceștia? Fiind de felul meu cam pesimistă, îmi pun deseori această întrebare. De fapt nici nu am pretenția că mă număr printre fericii de peste medie. Am copilărit într-un sat colectivizat în '60, în care primul televizor s-a cumpărat în '72 iar șoseaua a fost asfaltată prin '76. Și astea au fost evenimente marcate în comuna mea. Deci nu am avut posibilitatea să învăț engleza și pianul de la 4 ani, să merg la concerte etc. etc. Nu-l citesc încă pe Proust — despre care profesora de franceză mi-a spus că un intelectual 100% îl înțelege — dar am toată stima pentru cei ce o fac. Deci, de aici am pornit cînd m-am gîndit să vă scriu despre Intunecare. Filmul pare bun, e făcut dintr-un material supe-

rior, totuși și-au dat din interesul, dar... îmi face impresia că s-a greșit montajul, nimic nu are cursivitate, s-a făcut un abuz de simboluri, de trimiteri, de vorbe de duh, fiecare personaj reprezintă un tip: poetul genial, omul de afaceri, vampa, anarhistul, etc. Nici unul nu este conturat în întregime, încît te întrebi care era rolul lgr. Ion Caramitru este un actor foarte bun, dar după părerea mea total nepotrivit în rol. Ion Caramitru a creat un alt Radu Comșa, mai interiorizat, obligat să se poarte ca Radu din carte... Aștept cu nerăbdare să citesc cronică din revistă deși nu cred să-mi schimbe părerea, doar cel mult să-mi explice câteva lucruri pe care, acum, ajunsă și acasă, recunosc că nu le-am înțeles”. (Ileana Murgeanu — str. Nicolae Iorga, 2, Botoșani).

• „Romanul, mie, la timpul cînd l-am citit, nu mi-a plăcut foarte tare și e una din cărțile care nu mă ispitesc s-o recitesc. Am admirat curajul lui Tatos de a fi făcut acest film. E un film muncit și din care mesajul împotriva războiului e foarte clar... Actorii sînt foarte buni, își fac datoria din plin, totuși pe Ion Caramitru l-am surprins jucînd fără chef. Nu e vorba de scena în care apare blazat și plictisit, nu, — el joacă fără chef. Nici mie nu mi-ar fi plăcut acest rol dacă aș fi fost bărbat. Nu reiese clar poziția lui de intelectual derutat care, în final, se sinucide. Filmul pare făcut din bucăți, de dragul unor replici, deși nu scapă miezul romanului dar omite măruntăsurile edificatoare. Este un film politic

serios făcut, totuși îi lipsește acel ceva ce trebuie să meargă la inima spectatorului” (Ștefania Zamfir — Drumul Taberei 7, București).

• „Cuvinte foarte bune pentru imaginea lui Călin Ghibu; remarcabile interpretările lui Ion Caramitru (admira-bilă secvența de la înmormîntarea mamei) și Dan Condurache”. (Ruxandra Constantinescu — str. Camelliei 7, Ploiești).

• „M-a bucurat foarte mult ideea unei ecranizări după Intunecare. Mă așteptam însă la o distribuie mai potrivită a eroului principal. Caramitru este un actor dintre cei mai talentați, care-și dăruiește lumina și uneori îi devorează pe cei din jur, orbindu-i din prea multă strălucire. Caramitru a reușit să impregneze o durere zguduitoare personajului său, este o calitate cîștigată prin experiență, dar, după părerea mea, nu ajunge numai atît. Probabil că Sergio Leone are dreptate: filmele bune nu se fac după cărți bune.” (Oana Firea — Bd. 1 Mai bl. I 7, sc. 1, ap. 5, Craiova).

• „Sigur că ne rămîne din acest film tragedia intelectualului onest, după primul război mondial... Mijloacele folosite însă de realizatori par de la un moment dat prea tari. Pentru grozăviile războiului, este nevoie oare de a folosi eternele, tragicele, insuportabile „refrene” de morți vînturați cu targa în căruțe etc.? Intunecarea asta, la propriu, voită la tot pasul, face ca unele lucruri mai comune să ia proporții cvasi apocaliptice. Deși

„...un scenariu bine pus la punct, trăiri ca-n viață, nimic fals“ (N. Cazacovschi despre Al patrulea gard lângă debarcader)

filmul nu pare a avea structura unei confesiuni, se folosește coplesitor de des o imagine obsesivă de lac-baltă, acoperit cu frînturi de mătasea broaștei și cu un protagonist în plutire deznădăjduită, pe fondul sonor al unor clipeci de picături din streșină. Încă o dată, tot ce e prea mult...” (G. Podaru, of. 22 post restant, București).

● „Am văzut, de curînd, un film care m-a făcut să-mi dau seama că și cinematografia noastră poate crea filme de excepție. Este vorba de *Întunecare*. Bineînțeles că pe regizor l-a ajutat și romanul lui Cezar Petrescu și jocul excepțional al actorilor Ion Caramitru, George Constantin, Emilia Dobrin Besoiu, Dan Condurache, dar

meritul principal cred că aparține regizorului Alexandru Tatos care a dat originalitate ecranizării. Felicitări echipei de realizatori!” (Ofelia Elena Ciornel — str. Soveja nr. 1 A, bl. G2, sc. B, ap. 57, Constanța).

● „Se vorbește despre film în comparație cu cartea. Dar nu cred că un spectator care n-a citit cartea poate înțelege ceva din „mozaicul” autorilor. Ideea filmului ca eroul să-și revadă viața în ultimele sale clipe, cînd se înneacă, este mai mult decît discutabilă. Personajul creat de Caramitru nu are forță, nu are viață, este aproape sintetic.” (Mihaela Măreș — Calea Moroienei 26 A, Sinaia).

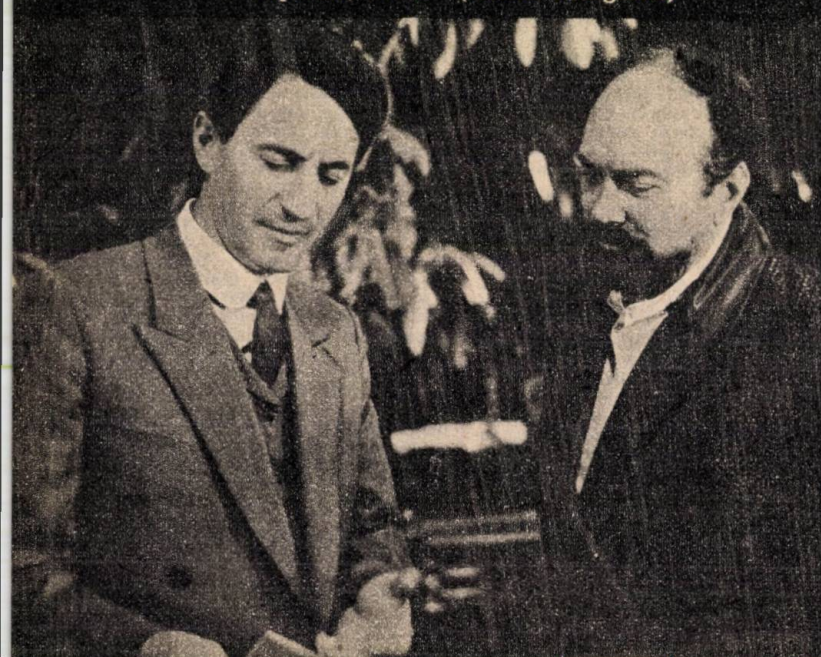
● „Scuzați-mă dacă am avut temeritatea să vă scriu, dar ceea ce m-a

determinat s-o fac au fost judecățile nedrepte și lipsa de receptivitate pe care au dovedit-o mai ales marile publice și, parțial, critica de specialitate în legătură cu filmul *Întunecare*. Consider că e demn de toate laudele curajului lui Alexandru Tatos — realizatorul unor filme foarte personale, dacă mă gîndesc, de exemplu la *Secvențe* — de a renunța la calea bătătorită și comodă a transpunerii cinematografice fidele, pe care romanul *Întunecare*, roman cu reale virtuți cinematografice, i-ar fi permis-o. Impresia mea e că în judecarea acestui film s-a pornit de la o premisa total eronată, aceea de a privi filmul ca pe o ecranizare a romanului omonim. Pentru mine, o ecranizare implică, în primul rînd, redarea spiritului operei literare ce a stat la baza filmului și mai puțin copierea cinematografică a fiecărei pagini a romanului. E adevărat că în cazul filmului acesta nu se poate vorbi de vreo echivalență între atmosfera predominant expresionistă a filmului (slujit admirabil de o imagine adecvată, cu trimeri simbol la care se adaugă decorurile foarte inspirate) și spiritul cărții lui Cezar Petrescu, roman frescă, cu merite incontestabile, dar care păcătuiește prin tendința de a vrea prea mult și de a realiza prea puțin; de aceea și analiza psihologică pe care o întreprinde romancierul e unilaterală și, pe alocuri, lipsită de substanță. Aș afirma că nu i se poate reproșa lui Alexandru Tatos această neconcordanță între carte și film, fiindcă regizorul n-a urmărit să realizeze o ecranizare strictă ci, pornind de la datele romanului, pe care nu de puține ori le-a modificat pentru a le aduce la unison cu viziunea sa profund originală, el a reușit să topească totul într-o veritabilă sinteză menită să slujească sentimentul căruia i se circumscrie filmul: acela al dezamăgirii dureroase pe care o încearcă Radu Comșa în fața neîmplinirii înaltelor sale idealuri de dreptate. Pentru obiectivul pe care și l-a propus — acela de a realiza un film original, incitant — Alexandru Tatos și-a ales cele mai potrivite mijloace de exprimare și pornind de la această premisa apreciez filmul ca o realizare valoroasă a cinematografiei noastre.” (Viorica Bucur — Sos. Iancului 2 bl. 113 C, sc. 1, et. 4, ap. 12, București).

Furtună în Pacific

● „Aș vrea să vă spun o poveste simplă. O tinăra (să zicem eu), absolventă a 12 clase, dă examen la facultatea de medicină. Tinăra e bine pregătită și la examenul. Acum e studentă. Tatăl fetei este marinar — sau navigator, cum se mai spune. În timpul povestirii, undeva departe de țară, luptîndu-se cu valurile neîmblînzite și cu rafalele unui muson, primește radiograma cu vestea cea mare. Are o arsură mare pe mină, de la un motor năvăș, e îngrijorat de soarta navei, dar inima-i zboară cîteva clipe spre casă. Ferice? E prea puțin spus. Totul s-a petrecut în realitate. Eu sînt constănțeanca, fiică de marinar, și actualmente studentă în anul I la medicină. Cînd a rulat filmul *Furtună în Pacific* la noi, în oras, colegii tatălui meu ieșeau cu ochii în lacrimi de la film. Văzuseră ceea ce trăiseră și ei

Ion Caramitru și George Constantin în *Întunecare*, „film care pare bun, dintr-un material superior, dar...” (Ileana Murgeanu)

cindva... Cînd trăirea de cea mai pură calitate vibrează cu fiecare gest, cu fiecare replică — e lucru sigur că pelicula va primi o exclamație de: „Așa mai zic și eu film!” Constantin Novac și Nicu Stan, scenariștii filmului merită un 10 la intuiție. Eliminînd exagerările (f. viteaz, f. brav), subliniind ceea ce trebuia subliniat, ei au reușit un poem emoționant dedicat marinarilor și, bineînțeles, oamenilor” (**Sorina Mușat — Constanța**).

• „...Trebuie să spun că filmul a avut fațete care m-au nemulțumit. Realizatorii au mizat pe folosirea abuzivă a datelor tehnice, necesare desigur într-o sedință care expune problemele tehnice, dar nu suficient de atractive și lămuritoare pentru spectatorul acestei furtuni. Dincolo de această obiecție, mă declar relativ satisfăcută de **Furtună în Pacific**. Este un film frumos filmat, plouă și tună în toată legea și, ceea ce e important, se simte prezența mirifică a omului ca forță capabilă să supună natura prin acceptarea riscului.” (**Alina Bădescu**, — bl. 21, sc. A, cartier Traian, Rimnicu-Vilcea)

Clipa de răgaz

• Pentru mine, **Clipa de răgaz** este filmul de inimă al acestui an. Îmi place din ce în ce mai mult jocul Ecaterinei Nazare — mai ales cînd are alături un partener de talia lui Ștefan Iordache al cărui joc plin de subtilități m-a încântat”. (**Ruxandra Constantinescu — str. Cameliei 7, Ploiești**).

• „**Clipa de răgaz** este exemplul unui semieșec, ținînd cont că se pleacă de la un scenariu bunice!.” (**Cerasela Iuliana Bujor — str. Tudor Vladimirescu 31, loc. Voluntari, sectorul agricol Ilfov**).

• „Iată încă un regizor român, Șerban Creangă, ale cărui filme voi alerga să le văd de acum înainte. Mărturisesc că m-am dus la acest film cu fascinația care s-a născut din adolescență pentru acest actor asupra căruia mi s-au deschis ochii de cînd juca „Hamlet” în regia lui Dinu Cernescu — Ștefan Iordache. Am văzut un foarte bun film de actualitate. Îmi asum riscul unei comparații (de alăturare nu de opunere) a Ecaterinei Nazare cu Tora Vasilescu pentru modul firesc, omenesc de trecere prin viață — film, pentru degajarea cu care se mișcă în fața aparatului. Pur și simplu, apariția Ecaterinei Nazare, prîvind, trecîndu-și mîna prin păr, spe-rînd, barînd calea nepoatei, îmi dădea un fior, făcîndu-mă să mă gîndesc că ea sînt eu și mă uitam stîngerită în jur să nu-și dea seama de lucrul acesta și ceilalți spectatori... Mi-au plăcut teribil dialogurile. Le-am găsit pline de spirit și miez. Decorurile și costumele de bun gust și bun simț m-au făcut să mă simt bine azi, ca între prieteni. Acțiunea mi s-a părut deosebit de interesantă — am făcut cunoștință, într-un mod deloc anost, cu o problemă de producție, de cin-ste, de omenie, de sacrificiu. Am sesizat și scăpări — sînt supărătoare desincronizările, plutesc în aer și oare-care neclarități privind statutul social al unor personaje chiar principale, dar eu sînt un spectator foarte gene-ros cînd descopăr un bulgăre de aur chiar și cu impurități.” (**Olea Pascu — București**).

„Colegii tatălui meu — un navigator, au ieșit cu ochii în lacrimi de la **Furtună în Pacific**” (**Sorina Mușat**)

Al patrulea gard lîngă debarcader

• „Mi s-a parut un film neterminat: a fost ca un episod dintr-un film serial; aștept cu nerăbdare urmarea, ni-ciodată nu mi-am pierdut speranța; de fiecare dată cînd intru la un nou film românesc îmi fac curaj spunîndu-mi: „Poate că nu va semăna cu ni-mic din ce-am văzut pînă acum”. (**Cerasela Iuliana Bujor — Voluntari, Sec-torul agricol Ilfov**).

• „N-a trecut mult timp de la suc-cesul **Declarației de dragoste**, cînd spuneam că acest film va fi unic și de neînlocuit cu altul. Vreme trece,

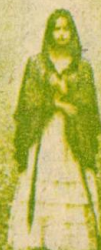
vreme vine; și **Al patrulea gard** iese învingător la puncte... cinematogra-fice. Remarc scenariul bine pus la punct și mina regizorală a Cristianei Nicolae ce a dat frîu liber jocului spontan al cuplurilor de adolescenți. Trăirile lor sînt ca în viață. Nimic nu e fals. O contribuție însemnată a adus-o Florin Paraschiv, iar muzica lui Marius Teicu ne încălzește sufle-tul. **Al patrulea gard** e un film pentru adolescenți de care avea nevoie fil-mul nostru de actualitate. În sfîrșit, sînt cu inima ceva mai împăcată că cineștii noștri se mai gîndesc și la adolescenții de azi.” (**Nicolae Caza-covschi — Bacău**).

După **Clipa de răgaz** (aici Ștefan Iordache și Sebas-tian Papaiani), corespondenta Olea Pascu ne-a scris că „voi alerga de acum înainte să văd filmele lui Șerban Creangă”

Ați văzut Ripa, după romanul lui Gonțearov?
Nici o cinematecă personală nu are voie
să-l scape..." (Sergiu Vicol)

Putem deschide o cinematecă a cititorilor noștri

De la Iordache la Batalov

...sînt filme pe care dacă aș putea să le asemuiască cu ființe umane, aceste filme le-aș vedea sub înfățișarea unor modești funcționari care își fac conștiința muncii, dar nu au acea scintilă care să-i evidențieze. Altfel stau lucrurile cu **Străinul** sau cu **Pe malul stîng**... Primul m-a cucerit, nelăsîndu-mi nici o clipă impresia de vechi, de stingaci. Deși a fost făcut acum 22 de ani, el pare că ne vorbește nouă, tinerilor din 1986. Ștefan Ciubotărașu este magnific, Iordache a confirmat peste ani premiul de la Karlovy Vary, aduceți-vă aminte de scena întîlnirii dintre Ștefan Iordache și Irina Petrescu pe insulă... A fost o incîntare să redescopri secvențe, actori, și, de ce nu?, cartea care a stat la baza scenariului, cîndva. **Pe malul stîng al Dunării albastre** mi-a dat prilejul de a vedea la lucru doi mari actori: Gina Patrîchi și Gheorghe Dinică. Zaza este o învinșă, ea nu și-a trăit viața și nici măcar viața nu a trăit-o pe ea (așa cum spunea unul din personajele **Intrusului** lui Marin Preda) ci pur și simplu a trecut pe lângă ea. Dinică este monumental în rolul de slugă obraznică și familiară, irespectuoasă prin perfidă slugărnicie, jocul lui mi-a adus aminte de un alt rol al lui, în teatru, în „...Escu”. Filmul poartă amprenta inconfundabilă a Malvinei Urșianu, dar pentru mine **Serata** rămîne o culme a filmului politic românesc și face parte dintr-o fa-

milie mai largă a filmelor care mi-au readat mie, om ce nu am participat la evenimentele din August '44, atmosfera eliberării: **Porțile albastre ale orașului**, **Zidul**, **Valurile Dunării**, **Ștejar extremă urgență**. Și fiindcă vorbim de astfel de filme, mi-e dor de scena în care Caramitru pleacă cu geanta plină de grenade să oprească tancurile germane la „porțile albastre ale orașului”, de scena din **Serata** în care Silvia Popovici află prin dragoste sensul vieții pe care îl pierduse sau... spuneți-mi dacă știți o scenă în care să se prezinte plecarea pe front mai bine decît cea din **Zboară cocorii**? Și revenind la Iordache, mă gîndesc ce bine e că avem un talent de forță sacră a lui. Urmăriți cu ochii minții evoluția actorului: de la un **Un film cu o fată fermecătoare** la **Ediție specială**, de la **Lady X** la **Emigranții**, de la **Străinul** la **Glissando**, de la **Proprietarii** la **Bună seara, Irina**. Scrisoarea mea nu se vrea o pledoarie doar pentru Iordache, ci pur și simplu țin să vă scriu că nu mai trebuie să avem filme proaste și mediocre; să vă spun că mi-a plăcut teribil Marcel Iureș în **Passacaglia**, că îmi place „Gospodin Marchiz” dar nu uit versiunea franceză a „Capitanului Fracasse” — cu Jean Marais și, pentru încheiere, v-aș oferi drept cadou (dacă s-ar putea) scena reîntoarcerii în țară din filmul **Fuga**, în care Batalov realizează unul din marile sale roluri, oare are și altfel de roluri? nu cred! — și, în fond, oricum ar fi, eu îl iubesc pe Alexei Batalov pentru tot ce ne-a dat, de la **Doamna cu cățelul** la **Moscova nu**

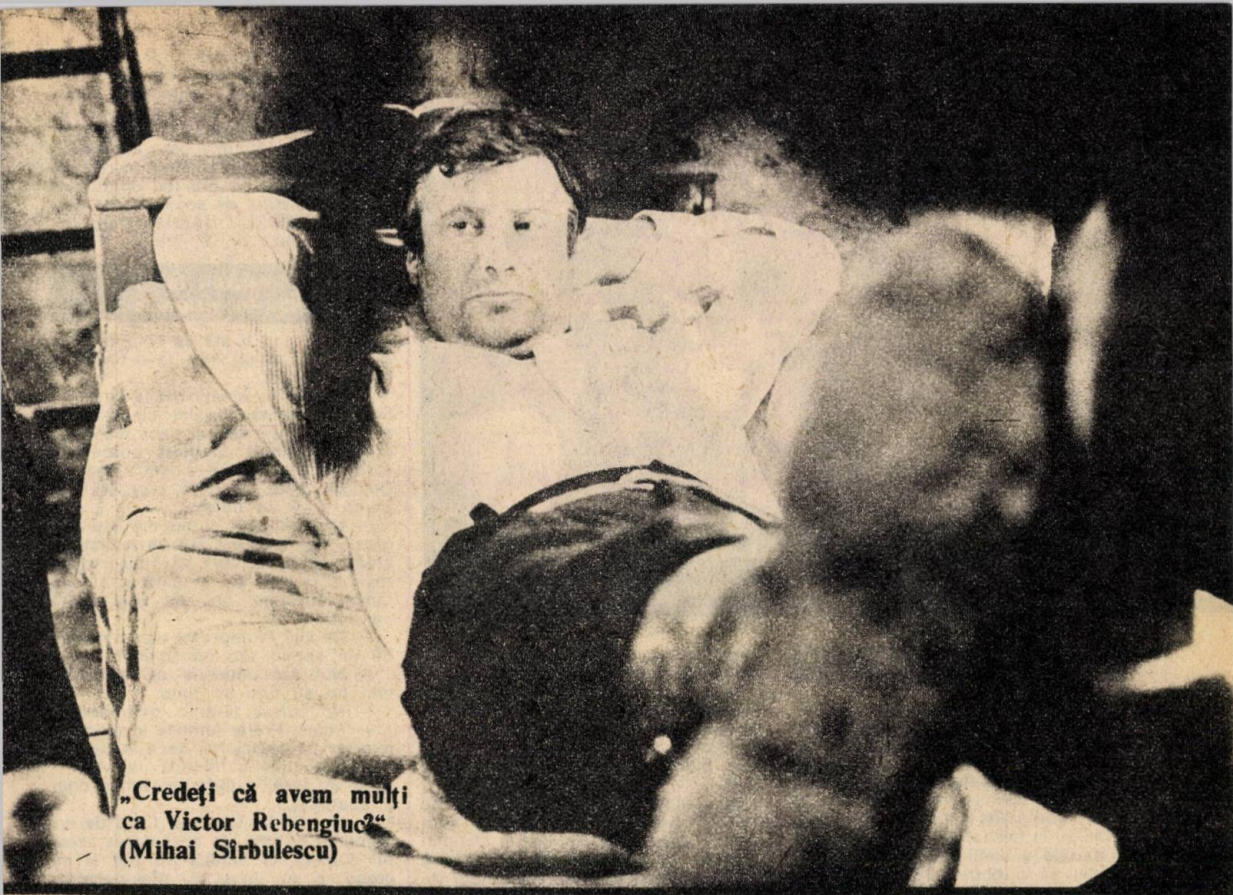
crede în lacrimi” (Mihaela Șerbescu — str. Pictor Grigorescu 27, bl. B1 et. 2, ap. 22, Focșani).

● **Străinul** — Iată un film pe care nu mă satur să-l văd și iar să-l revad. E o tinerețe nesimulată în el, a unor actori ce vor deveni vedete ale cinematografilor noastre, un film care ne transmite cum să fii foarte curajos — trebuie să fie extraordinar să-l poți ferma pe toți cei ce trăiesc prin preajma ta”. (Pavel Rătundeanu Ferghe — Ciubăncuța Clujului, jud. Cluj).

De la Marin Moraru la De Funés

„Acum 10—15 ani, nu mă îndeamnam să văd prea multe filme românești. Acum le doresc! Îmi sînt necesare și atunci cînd din diferite motive nu le pot viziona, sufăr, real, ca de un gol în cultură care mă stînjenește... Consider însă că o vină a unui încă mare număr de filme românești este aceea de a nu se termina atunci cînd trebuie, atunci cînd spectatorul simte că acela ar fi trebuit să fie finalul. O parte din filmele noastre păcătuiesc prin prelungiri inutile care pun în evidență stingăcia filmului și a celui care l-a făcut. Cum spunea și Victor Eftimiu, în „Însemnările unui indiscret”, „marea artă e să știi a sfîrși orice, cînd ai atins culmea, căci de-acolo începi să cobori și a cobori este îngrozitor...” Pentru rubrica noastră, a cinetifilor din revista „Cinema”, mi-ar place să-mi imaginez un montaj amu-

„Credeți că avem mulți
ca Victor Rebengiuc?”
(Mihai Sîrbulescu)

zant cam de felul acesta: În centru, fotografia lui Falconetti; în stînga — Marin Moraru, fără perucă, în „Richard al III-lea”; în dreapta, Mitică Popescu în rolul unui poștaş cretin („Scrisoare?... Care Scrisoare?”). Mai departe, Gheorghe Dinică în extraordinara, genială scenă a dezbrăcării la

Prin labirintul memoriei

• **Labirintul:** „Prin ce este deosebit acest film de altele cu aceeași temă? Prin insolitul imaginilor, prin mișcarea obișnuită nu ca un produs al teh-

pușcăturile sună bine, montajul e alert, personajele sînt colorate și veridice, figurația e sugestivă. Un asemenea film semnat de Manole Marcus onorează cinematografia”. (Alexandru Jurcan — str. Principală 14, Clucea).

Ah, filmele vechi!

„Îmi plac filmele noi, aduc cu ele un iz de primăvară, dar mă fărmeacă și filmele vechi care, în ciuda anilor, păstrează totuși o putere fascinantă. Am văzut nu demult *Unora le place jazzul*, *Corabia nebunilor* și *Zorba grecul*, filme vechi, alb-negru... La *Unora le place jazzul*, comedie minunată cu Marilyn Monroe, am rîs cu poftă și după film m-am simțit eliberată de orice oboseală, de toate grijiile, mă simțeam ușoară, pluteam. Văzînd apoi *Corabia nebunilor* și *Zorba grecul*, tristețea m-a cuprins fără să vreau, tristețe care la filmele indiene (gen: *Lațul amintirilor*, *Vandana*, etc.) nu voise să vină deși ceilalți spectatori schimbaseră 10 rînduri de batiste. Cîndat lucru, niciodată n-am plîns la filmele indiene! (n.r.: de-ați citi cîte scrisori primim avînd o părere exact opusă...). Consider că nu sînt lacrimogene deloc, ba chiar mă energizează cînd încep să plîngă și actorii. La *Zorba grecul* am plîns totuși pentru că m-a mîscat acea lume sălbatică, dură, rece.” (Veronica Moscu — Constanța).

**O cinematecă a
„spectatorilor care nu sînt
numai spectatori” ar afișa
de la *Străinul* și *Labirintul*
la *Zorba Grecul* și *Kagemusha*,
trecînd pe la Marin Moraru
și Iankeii**

riu, în *Prin cenușa imperiului*; și mai departe adorabilul, înduioșatul, înduioșătorul Jean Constantin în scena ascultării, la cutia vorbitoare, a melodiilor turcești de seară, în *Toate pinzele sus*. Și așa încheia această galerie cu Louis de Funès în Don Salluste, călare pe măgarușul ce încearcă să prindă un morcov...” (Elena Vulcan — com. Mateești, jud. Vîlcea).

niții, ci ca rezultat al muncii regizorale. Totul e învăluit într-un lirism de tip revoluționar. Se înrudește cu *Să mori rînit...* Adică un patriotism conținut, nu lozincard. Artă, adică”.

• **Capcana:** „Revăd a nu știu cîta oară filmul. Mă uimește prospețimea lui. Scenariul e bun, atmosfera perfectă. (mereu latră cîinii, ulițele sînt pustii, casele au „geamuri-ochi”, im-

„De neuitat, Dinică în Cenușa imperiului”
(Elena Mateescu)

Kagemusha

• „Kagemusha” — un film al alică-
tărilor sublimă, un film spectaculos
prin măreția cadrelor, prin minuțio-
zitatea pregătirii fiecărei bătălii, un film
al trecerilor gradate de la spectacolul
istoric, la spectacolul uman, de la
trairile adevărate și simple, curate ale
dublului, la falsitatea îmbibată cu fast
și tradiție a vieții pe care acesta e
obligat să o ducă, prin substituirea
marilor căpetenii a clanului Takeda.

Imaginând un adevărat spectacol al
demnității umane, o pătrunzătoare
meditație asupra destinului uman,
marele regizor care este Akira Kuro-
sawa, însoțește discursul filmic — în
permanență — cu ritualuri (războiul e
un adevărat ritual, viața toată e un ri-
tual, chiar și moartea e un ritual) care
dau un aer de măreție, de fast, de
strălucire ciudată.

Grandioasă construcție în stil tradi-

țional nipon, opera lui Kurosawa și-
meste prin ușurința, simplitatea în
tratarea subiectului ales, prin finetea
și precizia întreprinderii, prin puterea
de nuanțare extraordinară atât a inter-
preților cit și a imaginii corespunzând
unei plastici bogate, de un realism
crud.

Într-adevăr, demnitatea de care dă
dovadă omul simplu (vagabondul
adus în pielea marelui șef al clanului
Takeda) se răsfinge ca o lumină
pură și binefăcătoare de-a lungul in-
tregului film, ea este o însușire ome-
nească, caldă, apropiată, — o însușire
care aici este deosebită prin faptul că
omul de rind (hoțul) se străduiește
din răspuși să dea suflet umbrei, să
umanizeze mitul, să-l apropie de oam-
nenii în mijlocul cărora se frământă,
în mijlocul cărora trăiește.

Demnitatea umană este scump plă-
tită, momentul în care „bătrinelul”
este descoperit și alungat — copleșit
de omagiu adus acestei caracteristici

propii sufletelor mari.

Căutând mereu să-și creeze o per-
sonalitate proprie, originală, Kage-
musha sfârșește resemnându-se cu
pierderea ei și, până la sfârșit, a vieții,
deoarece într-o lume care acceptă și
chiar folosește prefăcătoria în relațiile
dintre oameni, nu are loc omul care
dorește răsăritul de soare, curat, fara
spoieli și artificii.” (Adrian Dălcu —
str. Al.I. Cuza nr. 7, Sibiu)

Yankeli la a cincea vizionare...

— Cum poți fi atât de emoționabilă
și mai ales la un film, la o ficțiune?
mă întreba el.

— Dacă sint emoționabilă la o fic-
țiune înseamnă că sint cu atât mai
mult la un fapt real și dacă mă emo-
ționez înseamnă că exist, poate mai
mult decât dacă, să zicem, „cogito”.
Dealtfel, pare că mi-o reproșezi de
parcă ar fi un defect.

— Nu, iartă-mă și nu mă înțelege
greșit, dar te știam atât de realistă și
chiar puternică, încât văzându-ți ochii
roșii la ieșirea din cinematograful, am
rămas surprins. Îmi dai voie să te
conduc?

— De ce? Ai impresia că am nevoie
de un sprijin sau consolare?

— Nu! Am impresia că vreau să
mai fiu cu tine un timp.

— Nu cumva te-am... emoționat?

— Poate. Prefer femeile în momen-
tele lor de slăbiciune, decât în cele de
aparență putere, fiindcă la voi —
orice ai face — puterea rămâne doar
o aparență.

— Nu din lășitate sau lipsă de ar-
gumente nu intru în dezbaterile ace-
stui subiect, ci fiindcă nu pot și nu
vreau să duc lupta cu prejudecățile.
Fiecare are dreptul să evolueze prin
sine, sau să bată pasul pe loc, sau, de
ce nu?, să calce înapoi.

— Nu vezi că vreau să te stîrnesc,
să te fac să ieși de sub impresia fil-
mului, să te fac să-l uieți?

— Dar de ce să-l uieți? Nu vreau să-l
uieți! — am strigat, nesocotind că sin-
tem pe bulevard. Te rog — am spus
apoi cu glas mai reținut, hai să mer-
gem pe o stradă mai lătralnică și el
m-a ascultat. Știi, am continuat, la
osihologie, în liceu, am învățat, cel
puțin așa îmi amintesc, că atenția
concentrată asupra emoțiilor le aten-
uează pe cele pozitive (dragoste,
milă etc.) și le amplifică pe cele nega-
tive (ură, invidie etc.). Mi se pare gre-
șit, cel puțin pentru mine și — dacă ai
răbdare — am să-ți povestesc ce mi
s-a împlinit cu filmul Yankeli. L-ai
văzut?

— Desigur.

— El bine, ai să mă găsești atât de
slabă și neajutorată că ai să mă adori,
puternicul!

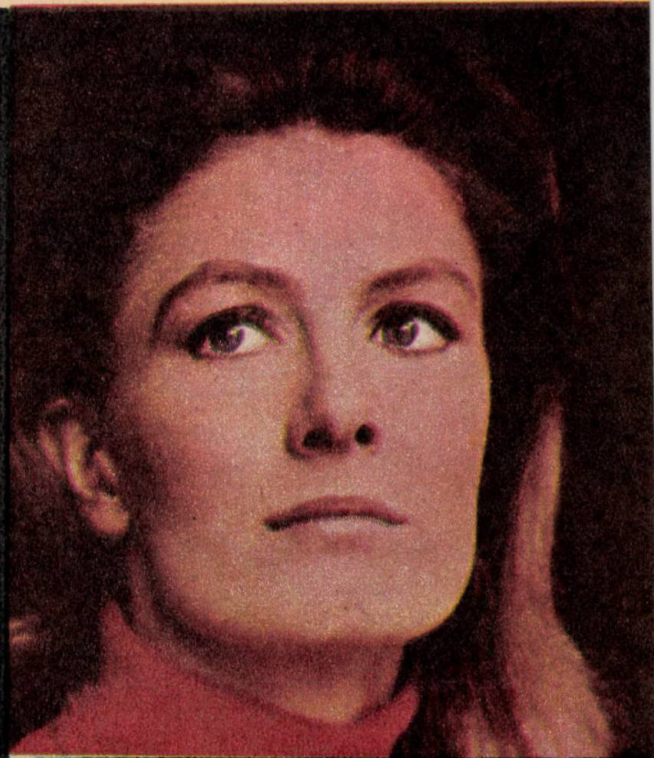
— De-abia aștept. Sint numai
urechi.

— Prima dată am văzut Yankeli cu
un prieten, dimineața, la mine în car-
tier și am ieșit bine dispusă ca de la
un film bun și plăcut — în mod oare-
cum surprinzător, fiindcă titlul nu
prea ți-l recomandă. Spre mirarea
mea, nu am putut „scăpa” de el și
mi-a „stat pe cap” — cum se spune
— citva zile. Prefer să văd filmele de
mai multe ori, fiindcă odată curiozita-
tea firească a subiectului satisfăcută,
abia atunci poți „vedea” cu adevărat
lucruri care ți-au scăpat, prima oară
— și care, mie cel puțin, îmi dau sa-

„...a fost o încântare s-o redescopăr pe Irina Petrescu
în Strănuț” (Mihaela Șerbescu)

„De la Yankel” (cu Richard Gere și Vanessa Redgrave), Vera Valeriu nu se sfiește să ne scrie că „am plecat într-o stare romantică”

tisfăcții (emoții pozitive, deci) din ce în ce mai adânci. Așa s-a făcut că am invitat pentru a doua „vizionare” pe o prietenă de aceeași vîrstă cu mine, deci care trăise în tinerețea sa această epocă. Ei i-a plăcut, desigur, dar eu m-am surprins lacrimînd adeseori, fapt care nu mi s-a întîmplat prima oară și mi-am dat seama că unele momente îmi aparțin. Vreau să-ți precizez că n-am legat niciodată o carte, plesă, film sau muzică de viața mea reală. Am refuzat similitudinile și am luat lucrarea ca atare, cu emoția artistică stîrnită fără să mă caut sau să mă regăsesc în personaje sau fapte. Era prima dată cînd mi se întîmplase așa ceva. Astfel încît l-am luat pe soțul meu și l-am dus la Yankel, înainte de a-i provoca adversitatea față de film prin stăruința cu care l-am lăudat. Știi ce „contra în ei” au bărbatilor, nu? De data asta am plîns pe tăcute tot timpul și mi-am dat seama că fata aceea, eroina, sînt chiar eu (ca Flaubert cu Madame Bovary, deși ea nu era opera mea). Vezi, cum e și normal, că m-am potolit, nu? Ei, bine, nu și l-am invitat pe iubitul meu din facultate, cu care am trăit războiul, dar și „Infiriparea”, cum se spune, primei iubiri, exact ca în film. Dealtfel, nici unul din cite am văzut — și crede-mă că nu sînt puține — nu mi-a dat atît de pregnant senzația crescîndului unor sentimente, cu toate nuanțele de surpriză, de teamă, uneori, de nerăbdare, de elan și cite se mai pot spune. Era, deci, a patra oară. De data asta n-am plîns singură. Partenerul meu se recunoștea și mă recunoștea în protagoniști, dealtfel interpreți excepționali! În episodul nostru sentimental de atunci, existase

chiar și un iubit (copilărește) „oficial”, plecat pe front și căruia nu i se putea face un rău tocmai atunci, dar care din fericire a revenit teafăr din război și a putut suporta lovitura părăsirii. Încerc să-ți povestesc cît mai sec și detașat faptele, ca să vezi că mă pot obiectiva. Vezi crede din nou că, în fine, m-am liniștit, doar nu era vorba de *Procesul de la Nürnberg* sau *Zorba grecul*, sau *Hoții de biciclete*, nu? Ei bine, cînd Yankel „au” revenit (și nu „a” revenit) în cartier, am fost cu niște prieteni din bloc „să-i revăd”. Vezi că de data asta vorbesc ca de ființe vii, apropiate și nu ca de un film, o ficțiune, cum zici. „Ei” veneau. E nevoie să-ți mai spun că l-am simțit atît de puternic în fiecare fibră încît am avut senzația de sugrumare fiindcă nu-mi puteam da drumul la lacrimi față de amicii mei care stăteau liniștiți, cum se cuvenea.

Cînd s-a terminat, am ieșit în întunericul deja așternut, rece, într-o ploaie mărunță și dușmănoasă și totuși mi-am refuzat prietenii să merg cu mașina, cu ei, deși — neînțelegînd că vreau să fiu singură — insistaseră destul. Am reușit să scap, și am pornit pe străzile lătrălnice în care am putut să izbucnesc nu în lacrimi ci în gemete de durere, în hohote dezlănțuite, poate chiar strigate. Nici un film nu mi-a dat atît de clar simțămîntul unui lucru iremediabil pierdut și care era însăși tinerețea mea și nevinovăția și intrarea cu sfielnicie și respect în dragoste (așa cum am trăit eu) și puterea renunțării răsplătita cu speranța revenirii.

Nici un film, nici o carte nu mi-a trezit atît, amintirile simțămîntelor de

onoare, de corectitudine, de frățietate umană pe care le-am trăit la vîrsta aceea. Scena de la bal a existat deasemenea — numai că nu era vorba de negri și, de fapt, nu acțiunea filmului se plasa pe viața mea, ci doar tot ce era sentiment determinat de gesturi, de atitudini, de fapte. Da, eram total răscolită. Înțelegi?

— Înțeleg atît de bine că am să te întreb cum a fost a șasea oară...

— Ai dreptate, era să fie și a șasea oară, fiindcă filmul mi-a mai fost o dată, în reluare — la îndemînă, dar am renunțat de frica unor dureri imposibile de suportat, acum cînd filmul nu mai avea nici un secret pentru mine. Totul era dezvăluit și sentimentul acela al „pierderii definitive” mi se părea de netolerat. Ce zici, durule? Te face fericit slăbiciunea mea declarată deschis, neascunsă sub aparenta putere cu care ne mai fîndosim și noi femeile, din cînd în cînd?

— Nu. Încep să cred că adevărata voastră forță stă în a nu vă refuza durerea, în a vă dăru-i aproape cu trufie și a vă reinnoi prin ea de fiecare dată (chiar dacă ai fugit a șasea oară, ca să fiu rău pînă la sfîrșit). Rămîne să te rog că, dacă filmul revine pe ecrane și te vei decide să-l revezi, să-mi faci cîinstea de a mă lua cu tine. Ai să vrei?

— Poate! (Vera Valeriu — str. Măgurei 5, București) (n.r.: tot despre Yankel ne-au mai scris, emoționate, romantic, două gălățence: Daniela Bulgarov și Irene Alexandra).

Publicul are cuvîntul

Sebastian Papaiani (în Conspirația) — „un actor cu care oricînd plec la drum”... (Virgil Poienărescu)

Viața cinefilului între Cluj, Ciucea și Dîrja

Nu e ușor să faci educație cinematografică, acolo unde afișele nu se înghesuie pe ziduri, însă organizez matinee în fiecare săptămînă. Mă prefac indiferent („merge cine vrea”), dar strecor un cuvînt despre film, ceva incitant... Iar părinții își așteaptă copiii „să punem cartofi, dom' profesor, nu e vreme de film”, să meargă cu vacile, iar eu scap jos un album Luchian,

„știți, copii, diseară e un film despre viața acestui pictor” apoi continuăm conjugarea verbelor franceze. Și iar se grăbesc copiii în fața televizoarelor pentru că le-am vorbit despre Cous-teau și, mai apoi, după ce am dat tema pentru acasă, le-am spus cite ceva despre „Labirintul”, însă „nu-i musai să vă uitați” și eu știu că toc-mai ce nu li se impune, îi atrage.

Acum scriu în tren — halta Baciu — numai cînd oprește trenul pot scrie. Am fost la Cluj la sedință, mă reîntorc la Ciucea. Peisaj răcoros. Halta Suceag. Îmi place almanahul „Spectacol” scos de revista „Tri-buna”. Materialele sînt consistente, extrase din cărți importante. Îți poți face o idee clară despre diferite per-sonalități.

Sîntem la Mera. În dreapta, porumb și salcîmi, în stînga peisaj ars. Așadar Valentino a fost omagiat, însă nimeni

**Cum poate
deveni
„un personal”
— din halță
în halță —
o cinematecă
personală?
Urcați în vagon,
cu corespondentul
nostru
din Ciucea!**

nu s-a hotărît să se ocupe de inmor-mintarea lui. Pe ei nu-i interesa un cadavru, se adînceau deja într-un mit. Gara Gîrbău. La dreapta, căpițe de fin, la stînga deal cu bolovani.

„Te-am citit în „Cinema”, de aceea îți telefonez... îți scriu”. Aha, prieteni ce m-au uitat, foști colegi... De vină e gloria cînefilă.

Halta Dorolțu. Fîntînă vopsită în al-bastru. „Biletele la control!”. Eram co-pil, venea caravana la Dîrja, făcea fil-mul, aveam iluzia unicității, nu știam că filmul mai poate rula de cite ori e nevoie, nu trăiam la orăș să știu că același film poate fi vizionat la diferite ore. Spectacolul era total, zgomotos, misterios, ireversibil.

Gara Aghireș. Teren de fotbal îm-prejmuit cu roți de cauciuc. Plopi. Pe obrazul stîng am o tăietură serioasă cu lama. Mă gîndesc că replica scrisă influențează, e drept, dar la cinema, replica spusă înseamnă mult mai mult, vezi buzele ce rostesc, expresia feței. Replica din film e altceva decît replica auzită în tramvai. Omul care o spune pe ecran nu e cel de pe stradă, intrucît e ridicat la rang de... artă, funcționează generalizarea.

Halta Aghireș. Drum în pantă. Fe-meii săpînd porumbul. Ușoară durere de splînă. Biserica în dreapta, coco-țată pe deal. Totul e să ai încredere într-un film, să-i acorzi încredere, alt-fel rămîi în exterior, nu te primește în intimitatea lui.

Halta Leghia. Clădire părăsită. Uși smulse. Peisaj îmbunătățit. Amintesc: vaci, pruni, iarbă înaltă.

E formidabil cîntărețul! Ce vervă! Ce gestulație! Ce incenioasă îm-binare de talente! Afișele nu mint, sînt încă prea timide în a prezenta vedeta.

Are succes la femei. Dantură incantantă. Costume de velur — toate culorile. Parfum discret, exotic. Mereu pe scenă, la distanță, în activitate. Ne interesăm de viața lui particulară: ce alimente consumă? Cît doarme? Iubește? Cîntă, cîntă, îi imprimăm vocea, îl iubim. Îi apare un rid și a filmat cu tact. De mult poartă proteză, însă nu s-a aflat. Afizele au dimensiuni gigantice, el însuși le-a comandat. Tușeste și sintem îngrijorați. Tenul e măsliniu. Cîntă de mult fără voce, dar nu știm. Mimează, în timp ce vocea lui apasă țîșnește de pe benzile imprimate. El se ajută pe el însuși. Nu-i mai plac afizele, î se par inferioare grandorii lui, astfel că într-o zi cîntărețul acceptă să fie răstignit în chip de afiș autentic. Fanii lui l-au sfîșiat, ca să păstreze fiecare cite o bucățică.

Halta Gălășeni. „Nu vă plecați în afară”. Nuc, salcie, sițziene. Peisajul se sălbăticește. Traversăm pădurea.

Mi-a plăcut **Al pătrulea gard lingă debarcader**. De remarcant concentrarea în timp și spațiu. Toată problematica filmului este expusă în cele cîteva ore, în același spațiu. Filmul este mai bun decît „Declarație de dragoste”. Se va scrie despre el? E mai subtil. Nu are stîngăcii. Actorii tineri sînt mai dezinvolti. Nimic penibil, teatral. Urtescu: o revelație. Sub înfățișarea comică, filmul spune foarte multe despre formarea personalității, dragoste, adolescență, prietenie. Malvina Ursianu scria în „Cinema” că regia unește toate compartimentele. În acest film nu predomină vreun compartiment: există întregul.

Gara Stana. Apa buna, oameni cu sticle. „Spălatul pe încălțăminte strict interzis”. Bănci vopsite în roșu. Nori tivivi cu pulberea soarelui dispărut. Intrăm în tunel. Se poate scrie și pe întuneric. Cum să uit **Omul cu acordeonul** cu Valeri Zolotuhin? Un mănunchi de teme dragi... Dar **O persoană foarte importantă** de Evgheni Gherasimov? Importantă, pentru că e avansată exact cînd spune adevărul. E cîștită față de adevăr, cum ar spune Montaigne. Și de ce n-ar spune ceea ce simte? Cum afirma Mircea Iorgulescu în interviul din „Vatra” nr. 7/1986: „bagabontul profită de asta, proliferază și încearcă să aducă tot la nivelul lui, să niveleze și să elimine tot ce nu e ca el”. Exceelență scena dintre soția lui și profesoara de muzică, sărbătorind spulbera suspiciunilor (ca în „Amintirea unei mari iubiri”). Ele se distrează:

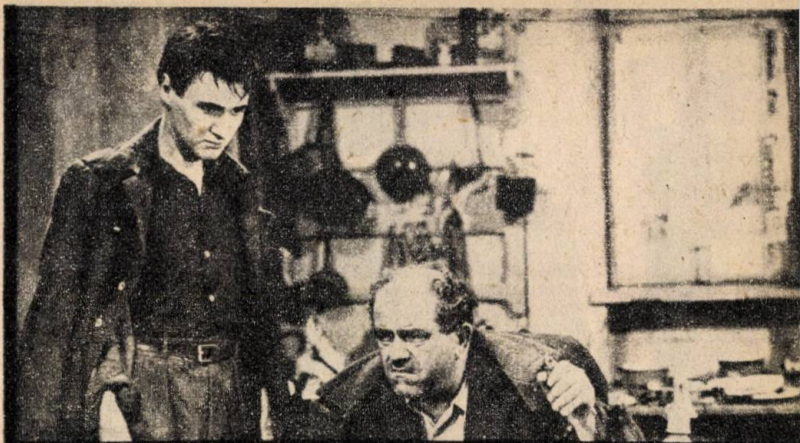
— „Am voce?” „Al coloratură!” Și el telefonează soției:

„Galia, fă-ți bagajele, m-au avansat. Ce facem cu vaca?”

Halta Jebuc. Am răbdat curentul de la geam, cînd puteam să mă mut în alt compartiment. Pădure, umbre. Ce-ar fi — cineva — să ceară pozele... cinefililor? Nu! Mai bine Micul prinț, cu privilegiul imaginației. Citesc în „Flacăra” un articol de Cazacovschi. Tresar la acest nume: cinefilia ca solidaritate.

Gara Huedin. M-am mutat în alt compartiment. Geamul e închis, mi-roase urît a țigări. Cal alb la marginea porumbului. O locomotivă se plimbă singură pe o linie paralelă. De ce n-are sens o locomotivă solitară?

Stimate Alexandru Tatos, poate sînt obosit și va trebui să revăd filmul „Întunecare”. V-am citit interviul în „Supliment”, am înțeles că „filmul este

Străinul, cu Ciubotărașu și Iordache — „în camera mea, cu aștia ani în urmă, lipeam, pe pereți fotografiile lor...” (Al. Jurcan)

construit mozaical, pe introspecția” personajului, dar filmul nu m-a convins. Nu discut raportul dintre literatură și film, vorbesc despre filmul ca atare, ca operă independentă. Nu m-a convins. Trebuie să-l revăd, nu se poate să nu fi realizat un film bun, nu-i așa?

Gara Brășoru. Plop uscat în poziție verticală. La iarnă nu-l vom deosebi de cei plini de speranță înfrunzirii. Curbe, teren denivelat. Ce rol face Dinulescu în „Străzile au amintiri”? Cinic, crud, complexat! Și în „Citadela sfărîmată”, ce galerie de portrete... Actori atît de mari, încît se pot ierta anumite inadvertențe.

Halta Bologna. Trenul e paralel cu Crișul Repede. Curgem împreună. Cer înalt, pătat cu nori vineții. Ce-ar fi să străbat cu bicicleta kilometri întregi, să fac o vizită cinefililor, să povestesc cum i-am găsit... Ce film!

... Am alergat la Colea Cureliuc să-i mulțumesc pentru atenție, însă se închisese în casă pentru a redacta un palmares al celor mai bune corespondențe apărute în „Almanah”. Florin Octavian Molnar se închisese în sala de sport a liceului, meciul era în toi și n-am vrut să-l deranjez. Pave Rătușdeanu — Ferghete plecase la Dej, la profesorul Emil Lazăr, să-l roage să-i procure și Magazinul „Cinema”. Toți acești cinefili să fie foarte ocupați

...neștirbite de timp, creațiile Marcel Rău și György Kovacs în „Citadela sfărîmată”

„Lumina palidă a durerii în care strălucea Violeta Andrei...” (Aurel Trandafirescu)

„Niciodată demodată,
Marilyn Monroe...”
(Nadina Laura Balog)

Silvia Popovici în Serata
Malvinei Ursianu, „o culme a
filmului politic românesc”
(Mihaela Serbescu)

perseverenți? Probabil așa o fi, din moment ce Nicolae Cazacovski scria cronică, iar Filip Ralu plecase în Drumul Taberei, Filip cel Bun discuta cu Adina Darian asupra „Oscarului”, în timp ce Ionel Teahă filma un alt Mărgelatu.

Gara Poieni. Trenul înlemnește în așteptare. Fabrică de chereștea, coș înalt cu fum, paznic în gheretă. Peisajul va deveni o splendoare, pădurile urcă spre cer. Dintr-un copac, iese un fum firav. Da, domnule Buzzat! știu

că miine va izbucni un fals incendiu din această falsă neglijență.

Halta Valea Drăganului. Iarbă proaspăt cosită. Pădure ajunsă la cer. Ninge. Pardon! Am amestecat imaginile. Derulez filme paralele. Să cumperi ziarele de la chioșcuri e un lucru, dar să fii la țară și să aștepti căruța poștaşului e altceva. Auzi clopoteii, așteptarea se punctează, tropăitul calului e cinematografic. Va opri? Nu va opri? A apărut revista dorită? La chioșc și se răspunde într-o secundă,

nu aștepti, nu vibrezi, nu ai emoții, nu ești supus acestei sacre și inedite așteptări.

Clucea. Ajung acasă. Când pierzi cheia casei, te plimbi pe afară și admiră zidurile, cu dorința de a pătrunde înăuntru. Când nu găsești cheia filmului, rămâi pe o traiectorie exteroară. În cutia poștală am o scrisoare. „Stimate Al. Jurcan, îndrăznesc să vă scriu... Când vedeți atâtea filme? Eu am o înălțime de... Nu-i așa că porți gîși și ai mustață? Ce înălțime ai? Scrie-mi urgent!”

Desigur, i-aș răspunde: „Stimată..., eu am înălțimea filmelor văzute”. La televizor — **Marile speranțe**”. Pip, Estella și... vecina, căreia trebuie să-i ascult necazurile. Dau din cap, absent, privind — a cita oară? — camera nupțială plină de păianjeni și — totuși — îmi ascult vecina, problemele ei sînt noi-nouțe, reale ca și camera aceea de pe ecran...

Dacă tot trebuie să iau cuvîntul de ziua dascălului, atunci mă hazardez într-o comparație între regizor și profesor. Dacă asistați la o filmare, devii sceptic, nu poți crede că din fărîmele de fotograme se va naște filmul acela pe care o să-l apreciezi atît de mult. Răbdarea... Uneori, în clasă, nu poți crede că vei realiza ceva, elevii și se par blazați, dar anii trec și călătorești în același compartiment cu fostul elev, care-ți spune că „grăție d-voastră am citit atîtea cărți...” Iată opera finită, cînd nici nu mai credeați. Filmul — unul dintre filmele tale...

Mi-amintesc cum Veturia Goga a coborît în sat să vadă filmul „Dacii”. Apoi s-a dus la... Agatha Christie... Ce mică e lumea! Plec la Sighișoara la niște cursuri. Acolo s-a filmat „Dincolo de pod”. Îi conving pe cursanți să vină la **Clipa de răgaz** ca să poată rula la cinema „Lumina”. Iordache e o garanție, nu? Ce tare merge sonorul! Mă simt responsabil, deoarece eu i-am chemat la film. Rezolv și cu sonorul, dar filmul rămîne plat. Tudor Popescu l-a scris? Un mic răgaz și iar procese tehnologice, apoi, discuții, nu se întîmplă nimic... Ce vrea filmul? Chiar nici o secvență memorabilă?

La grădina de vară rulează **Zonă periculoasă** de Viktor Gheorghiev. La început: discrepanța dintre realitate și ecran. La dreapta ecranului — un brad, luna, lumea de pe stradă. Pe ecran: arma chimică, boxa 1, boxa 2. Film tensionat, acuzator. Apoi realitatea fuzionează cu filmul. Latră cliinii pe străzi, latră și pe ecran. Se fumează mult, mă intoxic. Pe ecran: material uman pentru arma chimică. În final, realitatea se desparte de film. E PACE, e bine!

Plec pînă la Dirja. Îmi aduc televizorul în casa natală.

Acolo mi-am imaginat filme, am lîpit poze în albume... În casa mea n-a fost pînă acum televizor, nu s-a strecurat vreo imagine de film. Am spart „incompatibilul”. E 20 august și văd „Străinul” în camera mea, unde cu atîția ani în urmă lipeam fotografii din acest film. Așa cum apare aici Ștefan Iordache, așa va rămîne: cu aceeași față chinată de întrebări.

Vara e pe sfîrșite. Nu știu dacă am scris în tren sau în fața cestii cu cafea, la biroul meu. Reluăm filmarea?

Alexandru JURCAN
str. Principală 14, Clucea

Pentru cei care încă ne mai scriu despre Amintirea
unei mare iubiri — Nicolai Burliaev și Irina Ciurikova.

Publicul
are cuvîntul

**Sperăm să
ne mai citim!**

**Multe vorbe bune și mulțumiri.
Obiecții și sugestii interesante,
pentru îmbunătățirea revistei
și a almanahurilor noastre.
Fără falsă modestie,
cititorii țin la „Cinema”
ca la un prieten
și se împrietenesc prin noi.
E marea noastră mulțumire.**

Despre Almanahuri

• „Paginile semnate de spectatori-croniciari cinematografici ocazionali au devenit o rubrică de atracție, de interes și, de ce nu, de emoții. Citi-

oare nu s-au lăudat puțin în fața amicilor cu rîndurile, fie ele și numai cinci, apărute în Cinema? Iată acum și câteva remarci personale la adresa unor corespondențe din „Magazinul estival”. Furați de „declarații de dragoste”, de Mărgelatu, uitaserăm

aproape toți de memorabilul serial **Părinți și copii**. Laura Tache ni l-a readus în memorie, salvîndu-ne astfel onoarea de cinefili. Un răspuns lui Mircea Agapie: sfatul din final privind continuarea **Declarației de dragoste** merită apreciat. Aș zice că e un început bun, chiar dacă „ideal”. Sperăm să urmeze un film al aceluiași cineastei despre tineretul „real”. „Deocamdată aveam nevoie de astfel de „declarație”, fie ea și prea ideală. Către F. Lina: Eu cred că în fiecare liceu, dar și în școli, există dubluri ale profesorului Socrate; elevii lor își dau seama de aceasta mult mai tîrziu. Odișeea corespondentului din Ciubăncuța se aseamănă cu a altor cinefili care căutau în plină vară toridă „Magazinul estival” ca și sucurile răcoritoare. De acord și cu palmaresul celor mai bune corespondențe apărute în Magazin.” (**Filip cel Bun** — bd. I.B. Tito, 58, bl. D1 B, ap. 13, București).

• „Da, am găsit lucruri pe care fără să le fi cerut, mi le-ați dăruit: un articol grozav al Cristinei Nicolae — articol care a scos la iveală un adevăr pe care mulți îl ignoră: copiii în fil-

„...Pot îndrăzni să vă rog să dați o poză cu Giuliano Gemma?... Sînt timidă... Nu vreau să-mi dau numele“...

„De ce a fost uitată Romy Schneider?“ (Angela Spiridon)

Oleg Basilasvili (cu Ludmila Gurcenko, în Cără pentru doi) „într-un prim-plan, cu privirea-i tulburătoare... (Mi-rela—Beatrice Munteanu)

mele noastre nu trebuie să fie gravi și solemni ca niște bătrîni, ci pur și simplu copii; un început de articol („Lumea din ochii copiilor“) care m-a răscolit mai tare decît o sută de „vraci“ și „fete care vind flori“; poze cu Marcel Tureș și Pîntea, mult îndrăgiți de mine; ultimul m-a cucerit cu articolul dedicat marilor noștri dispăruți: Amza, Toma, Emanoil... Un Olbryski pe care l-am descoperit acum vreo 15 ani în **Totul de vinzare** — cînd oada miroase a pustiu și a noimbeirie (vorba lui E.M. Remarque), aș vrea să revăd scena alergării cu caii din **Pădurea de mesteceni**; un Mircea Albulescu cu două perechi de ochelari, aducînd cu maestrul Suchianu, pe vremuri, cînd ne prezenta **Nibelungii**. Aș avea o rugămînte: nu se poate într-un număr viitor un interviu cu acest minunat interlocutor care este Mircea Albulescu? Și, în sfîrșit, tot în „magazin“ un interviu cu inegalabilul Mihailkov. „Magazinul estival“ se vinde pe sub teighea, ceea ce înseamnă că are priză la public și deci este un lucru cîștigat. Sper să ne mai citim.“ (Mihaela Șerbescu — str. Pictor Grigorescu, nr. 27, Focșani).

● „Cu concursul generos al „Magazinului estival“, comuna noastră, Băita de sub Codru, a făcut ocolul țării. Vă mulțumim! În ce mă privește, mă îndoiesc că rîndurile mele vor găsi ecou printre colegii proiectioniști. Sau printre alte categorii de spectatori. De fapt, nici nu aștept comentarii pro sau contra la cele ce am

scris. Aștept însă un singur răspuns — pe care îl doresc cit mai eficace, un răspuns constructiv, de adîncime, tradus prin prospectiuni la fața locului în domeniul difuzării filmului la sate. Veți găsi loc pentru mult mai mult și mai bine. Și să-mi fie iertat dacă voi mai îndrăzni să adaug ceva, referitor la critica de film promovată de revista „Cinema“: prea vrea să fie o mămică bună pentru copiii ei, filmele românești. Printr-o atitudine critică mai severă, vom sensibiliza cititorii la toate tarele unor filme. Și încet-încet...“ (Emil Pop — operator la cinematograful din Băita de sub Codru).

● „Mi-a plăcut „Magazinul estival“. L-am primit înainte de a da examenul la matematică; noroc că am reușit, pentru că altfel gurile rele ar fi spus că prea mă preocupă cinema-ul!“ (Gabriela Georgeta Stancu — str. Albotiei 15—19, bl 9/3, sc. 1. et. 3, ap. 112, București).

● „În primul rînd, aș vrea să vă mulțumesc pentru satisfacția oferită de „Magazinul estival '86“, pentru acele minunate ore petrecute citind rîndurile voastre. Două luni întregi m-am dus în fiecare zi la poștă ca să mă interesez de almanah. De pe copertă, de la poza Margăi Barbu cu Florin și Sobi, am fost convinsă că totul începe bine și îmi va oferi o mare satisfacție și așa a fost. Mii de mulțumiri pentru poza lui Pierre Brice, după cum cred că a fost o idee extraordinară introducerea rubricii specta-

torilor în Almanah. Mi-a plăcut nespus de mult rubrica „Actorii noștri și memoria lor“, cu Marga Barbu și Florin Piersic. Așteptăm să apară și alte memorii ale altor actori români și străini; mi-au oferit o mare satisfacție și rîndurile despre **Pe aripile vîntului**. N-ați putea să publicați și o rubrică „Stururi de ieri și de azi?“ (Edit Szasz — str. Pantei nr. 21, Odorheiu Secuiesc).

● „Primiți mulțumirile sufletului meu. Dar pentru că nu pot să mă ascund după căciulă — și rămîn tot eu — nu mi-au prea plăcut colajele oferite de scrisorile spectatorilor. Prea multe vorbe și idei unde nu trebuia — în schimb eclipsează unele rubrici de interes ca „Am zîmbit la...“ Unde ați uitat-o? Apoi mereu aceleași poze cu „supermani“ și Iglesias, de parca Gérard Philipe. Anthony Quinn, Tom Courtenay, Birlic, Anna Magnani n-ar avea nici un drept. Mi-a plăcut însă enorm articolul despre Simone Signoret și afisele pentru unele filme românești.“ (Ionel Teșea — bl. A 28, sc. A, et. 1, Moneasa, jud. Arad).

Rubrici preferate

● „Salut apariția în ultimele numere ale revistei a rubricii „Universul muncii proiectat în universul filmului“. Mărturisirile artiștilor și ale celor fără de care filmul nu ar fi posibil, precum monteurul, producătorul, scenograful, operatorul; sînt întotdeauna nerăbdă-

tor să citesc unele rubrici ca: „Actorii noștri”, „Filmul, document al epocii”, rubrica „Cinematica”, după cum mi-a plăcut articolul în serial al regizorului Mircea Mureșan, „O lume în viteză”. (Jerl — Gîmleu). (N.R.: cum de ne intristați, la altele felicitări, ne scriindu-vă adresa completă?)

● „Mulțumesc tovarășului Constantin Pivniceru, pentru rubrica „Operatorii noștri”. Mă bucur pentru rubrica „Universul muncii proiectat în universul filmului” care ne dezvăluie lucruri extrem de interesante de dincolo de ecran.” (Nicolae Cazacovschi — Bacău).

● „Vreau să felicit pe oamenii de bine care au inițiat în paginile revistei „Cinema” acele interviuri-confesiuni despre rolul montajului, sunetului, luminii, al decorului, interviuri care nu fac decît să sublinieze marea adevăr: filmul este o operă colectivă. Noua rubrică „Operatorii noștri” sper să aibă efectele scontate asupra regizorilor și al corespondenților dumneavoastră. Unele scenarii propuse de corespondenți, fie ele cam puerele, merită să fie citite măcar pentru propriul amuzament. Cea mai hăzoasă mi s-a părut perspectiva de a o vedea, în următorul episod din seria Mărgelatului, pe Agatha Siătineanu îndrăgostită de Buză de lepure...! Hotărît lucru, nici Fielding nu a avut imaginația lui Ionel Teahă! Mulțumesc lui Mircea Alexandrescu pentru articolul despre volajul lui Alain Delon în Japonia. Interesante lucruri se petrec în lume...” (Camelia Onea — str. Mihai Viteazu nr. 23, ap. 4, Hune-doaia).

Plăcerea unui gen: interviul

● „Cu cită dulce nerăbdare citesc interviurile din revista dumneavoastră...! Mă gîndeam la norocul pe care îl au soferii echipelor cinematografice (N.R.: poate că odată o să aflați cum e viața lor, nu numai norocoasă...) care trăiesc în această lume de care sînt prea departe, mulțumindu-mă numai cu revistele și almanahurile dumneavoastră. Am așteptat de mult să mai citesc un interviu cu Sergiu Nicolaescu și aș dori ca tot Mircea Alexandrescu să-l solicite un nou interviu acestui minunat regizor.” (Mariana Mihăilă — Bacău).

● „Cu deosebită admirație am citit interviul luat de către Eva Sirbu actorului meu preferat Florin Piersic. De asemenea în interviurile luate Margăi Barbu și lui Sebastian Papaiani, am descoperit lucruri deosebit de interesante; aș mai fi dorit să găsesc în paginile „Magazinului estival” și relatări mai ample despre activitatea a doi dintre actorii noștri la care țin foarte mult, cei din *Veră sentimentală*, Emil Hossu și Rodica Mureșan. Oricum, am parcurs cu deosebit interes filele acestei enciclopedii cinematografice, dacă pot s-o numesc așa”. (Adriana Băloaie — cartier Drăgoieni nr. 71, Tirgu Jiu).

Nu avem spațiu pentru a-i cita pe toți cei care au elogiat, în scrisorile lor, talentul lui Marcel Iureș

● De altfel, interviul acordat de Sobi Ceh Evel Sirbu a fost elogiat și în scrisorile Ștefaniei Zamfir (Drumul Taberei 7, București) Edit Szaaz din Odorheiu Seculesc și Nicolae Cazacovschi din Bacău.

Cîteva polemici

● „Pe toți cei care v-a scriu am senzația că-i tratați cu puțină superioritate, iar unele din notele redacției au un umor care citeodată... Bineînțeles că nu prea vă pasă de părerea altora. Altfel de ce revistele nu conțin fotografii cerute de public și nu trimiteți adresele actorilor preferați? De exemplu, am căutat o fotografie cu Pierre Brice de mi-a venit acru. De-abia am găsit una din octombrie 1982...” (Ingrid Archip — Piața Ștefan cel Mare nr. 10, bl. C 5, sc. B, et. 7, ap. 60 — Piatra Neamț). (N.R.: Nu ni s-a obiectat niciodată că glumele noastre dovedesc vreo superioritate sau că nu ne-ar păsa de dorințele cititorilor. Și cu noi cititorii glumesc nu o dată și nu ne pare rău. Ironia, glumele, nu s-păcat între prieteni de bună credință. Păcat este că nu ați văzut poza lui Pierre Brice în „Almanahul Cinema 86”. Cit despre hotărîrea noastră de a

nu trimite adrese și fotografii, ea este într-adevăr serioasă).

● „Problema mea e următoarea: unde sînt paginile noastre lunare ale cititorilor? După părerea mea, azi trebuie discutat și înțeles, pentru că altfel nu poți trăi într-un timp despre care știm ce îți cere și citiți cere. Aș avea atîtea de spus și de discutat cu ceilalți cinefili, aș vrea un semn de la ei, semn care să-mi confirme existența unor cinefili vișători. Căci dacă nu sîntem vișători, vom trece pe lângă mesajul filmului și nu vom face pasul spre înțelegerea acestuia. Ce poate fi mai grav decît a iubi filme pe care nu le înțelegi?” (Alina Ghimpu — str. Remus 7, Timișoara).

● Ne-au mai trimis vorbe bune: Andrei Vaculin (Bd. C. Brîncoveanu nr. 1, București) Carmen Duran (str. Negru Vodă, bl. F 2, sc. C, et. 4, ap. 13, Pitești), care ne mulțumesc pentru publicarea unei scrisori „pro-Iglesias” la care a primit răspunsuri de la 50 de corespondenți din toată țara!, Claudiu Ștefănescu (str. Nicolae Bălcescu nr. 54, Roman) Irina Rotaru (Bd. independentei nr. 11, bloc A 1 sc. C, et. 3, ap. 12, Iași) care ni se plînge totuși că Mircea Diaconu încă nu i-a trimis un autograf, cum îl rugase.

Adrian Pintea (aici în Falansterul) apreciat nu numai pentru creațiile, dar și pentru publicistica sa originală (într-o scrisoare a Mihăilei Șerbescu)

Publicul are cuvîntul

În replică la cei care se laudă că nu plîng la filmele indiene, acest Ashim Kumar la care alții „consumă zece rînduri de baste”...

Am zîmbit la

...toate aceste story-uri,
observații, fraze, asociații în care
se ascund personaje,
gaguri, replici
pe care filmele le ignoră

Timizli: „Am vizionat cu foarte multă plăcere comedia franceză **Sînt timid dar mă tratez**. O comedie foarte reușită. Nu știu alții cum sînt, însă despre mine pot spune că mă număr printre cei care suferă de timiditate. De aceea îmi este foarte greu să mă acomodez cu fetele de vîrsta mea, pentru că aproximativ toate nu sînt timide ca și mine. În timpul vizionării filmului, am observat că nu toți oamenii îi înțeleg pe timizi. Este și firesc: pentru că oamenii care nu intră în această categorie îi consideră pe timizi un fel de „papă-lapte”. Eu nu le dau deloc dreptate. Dacă ești timid, nu înseamnă că nu te poți descurca în anumite împrejurări. Din contră. Dacă te ambiționezi (cum am făcut-o dealtfel și eu) o să vezi că lumea n-o să-ți mai pară atît de banală ca înainte. Chiar începi să simți că trăiești cu adevărat.” (**Mihaela Gordiclu** — liceul de filosofie-istorie nr. 1, București).

Prietenă pieilor roșii: „Ce bucurie am avut că mi-am putut procura volumele de aventuri reunite sub titlul „Winetou” de Karl May. Aventurile acestor volume le-am văzut cu ochii, le-am trăit cu sufletul, la cinema, și am început să iubesc această rasă, „rasa pieilor roșii” și o voi iubi mereu. Am ajuns pînă acolo încît mă visez pe mine însămi căpetenia apașilor sau a mohicanilor... Dacă ar fi după mine, m-aș infățișa în fața acestor „oameni roșii” și le-aș spune să nu se mai dușmănească cu fețele palide...” (G.G. din Iași) (N.r.: e unul din cazurile în care avem toată înțelegerea pentru anonimatul în care vreți să vă pierdeți).

Două love-story-uri: „Stil străine: doi tineri se iubesc, dar părinții se împotrivesc. În ciuda împotrivirii, conform legilor firii, cei doi continuă să se iubească și ajung să se căsătorească, dar, în cele din urmă, fata moare de o boală necruțătoare. Stil autohton: doi tineri se iubesc, dar părinții nu se împotrivesc. În ciuda neîmpotrivirii, conform legilor firii, cei doi continuă să se iubească și ajung să se căsătorească, dar, în cele din urmă, ei se împacă.” (**Nicolae Cazacovschi** — Bacău).

Pe aripile vîntului, dar ce vînt! „De Melanie mi-a plăcut că este o femeie liniștită, sinceră, o femeie care știe să se poarte frumos, pentru că eu, ca și Scarlett, nu aș fi reușit să rezist tentației de a dansa, nu aș reuși să stau tăcută și retrasă în colțul meu — vedeți, ar trebui să fiu de partea lui Scarlett, dar nu o pot suferi pentru că nu l-a iubit pe Rhett atunci cînd trebuia, pentru că s-a măritat cu el pentru banii lui și l-a făcut să sufere. De aceea o urăsc...” (**Daniela Stănilă** — București, care mai semnează scrisoarea și Rhett Butler!).

● „Ia să ni-o închipuim pe Scarlett o prostituată și pe Rhett un copilăș timid, — ne-ar mai fi plăcut filmul? Eu cred că nu! Ar fi fost ceva copilăresc, ceva obișnuit și l-am fi privit ca pe o emisiune de desene animate.” (**Lăcrămioara Nicuță** — str. Secerii 187, loc. Podul Turcului, jud. Bacău).

● „De la un film ca **Pe aripile vîntului** trebuie să plecăm cu un „Si mîine este o zi” (**Ileana Iancu** — Liceul matematică-fizică 3, București).

Cine sînt?: „Ma numesc Mireia, am aproape 18 ani, învăț la liceul indus-

trial 3 cu profil aeronautic, îmi plac toți oamenii corecți și altruști. Camil Petrescu, Bacovia și Minulescu, „Anotimpurile” lui Vivaldi, Beethoven aproape în întregime, bătrinelul care vinde la chioșcul nostru de tipărituri, Irina Petrescu — mult, și la fel de mult Richard Chamberlain”. (Mirela Mihai — Șos. Dorobanți 33, București).

Laureatul: „Trebuie să admit că un mare premiu nu-i de ici de colo, mai ales când vine de la Măreția Mică al cărei oficiu poștal există datorită celebrului Colea Cureliuc. Dau în scris că nu-l cunosc pe Colea Cureliuc decît de la poșta redacției”. (Florin Octavian Molnar — Aleea Zarandului 4, București — cel care a primit „Marele premiu” în „Magazinul Estival” pentru reportajul său „Cu Masca de argint la Hollywood” din „Almanahul Cinema '86”).

Cum să nu existe filme? „Curios lucrul în timp ce unii merg la cinema să vadă un film bun sau mai puțin bun, să vadă viața de toate zilele și din toate timpurile redată pe ecrane, alții merg doar pentru a spune: „Am fost la cutare sau cutare film, dar mai bine nu mă duceam, căci filmul te face să plîngi după bani?” Nu-i pot înțelege cum pot roști asemenea vorbe așfietoare. Eu, unul, nu știu ce m-aș face fără film, dacă ar dispărea filmele

„Omul, singura
viețuitoare
care
surîde”

m-aș usca întocmai ca o floare ținută pe întuneric, fără pic de apă. Căci cum ar putea fi asemănată lipsa filmelor decît cu întunericul necunoașterii?” (Nicușor Bucă — str., Barboși 27, bl. L, str. 4, et. 3, ap. 75, Galați).

Trei secunde pentru Pița: „Pentru o oră și jumătate, Dan Pița a reușit să mă facă fericit. De aceea îi mulțumesc pentru tot ceea ce face în numele filmului românesc și îi string mina de la distanță, cu admirație”. (I. Munteanu — Galați).

Privind la Cristofor Columb: „O să vi se pară ciudat că n-am reținut cine a jucat în rolul principal, dar eu n-am văzut nici o clipă actorul. Eu l-am văzut pe Cristofor Columb. Atît!” (Clorinel Ofelia Elena — str. Soveja nr. 1 A, bl. S 2 sc. B, ap. 57, Constanța).

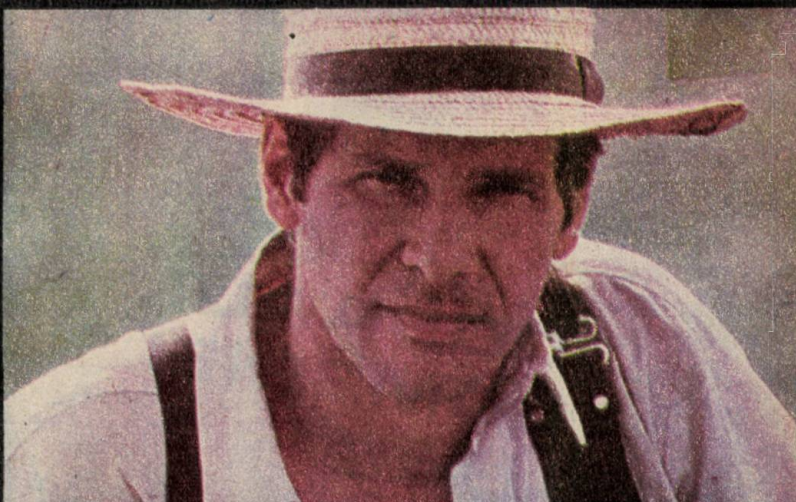
Cum sare Sobi Ceh? „Nu știu cum reușește Sobi Ceh să sară de pe acoperișul înalt al frumosului teatru, poate îmi explicați...” (Magdalena Gerghey — str. Mihai Viteazul 117 — Sighișoara) (N.r.: Nici noi nu știm, am încercat și noi, dar nu ne puteam explica)...

Cea mai scurtă scrisoare: „Ștefan Luchian mi-a amintit de tragediile lui Shakespeare. Restul e tăcere. Cu stimă, prof. E. Rutler, Deva”.

Cea mai frumoasă frază: „Vinovat de tot frumosul din mine se face în parte și Mihai Eminescu. Dacă el n-ar fi existat, noi cum am fi fost? Ce-am fi fost noi fără: „Cobori în jos, Luceafăr blind?” (Ramona Enescu — Pitești).

Un trio imbatabil în topul scrisorilor noastre: Agatha, Mărgelatu și Buză de Iepure

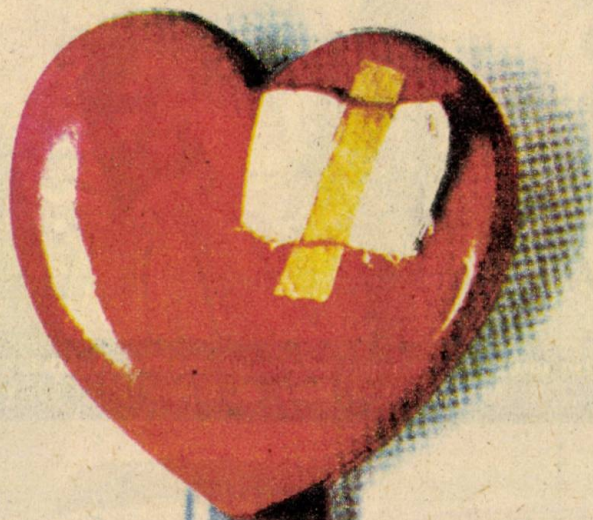

„Hamill, Hamill, Hamill, doar Hamill? Cred că Harrison Ford e nedreptățit în cererile cititorilor dumneavoastră...” (Alina Ghimpu). Bine, să facem puțină dreptate...

Ultima poză a „ediției” noastre — la cererea unei mari majorități a corespondenților: „un Delon” cu „o Deneuve”...

DOSARUL COMEDIEI

**Comedia
merită
aceeași evlavie ca
și nemuritoarea
tragedie greacă**

Sociologii spun: „Cu cât înaintăm spre sfârșitul agitatului nostru secol, nevoia de ris este tot mai mare, în timp ce comediile sînt tot mai rare”.

Despre „nevoia de comedie” nu se discută de ieri de azi. Răsfoind colecția revistei noastre, am decoperit, în anul 1972, chiar un „dosar al comediei” care se deschidea cu un articol semnat cu toată apăsarea talentului, Teodor Mazilu.

Fără pretenția absurdă de a rezolva noi, acum și aici, în paginile „Almanahului”, problema comediei, doar cu dorința - normală! - de a se afla care mai este „starea ei azi”, redeschidem dosarul de altădată. Chiar cu articolul lui Teodor Mazilu.

**„În viață,
gravitatea
hilariană
și gravitatea
sumbră
stau laolaltă”
(George
Călinescu)**

Aride e o nevoie organică și estetică și biologică, avem nevoie de oxigen. Fără umor, omul se sufocă.

Cunoaștem cu toții tradiționala discuție de sîmbătă seara sau de duminică dimineața cînd soțul ia lucrurile așa cum sînt și recunoaște:

— Aș vrea să mergem undeva, la o comedie...

Soția legitimă e de aceeași părere.

— Da... ai dreptate. Trebuie să mergem undeva să ridem.

A vrea să vezi o comedie nu e neapărat dovadă de superficialitate, de stagnare spirituală, cum ironic și tandru încercau unii critici să demonstreze... „Iar vă duceți la comedii. Refuzați marile probleme. Rideți cu gura pînă la urechi, cînd unuia i se aruncă în față un bulgăre de frișcă...”

Comedia — insinuează unii — e o

evadare din marile probleme, o fugă rușinoasă din respectabilele angoase sau spaima metafizice. Dacă ar fi numai asta, și tot ar fi bine. Dorința noastră de a ride e mai mare decât spaima metafizică. Mi-am mai exprimat odată acest punct de vedere, e o erezie să considerăm tragedia superioară comediei. Comedia merită aceeași evlavie ca și nemuritoria tragedie greacă.

Dar ceva totuși, se întâmplă și acest fenomen se manifestă în mai toate comedii care se realizează în ultima vreme. Producătorii abuzează de nevoia noastră de a ride. Ei știu că noi, spectatorii, ridem ușor, din te miri ce... și atunci s-a născut păcătoasa confuzie dintre superficialitate și comedie. Comedia a degenerat uneori până la penibil, comedii cinematografice s-au transformat în niște diletante încurcături, într-un fel de stupidă înghesuială și chiar unanim cunoscută bătăranie. Aici există un pericol real. O tragedie care să se degradeze până la penibil nu este posibilă — ea moare de moarte bună. În tragedie, numai capodoperele au șanse de izbândă... O tragedie care nu este o capodoperă, nu reprezintă nici un interes. A suferi nu este o nevoie organică, de aceea ne putem permite luxul exigenței... Cu comedii sîntem mai îngăduitori, cum sîntem cu o femeie frumoasă și mediocră, de care nu ne putem despărți. Noi închidem ochii la o glumă neroadă, noi închidem ochii la intriga trasă de păr. Am întrebat odată pe cineva, cum i se pare filmul cutare, nu-mi amintesc care, și după cîteva secunde de gîndire mi-a răspuns:

— Se ride...

Adică... Nu e o capodoperă, dar se ride.

Comedia cinematografică e minată de această superficialitate și, dacă vrea să supraviețuiască, trebuie să facă un efort de inteligență și noblețe. Apoi nu e adevărat că, de pildă, comedia e incompatibilă cu poezia, că poezia e numai sora tragediei. Nu e adevărat... ce poezie nobilă străbate comedii lui Shakespeare... Ce aureolă poetică învăluie toate comedii lui Chaplin... Și apoi, aici e minunea, în toate marile comedii, principalul erou comic era un individ cu structură de poet. Așa erau eroii lui Chaplin... Așa sînt eroii lui Tati — și ceea ce e demn de remarcat — eroul comic este, de fapt, unul singur. Aici omenirea n-a simțit nevoia diversității și bine a făcut... Omul incapabil de minciună, incapabil să înțeleagă răul și trivialitatea, incapabil să rămîna indiferent în fața barbariei, incapabil de a trăi fără iubire. Vedeți, deci, cită legătură e între poezie și comedie...

Or, comedia cinematografică a făcut această greșală uriașă care i-ar putea fi fatală. Ea s-a îndepărtat de poezie și s-a împotmolit ori în superficialitate și tot felul de imbrînceli, ori într-o observație prea rece — lipsită de speranță și noblețe.

Dacă vrea să rămînă, comedia trebuie să se reîntoarcă la poezie. Cei care trădează poezia riscă să dispară. Și cum nimeni nu vrea să dispară, poezia va fi iarăși iubită... Numai poezia poate să dea unei comedii — oricît de naive sau: oricît de crude — noblețe și eternitate.

Teodor MAZILU

„Eu introduc multă comedie în toate filmele mele...”

Orson Welles: Comedia mă entuziasmează

Orson Welles: — Am scris cel puțin cinci scenarii de comedie iar în teatru am făcut mai multe comedii decât drame. Comedia mă entuziasmează, dar n-am reușit niciodată să găsesc un producător de cinema pentru a realiza vreuna. Unul din cele mai bune lucruri pe care le-am făcut pentru televiziune era un program gen comedie. Îmi plac mult, de pildă, comedii lui Hawks. Am scris aproape douăzeci și cinci de minute pentru una dintre ele. Se numea *I Was a Male War Bride*. Se îmbolnăvise scenaristul și am scris aproape un sfert din film.

— Ați scris scenarii de comedie cu intenția de a le realiza?

O.W. — Cred că cea mai bună dintre comedii mele este *Operațiunea Cinderella*. Ea povestește ocuparea unui oraș italian (care fusese, în prealabil, ocupat de sarasini, mauri, normanzi și, în timpul ultimului război de nemți, englezi, și în cele din urmă de americani) de către o companie cinematografică de la Hollywood... Și

această nouă ocupație se desfășoară exact ca o operațiune militară. Viața tuturor locuitorilor de aici se schimbă în timpul turnării filmului. E o farsă în toată apăsata. Am mare chef să fac o comedie pentru ecran.

Într-un anumit fel, *Quiljotte* este o comedie și eu introduc multă comedie în toate filmele mele, dar e un gen de comedie care — regret că v-o spun, fiind o slăbiciune — nu e înțeleasă decât de americani, excluzind spectatorii din alte țări, oricare ar fi ei. Există scene care, văzute în alte țări, nu stîrnesc nici cel mai mic suris și care, văzute de americani, găsesc imediat unda comică. *Procesul* este plin de umor, dar americanii sînt singurii care-l înțeleg latura amuzantă. Aici îmi descopăr eu naționalitatea: farsele mele n-au o deschidere destul de universală. Multe din disputele pe care le-am avut cu actorii se datorează faptului că scenele sînt puse în termenii absoluți de comedie și eu nu le schimb în dramă decât la cinci minute, după ce-am început. Aceasta-i metoda mea de lucru: să arăt latura amuzantă a unui lucru și să nu-l arăt latura tristă decât în ultima secundă

Nu am
întâlnit
om
cu
o mai
mare
aversiune
la anecdote.
Firește,
fiindcă
nu suporta
suprafețele

Jocul drăcesc din paradisul chioșcului cu ape minerale

„Vino până la blocul Turn să amănunțim o idee de la suprafața lucrurilor!” — își chema des, amicii, Mazilu, la telefon, și gata, lăsa orice și fugea într-acolo cit ai zice pește. Chemarea nu era doar glumeață. Mazilu a fost printre cei dintâi, la noi, care a emis — în furia cu care se repezea împotriva aparențelor — ideea că adevărul se găsește de nenumărate ori la vedere, adică exact acolo unde ațitia „subtili de pe strada noastră” nu obișnuiesc să-l caute. O forță indiscutabilă a scrisului lui este tocmai această descoperire a adevărului de la suprafața realității, dînd astfel tocmai acestei realități o plasticitate nebănuită de abisalii sistematic bănuși de Mazilu ca impostori ai disperărilor inutile, cînd nu ca autentici ipocriți. Firește că e o operație de un imens haz aceea de a dezvălui adevărul tocmai acolo unde nimeni nu se așteaptă, a vedea profund în ceea ce e plat și imediat, tocmai sub nasul nostru. E aici ceva din mecanismul celebrului gag american — de stupefiantă simplitate filosofică — în care eroul se urcă în copac și pune mina streșină la ochi ca să vadă pînă în zare, cum

și dacă se apropie călări dușmanii și cînd colo acela sînt chiar sub ramurile arborelui în care primejdutul s-a cățarat. (Unii fac, astfel, chiar analizînd opera lui Mazilu...) —

Îndeobște, cei care rămîn la suprafața lucrurilor sînt numiți superficiali. Mazilu a fost un maestru inegalabil la noi în deconspirarea superficialității, a suficienței, a sumarului — analizînd suprafețele simple, clare și fără relief pînă la a le acorda chiar un mister. Probabil cel mai consistent. Evidențele — sub ochii lui Mazilu — se detriorizează fascinant. În ele, aparențele se confundă cu esențele, profunzimea se egalizează și se demitizează odată cu banalitatea, platitudinile dau ameteală. Unii abisali l-au hulit și disprețuit numai din cauza acestei economii de mijloace cu care el ajungea mai repede și mai sigur acolo unde ei se încordau pînă la congestie verbală, gata să li se rupă o vină prin efort analitic, el „mulțumindu-se” doar cu o privire pe o mobilă, pe o pălărie, (o obsesie maziliană, pînă și pe patul morții: pălăriile!), pe o barcă, pe un lac, pe un ac cu gălălie, pe un „dacă tot ești în picioare”... Această privire însetată de suprafață li se pare multora schematică — din cauza exigen-

ței ei morale — dar limpezimea ei în a despărți uscatul de infernal, apa de limonadă, lacrima de glanda ei, unind însă brinza de ceapă, conținea o inepuizabilă putere de a complica nu epic, nu fabulos, ci pur și simplu sentimental. Mazilu avea imaginația sentimentelor, a jocului lor drăcesc în paradisul chioșcului cu ape minerale din Cismigiu:

— Și dumneavoastră tot borviz consumați? Ce coincidență!

Așa începea la el o aventură amoroasă pe care nu ezita s-o catalogheze decît ca somnoroasă. Două borvizuri dădeau — întîlindu-se — frisonul unui enorm și trist caraghioslic, noțiune de bază, cred eu, pentru cei care se aruncă patetic în cercetarea naturii și condiției umane. Caraghioslicul dădea mister acestui clar și normal chioșc din Cismigiu în care Ea și El vor să se lămurească, firesc, dacă discută despre Beethoven, compozitorul, sau care alt Beethoven... Multor spectatori mîndri că sînt normali la cap, eroii lui Mazilu le par caraghioși. Opera lui și azi întîmpină rezistența acestor „normali”. E, în fond, dovada puterii ei. Fiindcă ea întretine acea capitală și gravă suspiciune la adresa normalului și a normelor lui

convenționale. Mazilu nu era îngrijorat de incapacitatea unor semeni de-ai lui de a descoperi atrocitățile caraghiosicului lor în teatrul lui. Nu-și făcea nici iluzia că e un conflict doar de gust. Inteligența — cu tot ce conține ea ca putere de observație, ca ferocitate a expresiei — nu-i o problemă de gust. A pricepe ce abis de insensibilitate se deschide în această expresie: „Eu nu spun s-o iubești, dar du-o măcar la cinema” nu ține în nici un caz de gust. Mazilu avea geniul somațiilor dure la adresa speciei, nobletea șantajelor imperioase: „Poate fi omul atât de ticălos? Poate!” Era necesar ca unii să-l respingă, să-l refuze, să nu se lase șantajați de ceea ce le propunea: încetați cu ipocriziile, cu convențiile, sau mă uit mai departe la voi de sub borurile pălăriei mele! Desigur normalul prefera să stea fascinat de borurile pălăriei lui Clint Eastwood într-un western spaghetti. Era mai comod. E mai confortabil. Va fi întotdeauna mai plăcut.

Rămîne o problemă dintre cele puțin luminoase de ce Mazilu place unora și displace altora, depășind gusturile și angajînd pasiunile, intrînd în eternitate sub semnul binecuvîntat al controversei perpetue. El se numără, oricum, printre acei aleși care, nerîvnind la unanimități lenese, și-au luat riscul și nu s-au intimidat de mărșă lui periculoasă, riscul împărțirii lumii în ticăloși și vulnerabili, în adevăruri feroce ca o minciună și aparențele drăguțe ale iluziei unui adevăr. Nu s-a sfiit să împartă. Nu s-a îndușat nici de unii nici de alții. Trebuie spus clar că opera lui nu trezește dușii. Ea e a unei alarme cum nu se poate mai necesare, mai serioase, mai presante: „Poate fi omul atât de ticălos? Poate!” E una din cele mai bubuitoare replici din teatrul nostru de după război. De cîte ori am auzit-o în sală, un hohot fantastic de ris a izbucnit la auzul ei, brusc înghetăt. E un fenomen care nu mai intră în zonele limpezi ale satirei lui, cum e etichetat îndeobște genul în care și-a exercitat geniul, niciodată etichetabil, cum stau dovadă versurile din „Cîntecele de alchimist”:

„E cu puțință ca tocmai eu să mor?
E cu puțință ca natura
să nu-și înfrîngă,
măcar o dată, o singură dată,
blestemata ei lege?
E cu puțință să nu mai întîmpin
triumful zorilor?
E cu puțință să nu mai deschid ușa
circumilor?
E cu puțință să ia sfîrșit
Această feerică lume absurdă?”

Doar un Fellini, dacă nu însăși realitatea pe care Mazilu pusese un ochi de cruzimea lui albastră, puteau găsi pentru asemenea versuri decorul „feeric de lume absurdă” în care a fost pus pe catafalc dramaturgul: un „ateneu al tineretului” în care, cu o seară înainte, avusese loc un carnaval și unde, în graba funerariilor, nu mai avusese nimeni timp să măture de pe pereți toate serpentinele...

Și eu care mă întreb de ce nu-i plăceau, de ce ura, de ce interzicea să i se spună bancuri? Nu am întîlnit om cu o mai mare aversiune la anecdote ca Mazilu. Fiindcă, firește, nu suporta suprafetele.

Radu COSAȘU

„Pîngeți și la completări?” — replica tipic maziliană, din păcate nerostită în nici un film de Rodica Tapalagă

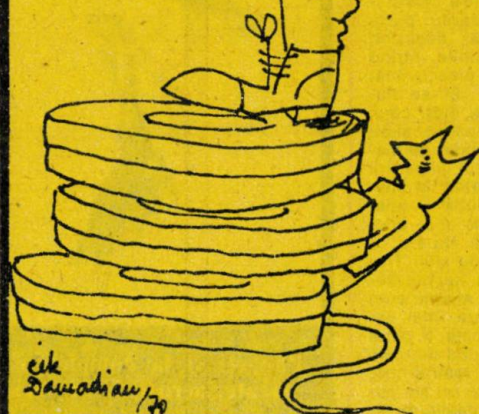
„Dacă nu sînt indiscretă. Ce apă minerală sorbiți?”
(Mariana Mihuț în Fructe de pădure de Al. Tatos)

Interviu imaginat cu autorul preferat

**„De șapte ori
am văzut
Cartagina
în flăcări
și tot
am impresia că
n-am înțeles
totul...
Superb.
Parafrăzându-l
pe Thibaudet,
pot să spun,
mare de tot...”**

Reportera: Teodor Mazilu, permite-ți-mi să vă fac o tardivă declarație: vă iubesc! Vă iubesc de mult, stimate Teodor Mazilu! De la zece ani tot fredonez: „Eram femeie în etate, / Când a pătruns în viața mea / Regizorul de filme animate / Din cartonase decupate, / Din cartonase decupate...” Ce părere aveți despre iubire?

Teodor Mazilu: „A trăi fără iubire e o mare suferință, aș fi distrus dacă aș pierde această suferință îngrozitoare. Această suferință mă ține în picioare... Cite distracții nu scot eu din suferința asta... Cite beții zdravene nu se fac pe tema iubirii neîmplinite... cite călătorii... Cite și mai cite...”

Reportera: Știu că v-ați renegat unul dintre primii copii teatrali — acea hazoasă **Somnoroasă aventură** — dar eu vă suspectez de duplicitate pentru că v-am surprins în fața trupei din Piatra Neamț, ați ris mereu, mulțumit, cu gura pină la urechi! Sper că nu negați. Am stat alături, dar nu m-ați remarcat!!

Teodor Mazilu: „Omul sensibil n-are o conștiință duplicitară (...), el trăiește viața cu toată ființa lui...”

Reportera: Prima oară când v-am văzut — era la cinema — întrebați o doamnă care vă asigurase de sensibilitatea ei cinefilă: „Plingeți și la completări?” A propoș, o cunoașteți de mult pe **Doamna Voltaire**?

Teodor Mazilu: „O singură noapte eternă”! „Într-o casă străină”...

Reportera: Ah... Să revenim. Când eram mică, mama nu m-a dus la **Proștii** sub clar de lună. Se dansa twist! Acești nebuni tărnici, la premiera absolută, mi-au scăpat și ei. Deși nu eram majoră, după ce m-am insinuat în **Aventura estetică**, m-am dus singură la **Tandrele și abjecție** și mi-am permis să călătoresc împreună cu dumneavoastră ca să aflu ce **Frumos e în septembrie la Veneția**. **Ipo-crizia disperării** am cunoscut-o la o vîrstă fragedă. În facultate m-am apucat să scriu zeci de pagini despre dumneavoastră. Profesorii au încercat să mă tempereze. Eu n-am cedat defel. Cine credeți că avea dreptate?

Teodor Mazilu: „Cînd n-are nici un interes să mintă, omul e dator să fie sincer”.

Reportera: Dar „toate capodoperele lumii există în noi... Totul e să ajungem la ele”.

Teodor Mazilu: „Nu mă plictisi cu pantalonii lui Picasso!”

Reportera: N-am vrut să... maestre... În fine, să vă povestesc în continuare: la lectură **Mobilă și durere**, căpătătă în dar de sărbători, m-a încințat, dar în primăvară, montat, spectacolul m-a întristat. (Vai, m-am intimidat și, ca eroii dumneavoastră, am relatat rimat ce mi s-a mai întimplat!).

Asta nu m-a împiedicat s-alerg din Gabroveni, la Majestic, ca să mă delectez cu „Proștii” dumneavoastră sub un clar de lună veritabil, la Casandra, și unul mai nebulos de la Ploiești. V-am urmărit și de data asta — cu studenții v-ați amuzat la spectacol, cu ploieștenii după, la un pahar de vin. De ce-ați procedat așa?

Teodor Mazilu: „Ambele spectacole au fost expresia unei dăruiri totale și deci...”

Reportera: Mă întreb citeodată dacă dumneavoastră nu „v-ați făcut din inefabil metoda de a aduce un ban în casă”?

Teodor Mazilu: „Cum avem o calitate, cum ne grăbim să scoatem și unul din ea”.

Reportera: Aveți un personaj cu care vă confundați? Mie mi se pare că Don Juan...

Teodor Mazilu: „Don Juan moare ca toți ceilalți”...

Reportera: Bănuiesc că v-ați pregătit pentru acest interviu...

Teodor Mazilu: „Mi-am cercetat sufletul cu atenție, ca un vinător arma înainte de a pleca la vîntătoare de tigri. O spun cu mîna pe inimă. Sint capabil de orice.”

Reportera: De cînd îmi doresc să vă descopăr „viața interioară” și „sentimentele înălțătoare”! „Dacă nu sint indiscretă, ce apă minerală sorbiți?”

Pălăria, faimoasa dumneavoastră pălărie de care nu vă despartăți nicio dată, nici în fotografiile ce însoțesc mai toate aparițiile editoriale, este chiar „pălăria de pe noptieră”?... „Cei care mint se laudă că ei nu fură, cei care fură se laudă că ei nu-și înșală nevestele. Cei care-și înșală nevestele se laudă că nu fură. Cei care fură se laudă că ei nu ucid. Cei care ucid se laudă că ei nu fură. Cei care ucid femeii se laudă că ei nu ucid bătrâni. Cei care ucid bătrâni se laudă că ei nu ucid femei. Cei care ucid și bătrâni și femei, se laudă că ei nu ucid copii”... Dumneavoastră cu cine țineți?

Teodor Mazilu: „Întrebă-mă orice și ai să vezi că n-am nici un secret față de tine. Dacă vrei, facem o încercare, îți povestesc totul în amănunt, până și ce măninc la micul dejun. De ce să am secrete? La ce bun secretele? Eu îmi pun sufletul pe tavă. Mă spovedesc oricând fără nici un efort. Mi-am cutureierat toate ascunzișurile și am văzut, cu bucurie dumnezeiască, că n-am nimic de ascuns, am descoperit cu bucurie că sînt gol. Mă pot înfățișa în fața tovarășilor așa cum sînt.”

Reportera: Spuneți-mi, cum v-a venit ideea cu Absolutul: „unde se merge cînd lucrurile se-ncurcă, cînd miliția te caută, cînd femeile te-nșală”?

Teodor Mazilu: „Stînd eu așa retras și meditînd, mi-am dat seama că oamenii au nevoie de puritate (...) Intuiție de geniu...”

Reportera: Și ce-ați hotărît atunci, stimate maestru?

Teodor Mazilu: „Am un plan grandios... am să-i transport pe toți indivizii în Absolut, azi unul, mine altul, pe toți, absolut pe toți. Mie o să-mi rămîna toate femeile, toate garsonierele, toate braseriile, toate editurile, toate avanpremierile, toate băuturile, șansonetele, toate omagiile, toate vitaminele, toate lefurile, mie, numai mie! Și toate sezlongurile!”

Reportera: Dacă e să mă iau după concluzia eroinelor dumneavoastră „singurii bărbați care au mai rămas sîntem noi, femeile”, cum să interpretez misoginismul de care sînteți suspectat?

Teodor Mazilu: „...Mereu rătăcesc și nimeresc unde trebuie!”

Reportera: De ce ne îndemnați atît de categoric „Trezii!-vă în fiecare dimineață”?

Teodor Mazilu: Ca să aveți timp să vă „împăiați iubii!”

Reportera: Teodor Mazilu, ați afirmat că „teatralitatea e tot ce poate fi mai îndepărtat de ideea de teatru”. Ce rol joacă teatrul în viața dumneavoastră?

Teodor Mazilu: „Nevoia de teatru e tocmai nevoia de viață adevărată.... Dar... „Mi-e frică. Undeva în adîncul sufletului, mi-e frică. Am impresia că nici talentul n-o să mă mulțumească. O să vreau geniu... Mi-e frică! Aș da oricît pentru o cronică proastă!”

Reportera: Dar despre cinema ce credeți?

Teodor Mazilu: „Ah, filmul, ce artă, stimată doamnă.” „Mereu îmi propun să mă scribească și pînă la urmă mă trezesc că mă toposc de plăcere...” „Nu degeaba filmul e considerat a șaptea artă... Ați văzut Cartagina în flăcări?... De șapte ori am văzut Cartagina în flăcări și tot am impresia că

„Cîte beții zdravene nu se fac pe tema iubirii neîmplinite?”
(Octavian Cotescu, Toma Caragiu, Ion Besoin)

n-am înțeles totul... E superb. Și n-o spun din snobism... Eu cred că e colossal. Scena aia formidabilă, în care prințesa aia superbă trece prin flăcările alea... enorme! Și calul... Și montarea... Exact ca în viață... Cred că nu exagerez deloc cînd spun că forța artei e mare. Parafrazindu-l pe Thibaudet, pot să spun, mare de tot... Dar să știți, stimată doamnă, iertați-mă că v-o spun fără menajamente, cinematrograful nu e totuși singura artă. Sînt mult mai multe...”

Reportera: Ce v-a determinat să întreprindeți acel ultim „pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni”?

Teodor Mazilu: „Adeseori, fără să știm de ce, ne ferim să înțelegem ceea ce se petrece cu adevărat în sufletele noastre...”

Reportera: Eu n-am nici frumusețea, nici cultura dumneavoastră. Eu n-am altă soluție decît iubirea. Sînt silită să vă iubesc. Pînă la urmă (întrebările) curate rămîn singura mea avere...” „Eu sper să vă întîlnesc, nu să vă întîlnesc de fapt”

Teodor Mazilu: „Nenorocirea e că, uneori, idealurile noastre se implinesc...”

Reportera: Vă mulțumesc.

Irina COROIU

„Cînd n-are nici un interes să mintă, omul e dator să fie sincer” (Gheorghe Dinică și Toma Caragiu)

„Nu mă plictisi cu Picasso!” (Draga Olteanu Matei și Gina Patrichi) Scene din „Bariera” de Teodor Mazilu și Mircea Muresan

Un hohot stenic, un talent robust:
Tamara Buciuceanu

De bună voie și nesiliți de nimeni, într-o
comedie de actualitate și succes:

— **D**e ce avem nevoie de comedie?

— N-avem nevoie de comedie! se juca, răspunzând unei mai vechi anchete a revistei noastre, unul din spiritalii ei colaboratori. Desigur, nu ne îngrijorăm de simburile de adevăr din această glumă, atita timp cît comedii se scriu, se publică, se filmează, se pun în scenă în fiecare stagiune. Pentru că vrem nu vrem, ca un respiro la atîtea buclucuri care vin din senin, ca ploaia de vară, hazul de necaz și risu-plînsu ori plînsul exorcizat prin ris, ne însoțesc în toate anotimpurile. Anului și anilor. E în firea lucrurilor, e în firea omului să se însoarească prin glumă.

Cîte comedii s-au realizat de la înțelegerea cu pricina? Nu foarte multe, față de cît așteaptă publicul și nici destule față de cît am putea să-i dăm. Cu forțele noastre cinematografice, unele cam ruginite de rară frecvență a genului, dar ia să le pui în brațe cîteva scenarii ca acel *Bachus...* de zile mari, să vezi ce strălucire ar căpăta deodată și cutare regizor, și cutare actor, ce nerv operatoricesc și vigoare a montajului, ce fantezie scenografică și ce ironie a partiturii muzicale și cîte și mai cîte delicii în „veșel major” s-ar stîrni deodată! Dar cum nu-l în fiecare zi sîrbătoare, să ne imaginăm puțin ce s-ar putea face pentru mai binele (nu chiar întotdeauna inamic al binelui) comediei de toate zilele. Evident nu al celor mediocre care nu bucură pe nimeni — nici casele de producție, nici casele de bilete ci al comediei care, cu un spor de fantezie și un umor mai dezvoltat și mai profesionalizat, ar putea să ne smulgă nu numai zîmbetul concesiv, dar și hohotul terapeutic.

Așadar, scenariul

Nu în fiecare stagiune un Titus Popovici ne oferă o partitură satirică de virulență și hazul, adevărul situațiilor, precum *Secretul lui Bachus*, de toată lumea cunoscut. La cota asta de inspirație și sarcasm al dialogului nu mai ai nevoie de prea multe ajutoare în afara unui regizor — ca Geo Sai-

Avem, avem ne

zescu — cu harul genului și intuiția tipului de umor arsenic propus de scriitor, ori de interpreți pe măsura partiturii. Și cine altul decît Mihăilescu-Brăila, vulcan în stare de inteligență erupție comică și undă de tristețe a însingurării, putea rotunji în toată sinceritatea lui tragi-comică, personajul number one al farsei? Și cine altul decît Dem Rădulescu, cu cochetăria lui vicleană și acapara-toare, putea sugera mai bine ticăloșia galantă a altui personaj. Pe lîngă ei, însă, două surprize actricești preluate ulterior de Francisc Munteanu într-un registru liric: Emil Hossu și Rodica Mureșan, ambii deveniți protagoniștii unei comedii estivale.

Situația *Verii sentimentale* e din porfire alta. Nu comical apăsătoare în prim plan, ci un fel de prospectare voioasă a unui ogor ce-ar fi putut oferi și o față mai acidulată a realității, dacă autorii (scenariul Vasile Băran, regia Francisc Munteanu) n-ar fi preferat-o pe cea caldută-sentimentală. Și nu numai în focarul povestirii cu

un agronom venit în sat să-și exercite cu toată energia și spiritul novator prerogativele — care întîlnește o sferică tehniciană mai mult cu gîndul la mărișul decît la seceriș și, în ciuda unor incidente de teren profesional-sentimental, cei doi se vor uni la bine și la mai puțin binele recoltelor preconizate, dar chiar și în celelalte planuri ale acțiunii, chiar și perechilor mai puțin tinere de plan doi li se aplică aceeași blîndă măsură a ironiei, aceeași expresie comică. Și ce duete strălucite de prim interes ar fi putut deveni, într-o farsă anume scrisă pentru ele, cu toate ticurile personajelor figurate, dar ridicate la o altă putere de semnificație atît președintele lui Gheorghe Dinică, acru-ur-suz, misogin inveterat, convertit de farmecul vitalității felin-perseverente al Florinei Cercel; și grija mămoasei, autoritarei Stela Popescu înșelînd placiditatea tatălui bonom, Marin Moraru. Și oare de ce nu chiar lor, acestor irezistibile perechi de comedie contemporană să nu li se fi consacrat

Bun venit pe ecran: înfronta (Hleana Harșă Negru și Valentin Mihale în *Sper să ne mai vedem*)

Mircea Diaconu și Catriel Dumitrescu în Buletin de București

O întâmpănare cu haz... nostalgic: Tora Vasilescu, George Mihăiță și Rodica Mureșan în Soselec pasările călătoare

oie de comedie !

filmul și nu acelasi tip-schemă rătăcind în absolut toate filmele noastre — mai mult ori mai puțin comice — de ingineri care... de subingineri... care... O schimbare de ton, de unghi al povestirii ar fi făcut poate *Vara...* mai insolită și comedia mai rezistentă la factorul timp.

Sper să ne mai amuzăm

Un scriitor care de astădată putea apela la propria originalitate a umorului său literar, Dumitru Dinulescu devenind regizor nu și-a încercat nici ei șansa în imagini, pe un scenariu personal. Și din această neîncredere în foisor i-a ieșit o comedioară cam palidă și ea tot cu un ingineră care... Doar că pornirea avea un anume haz tinerelul nostru se întoarce în satul natal să se refacă după o pirdalnică de nevroză, dar, temperament dinamic, el nu se poate relaxa decît

întreprinzînd ceva. Și atunci apare planul unei micronidrocenrale dintr-un vechi motor (țineți minte de excelentă situație comică scotea dintr-un tractor dezafectat *Mica întimplare* a lui Șuto Andras și Gheorghe Turcu, cu un păcălit al vremurilor acelea, o victimă a birocrației epocii, țaranul antologic interpretat de Marcel Anghelescu?). Și inventatorul nostru mai tînar întîmpina obstacole birocratice doar că, produs al altor timpuri, el știe să le facă față cu mai mult or mai puțin umor. Conversația din biroul lui Dorel Vișan — șef pe stătele sfatului popular — e amuzantă, actorii noștri știu încărcă scena de subtext și personajele de un relief aparte. Ca și secvența cu semnătura șefului distrat (Ion Besoiu) recoltată în timpul unei selecții de scrimeuri. Sau ca recitalul profesoarei cu nostalgii operetistic-matrimoniale strălucit interpretată de o actriță, din păcate rar folosită de film, Cici Caraman-Dumitrache. O relație neexploată comic suficient era și cea dintre

președintele conservator Mitică Popescu și tînarul inventator.

În registrul lui preferat: parodia basmului, Gopo își declanșează umorul pe cîteva situații epice din „Punga...” lui Creangă în *Rămăsașul*, dar și aici liricul (vezi nostalgiile Zmeului — Florin Piersic ori travestiurile bonome ale „zinei” Similea) domină peripeția comică.

Buletine cu prelungire

Preferarea latîrîi lirice în dauna celei satirice se face simțită și în seria a doua a *Buletinului...* lui Francisc Munteanu și Virgil Calotescu transformat mai nou la Bolentin. Marele atu al filmului era pornirea sa amuzantă: doi tineri în căutarea unui aranjament rentabil prin căsătorie, și apoi transformarea cu 180 de grade a situației inițiale. Cu dragostea nu-i de glumit, ar fi fost subtextul — sau textul de muzică ușoară — ce-ar fi putut alimenta succulent și continuarea primului buletin. Nu-mi permit să dau sugestii, n-am vină de autor, dar și cel mai neavizat ochi s-ar fi așteptat la cu totul altceva decît la renunțarea nejustificată din punct de vedere psihologic — dată fiind aprinderea simultană a soților de ocazie. Dimpotrivă, căutarea reciprocă ar fi fost cea stîrnitoare de multe peripeții. Așa, printr-o coincidență cusută cu ață albă (convenție-convenție, dar din ea să scapere comicul) repartizarea celor doi în aceeași comună și în același apartament și de aici un incredibil război de cameră, cu uși zidite peste noapte și pîruete prin stadionul local, nu se ridică la succesul primei serii. Cu tot efortul, inteligența, nuanța de ironie, autoironie practică de cuplul ce și-a cîștigat dintr-un început simpatia publicului, Catriel Dumitrescu și Mircea Diaconu, se simte istovirea fanteziei comice la scenarist și regizor. Există însă și cum să-i spun? — handicapul succesului anterior. La început funcționează un automatism al succesului, o instalare comoda a spectatorului celei

O „probă de control” înainte de marea partitură comică meritată din plin (Magda Catone, I. Fiscuteanu și M. Rîlea)

**Cui îi e frică de comedie, cu asemenea talente?
(Draga Olteanu Matei și Mitică Popescu)**

de-a doua serie, în starea de bucurie a primei întâlniri. La partea a doua se merge la sigur. Aceiași autori, aceleași personaje simpatice, aceiași interpreți talentați. Chiar dacă își reiau ticurile nu te deranjează. Rizi, reamintindu-ți-le cu drag, ca de vechi prieteni. Dar tot aștepti să apară ceva nou. Situații proaspete, cu un haz, care să adauge ceva caracterelor, situațiilor. Or, numai decorul schimbat sau funcția eroilor pe statele cooperative, parcă n-ajung. Mai apar ele și câteva siluete noi (ca Mitică Popescu) ce nu apucă să-și completeze dosarul comic, că în film se instalează un soi de oboseală, de rutină a hazului, lipsă de inventivitate a detaliului comic (cu excepția împletiturii kilometrice realizată cu umorul lui bonom de regretatul Octavian Cotescu).

Succese și anotimpuri

Hazul obligă. Succesul, asiderea. Continuarea unei comedii de mare popularitate trebuie să se prezinte cel puțin la înălțimea primei serii. Cu **Toamna...** și apoi cu **Iarna bobocilor** cuplul Petre Sălcudeanu și Mircea Moldovan rezista cu bine încercării. Pentru că situația comică întoarsă cu 180 de grade în partea a doua, când Varvara, Draga Olteanu, e cea care preia frinela gospodăriei, ca și farsa pe care le-o joacă bărbaților chiulanșii, rezistau cu brio „concurrentei” primei serii. O autoconcrență ce poate stimula. Sperăm că nici repriza a treia nu va diminua interesul spectatorilor, contînd pe ambiția scenaristic-regizorală a autorilor.

Un alt autor cu vină satirică, dar foarte greu de cinematografiat, Fănuș

Neagu, s-a întâlnit cu temperamentul lui Geo Saizescu, temperament liric (cu excepția **Secretului...** amintit) dăruindu-ne o comedie gen romanță. O comedie romanțioasă. Cu metafore de nostalgice păsări călătoare, revenite în Delta, cu iubiri tirziu reaprinse, în culori cînd pastelate, cînd foarte viace (cum sînt crochiurile pictorului plutitor sau al responsabilului coțcar).

Mai veche, dar cu un anume cîștig pentru discuția despre comic și exigențele lui locale, îmi pare **Alo, aterizează străbunica** de Rodica Padina și Nicolae Corjos. Ce era de remarcant acolo? O dramă de familie rezolvată printr-un personaj de comedie, evident cu mijloacele comediei. Facind haz de necaz, cu vervă și inteligență, și ducînd situația pînă la exagerarea parodică-exagerare care îl face atent la ridicol pe cel în cauză: soțul cam tomat, cu veleități de june prim (Sebastian Papaiani). „Străbunica” Mimi Enăceanu funcționa admirabil ca detonator al vervei comice, explozie condusă cu inventivitate regizorală și interpretativă pînă la încheierea curselor: potolirea infidelului.

De ce am omite, din tematica obișnuită a comediei actuale, satira unui sentiment, cum ar fi de pildă, gelozia sau infatuarea, superficialitatea, frivolitatea, cînd ele există, din abundență, pe piața năravurilor contemporane. Dacă satira socială e o floare mai rară, dificil de cultivat, să nu uităm că satira — să-i zicem de moravuri familiale, individuale, ne stă orînd la îndemînă. Doar s-o culegem și s-o cultivăm cu talent și ingeniozitate. În așteptarea marilor sărbători ale spiritului, a festinelor lui Bachus et company să nu uităm nici trandafirii. Care, cu spini cu tot, pot aminti că parfumul comediei există pretutindeni. Pe terasele Semiramidei, dar și în grădina lui Ion.

Alice MĂNOIU

**Fișeșul comic la el acasă:
Rodica Mandache în Buletin
de București**

**Un Bubico de zile mari, cu actori de zile mari: Grigore
Vasilu Birlic și Cella Dima, în viziunea maestrului
Jean Georgescu (Lanțul slăbiciunilor)**

Drama din comedie... Și invers

Depinde doar de jocul proporțiilor,
ca un film să fie
o comedie cu accente dramatice
sau o dramă cu accente comice

Pe peronul unei modeste gări de provincie își face apariția o femeie trecută de prima tinerețe, încărcată cu sacose și papornite, grăbită să nu piardă trenul. Din prima clipă se vede că nu e familiarizată cu călătoriile, că pășește nesigură în vagonul de dormit, iar când constată că în cușeta ei se află, deja, un bărbat se sperie de-a binelea, face cale întoarsă și se repede spre ușă hotărâtă să coboare. Numai că trenul a pornit și conducătoarea o împiedică să sară din mers îndrumând-o la loc în compartimentul în care bărbatul acela destul de sfrijit (cel puțin pe lângă ea care e o planturoasă), cu părul rar și zburlit, cu zîmbet binevoitor, dar cam jenat, o așteaptă cuminte la locul lui citind ziarul.

— Asta-i comedie! exclamă în petto spectatorul din stal frecindu-și palmele de bucurie și ridicându-și colțurile gurii pentru ca risul să nu-l prindă nepregătit.

Femeia și bărbatul stau tăcuți, față în față, el prefăcându-se că citește, ea prefăcându-se că se uită indiferentă pe fereastră, cînd de fapt amîndoi sînt toropiți de somn și dornici să moțăie, dar încearcă să se abțină — el de jenă, ea de frică. În compartimentul alăturat, un individ, care și-a propus să ducă intact la destinație un geam mai mare decît el, nu s-a hotărît încă dacă pe ușă trebuie să intre mai întîi el sau geamul pentru că amîndoi nu încap, deși bietul om, transpirat de efort, încearcă să se strecoare cînd pe lături, cînd pe dedesubt.

— Parcă-i dintr-un film cu Stan și Bran — își zice spectatorul chicotind.

Totul pare să fi intrat în normal. Trenul s-a așternut la drum tăcînd monoton pe șine. Cei doi au ațipit în sezut, iar omul cu geamul și-a virit prețioasa încărcătură în compartiment. Și deodată, surpriza: pe ecran se face întuneric, femeia urlă că din gură de șarpe, se aude foială și zgomot de uși trînte. Cînd trenul iese din tunel (pentru că un tunel fusese) și se face din nou lumină, femeia, cu respirația întretăiată și figura răvășită constată că partenerul ei de drum a dispărut.

Spectatorul nu mai are nici o îndoială: *Rubedeniile* lui Nikita Mihailov e o comedie.

Care?

Cîtă comedie, atîtă dramă (Marilyn Monroe și Tony Curtis
în *Unora le place jazzul*)

O Viață la castel ca-n... viață
(Catherine Deneuve și Henri Garcin)

Cînd comedia maschează drama (Nonna Mordiuikova, pe
post de bunică în Rubedeniile de Nikita Mihalkov)

Oare să fie comică singurătatea celor trei femei din generații diferite — bunica, mama și nepoata —, care fiecare e sortită, parcă, să refacă destinul predecesoarei sale? E adevărat că bunicii s-ar părea că nu-i pasă. Ce era să facă ea, femeie energică și dintr-o bucată, cu un bărbat bețiv, afemeiat și mincinos?! Atunci de ce încearcă să-l revadă și de ce speră că vor pleca împreună la țară? Nici mama s-ar părea că nu regretă despărțirea de un soț care o enerva cu mania lui de a face pseudosculpturi din ramuri de copac. E încă tinără, se poartă după ultima modă, își fardează din belșug pleoapele (spre indignarea bunicii) și, în principiu, șansele sînt de partea ei, pentru că la nici 30 de ani viața nu poate să se fi sfîrșit. Și totuși... și totuși pretendenții nu se prea imbulzesc, ci, dimpotrivă, se eschivează pretextînd, la telefon, că e greșeală. Nici asta nu prea e comic. S-ar putea crede că nepoata e prea

**Cinematograful
reface azi
experiența
teatrului.
După
o strictă
separare
a genurilor,
el descoperă,
în fine,
tragicomedia...**

mică și nu resimte singurătatea. Cu ochii în televizor, cu căștile la urechi, topăind în ritmul muzicii cît e ziua de lungă, impoțonată în hainele mai-că-si, ea pare intruchiparea inconștienței copilăriei. Atunci de ce se preface că doarme cînd bunica o descoase despre plecarea tatălui, iar cînd rămîne singură din ochii larg deschiși i se rostogolesc lacrimi?

Nimic melodramatic în această secvență de o mare gingășie și plină de adevăr. Ca de altfel nici în finalul dintre șinele de cale ferată cînd cele trei se îmbrățișează plîngînd ca o recunoaștere a propriei lor neputințe.

— Grozavă comedia! — conchide spectatorul care a ris în hohote la secvența din restaurant.

Dar cu drama din film cum rămîne? Interferența genurilor pune în incurcătură în primul rînd pe cel care, de voie sau de nevoie, trebuie să clasifice filmele și care constată că multe dintre ele nu încap în ser-tărașele preetichetate. Numeroase

filme realizate în ultimele decenii fac din această „impuritate” principiul construcției lor.

E amuzantă încăpăținarea cu care tinăra bibliotecară din **Îndrăgostiți la propria dorință** de Serghei Mikalelian pledează pentru sistemul autosugestiei în rezolvarea marilor probleme existențiale: dragoste, realizare profesională, încredere în sine etc. Dar momentul adevărului și al disperării, când aceeași fată grăsană și neatrăgătoare îi reproșează mamei clipa în care s-a născut, e de-a dreptul dramatic. Iar secvența regisirii mormintului vechiului combatant și bocetului bătănei văduve pe piatra funerară sînt cutremurătoare nu atât prin evenimentul propriu-zis, cît prin prăpastia care se deschide între generații: cei doi tineri asistă oarecum stîmjenți și fără emoție la o durere străină. Ei pot înțelege, dar nu pot simți.

Amestec de umor trist și de tristețe comică este și **Începutul** lui Gleb Panfilov, povestea unei alte fete urite care se încăpăținează să aspire la fericire. Prietenele o exploatează, bărbatul o exploatează, regizorul, care a distribuit-o în rolul Ioanei D'Arc, o exploatează și el în felul lui. Iar ea se supune cu maleabilitatea omului slab și obișnuit să îndure, dar și cu tenacitatea omului puternic hotărît să biruiască rezistind. O rezistență pasivă și cu chipul plin de candoare ca în acea inegalabilă secvență a balului cînd Pașa, cea cu ochi mici și gingii mari, cu păr rebel și mers șleampăt, rămîne pe tusa, transformată într-un fel de garderobă vie de către prietenele ei mai fișnete și mai atrăgătoare care și-au găsit parteneri de dans. Situația e comică. Nu și chipul fetei pe care se citește un ciudat amestec de bucurie altruistă, de durere și de așteptare.

În ultimă instanță depinde doar de jocul proporțiilor ca un film să fie o comedie cu accente dramatice (vezi cele deja amintite) sau o dramă cu accente comice precum **Proba de microfon** de Mircea Daneliuc.

Este dramatică situația celor trei personaje — femeia matură și singură împlinită pe plan profesional și ratată pe plan afectiv, bărbatul nehotărît care își exprimă prea tirziu sentimentele, fata aparent nepăsătoare și ușuratică pentru care existența e o permanență goană după un dram de liniște și de siguranță —, dar nu și manifestările lor. Structura filmului — încastrarea triumfului într-un mozaic de instantanee surprinse „pe viu” pe stradă, în gară, în fabrică — favorizează această duplicitate, pentru că, la urma urmei, așa se întîmplă în viață.

Semnaland această îmbinare de genuri în numele veridicității, al autenticității, nu facem decît să reiterăm o polemică referitoare la literatură purtată cu secole în urmă și la care François Ogier conchidea în 1628: „A spune că nu-i potrivit ca în aceeași piesă să apară aceleași personaje în situații importante, și tragice, puse apoi în împrejurări obișnuite, zadarnice și comice, înseamnă a ignora condiția vieții oamenilor ale căror zile și ore sînt foarte adesea întretăiate de ris și de lacrimi, de mulțumire și de mîhnire”.

Din această apropiere dintre anume opere cinematografice și viața noastră cea de toate zilele, precum și din nevoia de a le defini ca gen, s-a născut sintagma „film de actualitate”.

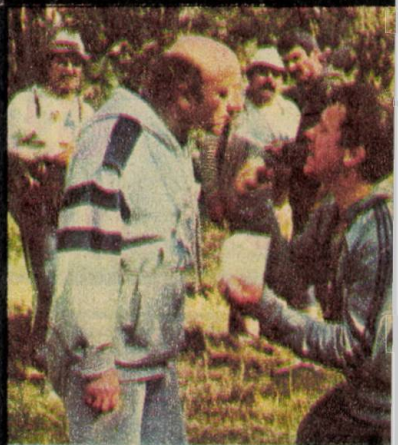

Cînd drama și comedia merg mîna în mîna (Gh. Dinică, Julieta Szönnnyi, Aristide Teică și Sergiu Nicolaescu în *Felix și Otilia* de Iulian Mihu)

Formula e destul de nefericită și de precară dacă ne gîndim la viteza cu care actualitatea trece în istorie și la faptul că un film ca **Răsună vales** de Paul Călinescu, care în 1949 era o peliculă de stringentă actualitate a devenit de o bună bucată de vreme oglinda unui moment istoric. Problema definirii rămîne, deci, deschisă și chiar obligatorie în condițiile în care comedile dramatice și dramele comice proliferază pe toate meridianele de la **Coup de foudre**, film inspirat de biografia regizoarei Diane Kurys, la **Marea răceală** de Lawrence Kasdan, reîntîlnirea nu tocmai tristă a unui grup de prieteni cu prilejul tragic al unuia dintre ei, sau de la premiantul Oscar **Moscova nu crede în lacrimi** de Vladimir Menšov la **Concurs de Dan Pița**.

Cu ele și cu multe altele ca ele, cinematograful reface experiența teatrului (modelul său dintotdeauna), care după o strictă separare a genurilor a descoperit în fine... tragicomedia.

Cristina CORCIOVESCU

Cînd comicul copleșește drama (Concurs de Dan Pița, cu Marin Moraru și Valentin Uritescu în prim-plan)

Cînd drama înăbușe comicul (Ion Fiscuteanu, Manuela Boboc, Ion Besoiu în *Fruite de pădure* de Al. Tatos)

Cursa cu obstacole

**După premiera
primei
și ultimei
comedii
din viața ei,
Divina Garbo
a părăsit ecranul
pentru totdeauna...**

Nu întâmplător, simbolul Thaliei are două măști îngemănate: una plînge, alta rîde. De cînd este actorul pe lume, și e foarte posibil să fi fost el primul artist în zorii civilizației noastre, idealul a fost fie exilare la limita celor două genuri: tragic și comic, fie, lucru poate mai dificil, imbinarea lor. Mai ales în zilele noastre cînd „risu-plînsu” pare a deveni condiția existențială a omului de azi. Ba s-ar putea (o spun și sociologii) cu cît

înapoiăm spre sfîrșitul agitatului nostru secol, nevoia de ris e tot mai mare în timp ce, ciudat, comedii sînt tot mai rare. Chiar în interviuri sau confesiunile actorilor contemporani, apare tot mai des nostalgia unui rol de comedie: „Vreau să joc într-un film în care să rîd mult” declara Monica Vitti după *Aventura*, *Eclipsa*, *Noaptea, Deșertul roșu*. Au urmat: *Fata cu pistolul*, *Nini Tirbușon*, *Perechile*, *Tangoul geloziei*... comedii debordante, pline de acea savuroasă veselie meridiană ce-i fusese refuzată în filmele lui Antonioni.

Jana Brejchova se lamenta cu ani în urmă că în toate filmele sale trebuia să plîngă. A jucat apoi într-o comedie *Pipele* care i-a ridicat tonusul.

Actorul tinde, cum se știe, să facă de toate: comedie, tragedie, dramă — cu egală pasiune, inteligență, profesionalism. Există și actori (chiar staturii) cantonați în genul care le-a asigurat ani de succes, nedorind sau neîndrăznind nici o schimbare a registrelor. Dar sînt destul cei care au riscat, măcar odată, în plină glorie, un alt gen, un alt chip, o altă expresivitate — un alt început. Ce i-a îndemnat pe Laurence Olivier, pe Sir Laurence Olivier să joace într-o comedie de tip *Prințul și balerina*, pe înocenti Smoktunovski în *Fericiți-vă automobili*, pe György Kovacs să se traves-tească hazliu în *Serbările galante* sau pe Olga Tudorache să „devină” o fermecătoare bunică fotbalistă în „Vreau

să știu de ce am aripit”? Întrebarea este retorică, desigur. Chiar cei cărora nu li s-a oferit decît rar sau deloc, șansa unei partituri comice, strecoară o undă de umor, fie el și amar, de ironie, în plină dramă. Toshiro Mifune în *Omul cu rișca* și Maja Komorowska în *Viață de familie*, sînt doar două exemple alese arbitrar, dar bine cunoscute.

Dar ce actor adevărat nu și-a dorit pe lumea asta să parcurgă întreaga gamă a posibilităților interpretative? Șirul celor care, fără a fi prin excelență comici, au excelat în filme sau doar în momente de comedie ar putea jalona întreaga istorie a filmului.

E greu de găsit tonul just în comedie unde s-ar părea că orice exagerare poate fi sursă de umor. Yves Montand șarja gros în *Omul cu idel*. Dar se răscumpăra, paradoxal, tocmai în tandemul cu un maestru al șarjei, Louis de Funès — în *Ruy Blas*, unde jocul său a căpătat acea vervă spumoasă a burlescului autentic. Apoi *Sălbaticul* a venit parcă de la sine. Partenera lui Yves Montand din această comedie, Catherine Deneuve, trecuse și ea „proba de foc” a comediei în *Viață la castel* și *Domnișoarele din Rochefort*.

„Am poate simțul gagului și al burlescului, dar în comedie am multe de învățat de la ea” declara Louis de Funès despre Annie Girardot, actrița cerebrală a anilor '60-'70 care schimbă cu dezinvoltură registrul în *Fata bătrînă*, *Aleargă după mine ca să te prind*, *Zizania*, *Cînd dragostea se întoarce*, în căutarea lui Jupiter.

Din aceeași familie a actrițelor cerebrale care demonstrează că eticheta nu e incompatibilă cu comedia, un alt exemplu: Glenda Jackson în *Pecetea clasei*, *O englezoaică romantică*, *Vizită la domiciliu*, *Pierdut și re-găsit*.

Peter O'Toole, leul în iarnă, generat în noaptea, gentlemanul (Jim) poate fi specialist în *Cum să furi un milion*, un simpatic domn Chips sau profesor de „civilizație” europeană pentru *Omul Vineri*.

Despre Leopoldina Bălanuță se spune, pe bună dreptate, că este o mare tragediană, dar cu cîtă naturalitate și umor își investeste personajul din *Mult mai de preț e iubirea*. Gina Patrichi în *Proba de microfon* sau *Pe malul stîng al Dunării albastre*: Mircea Albulescu în *Cursa* sau *La capătul liniei*; Ovidiu Iuliu Moldovan în seria ardelenilor; Marga Barbu și Alexandru Repan în filmele cu Mărgelatu; Irina Petrescu în *O lumină la etajul X*, sînt tot atitea mostre de binevenită infuzie a umorului în filme nu neapărat comice.

Primii pași în comedie

Jean Gabin, „domnul” cinematografului francez, reușea să dea cu succes replica unor Bourvil, Fernandel, de Funès în (*Străbătînd Parisul*, *Virsta ingrată*, *Tatuatul*) amintindu-și, la bătrînețe, primii pași făcuți în meserie la Folies Bergères.

Puțini își mai amintesc azi că Jane Fonda, cunoscută din rolurile sale angajate, s-a lansat cu o comedie: *Duminică la New York* — replici spirituale, situații comice pe mîchie de uțit, mă rog, toate ingredientele unei comedii hollywoodiene. Din cînd în cînd, cîte o bună comedie nu strică,

ba chiar e necesară pentru menținerea formei — cum demonstrează filmografia actriței. În **Desculț în parc** de exemplu, ea pare că dă lecții de comedie partenerului său Robert Redford, în rolul tinerei soții care își învață soțul arta de a trăi „crazy” — demonstrații de vervă, fantezie, chiar echilibristică la un moment dat. Iar cîțiva ani mai tîrziu, „băiatul de aur al cinematografului american” își va aminti lecția comicului de nuanță, a umorului subțire însușită atunci. Alături de Paul Newman, cuplul lor de băieți buni, dar cu lipsuri în **Butch Cassidy și Sundance Kid**, șlefuit apoi în **Caciamaua**, se va impune prin contrapunctul de nuanțe dintre ingenuitatea (desigur, înșelătoare), aparenta bosumflare a lui Robert Redford și bonomia versată — la bine și mai ales la rău — a lui Paul Newman. Prin excelență comic îl regăsim pe Paul Newman în **Bani de buzunar** de

**Cînd
George Vraca
a încercat o dată
să facă
„o bufonadă”
mimînd
că s-a împiedicat,
lumea din sală
a înlemnit
de teamă
că ar fi putut
să-și spargă
capul...**

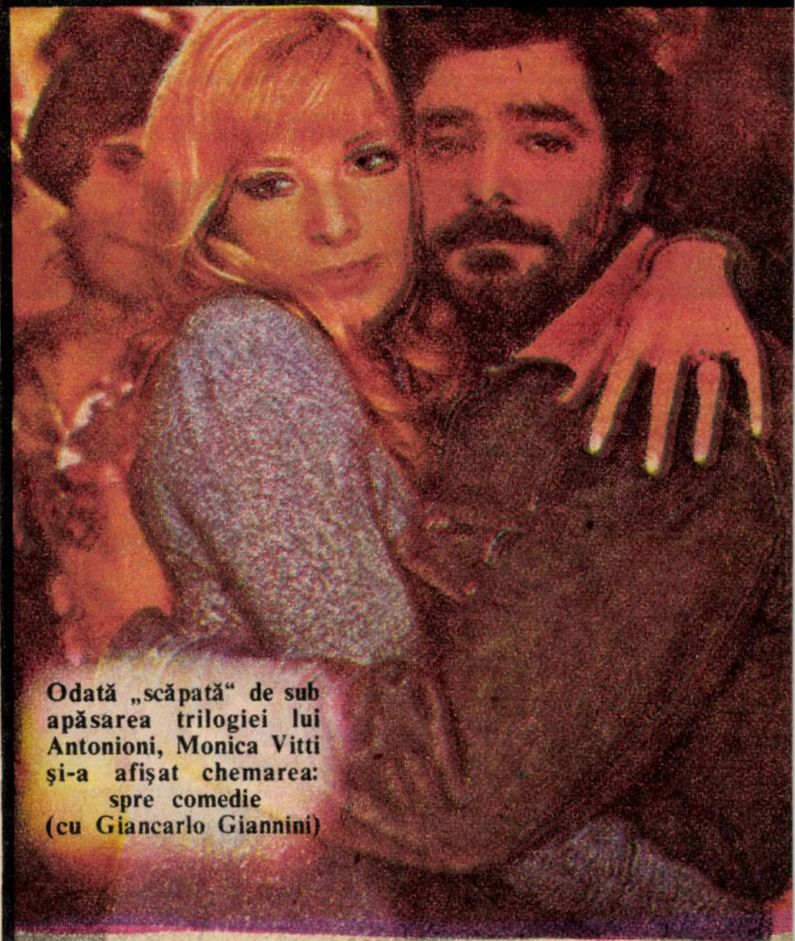
exemplu, ingenuu și cam prostănac, un cow-boy mofluz și păgubos, pentru ca peste doar cîțiva ani să ajungă la prototipul cow-boy-ului din toate timpurile: Buffalo Bill, eroul vestului sălbatic căruia — sub bagheta lui Altman — îi va creiona cel mai acid, mai sarcastic și, firește, mai ne-eroic portret.

Să recapitulăm pe scurt: în 1967, **Desculț în parc** — Robert Redford; în 1969 — **Butch Cassidy și Sundance Kid** — Robert Redford și Paul Newman; în 1971 — **Bani de buzunar** — Paul Newman; în 1973 — **Caciamaua** — din nou cei doi împreună; în 1976 — **Buffalo Bill și indienii** — Paul Newman — ca într-o cursă de urmărire, la doi-trei ani cite o comedie, nu pare a fi un antrenament excelent pentru menținerea formei profesionale? Și chiar a celei fizice, cum demonstrează tot Paul Newman în **Comedie mută '77**.

Istoria cinematografului a înregistrat însă la acest capitol și eșecuri. În 1941, Greta Garbo îndrăznește să joace un rol de comedie pură în **Femeia cu două fețe**. După premieră, cronicarii exclamau indignați: „Cel mai nepotrivit rol din viața ei...” „Garbo e mai

Chiar și pe muchie de cuțit între comic și melo, talentul își păstrează echilibrul: Ingrid Bergman în Floarea de cactus

Odată „scăpată” de sub apăsarea trilogiei lui Antonioni, Monica Vitti și-a afișat chemarea: spre comedie (cu Giancarlo Giannini)

Ca o melodie de muzică ușoară, o inimă-inimioară și un fum de țigară: Jana Brejchova

stingace decât scenariul... e ca și cînd ți-ai vedea mama beată... un clown, o maimuță pe frînghie". Și poate nu înțiplător atunci a părăsit Garbo platurile pentru totdeauna. Am revăzut de curînd filmul. Divina Garbo era pentru prima dată destinsă, veselă, ghidușă — era fermecătoare. E drept, nu mai păstra nimic din fascinația tulburătoare a „sfînxului”. S-ar putea ca jocul ei umanizat, modern, din acest film să fie mai pe gustul spectatorului de astăzi, dar atunci, a surprins ne-

Ochi în ochi, profil contra profil, comic lîngă comic: Annie Girardot și Philippe Noiret

pregătit publicul, chiar și pe cel de specialitate.

George Vraca povestea că a încercat odată să facă o „bufonadă” împiedicîndu-se intenționat pe scenă. Lumea din sală a înlemnit de teamă că ar fi putut să-și spargă capul. Nici vorbă să ridă, sau să zîmbească măcar. Iar George Vraca nu a mai repetat „figura”.

Publicul e obișnuit să-și vadă actorii îndrăgiți în anume roluri potrivite lor, de fapt potrivite unei imagini pe cit de abstracte, pe atît de imuabile și tiranice pe care și-a format-o (uneori de-a lungul anilor) despre ei.

Emulație între generații

Nu e ușor de înfrînt prejudecățile publicului și nu numai ale lui. Iată de ce, ieșirea din tipar produce întotdeauna surpriză, uneori contrarietate. Tînăra Goldie Hawn din *Floarea de cactus* e scandalizată la început de nonșalanța cu care Ingrid Bergman i se alătură într-un dans modern. Cel care-i îndeamnă la trăsnaî pe Jane Fonda și Robert Redford în *Desculț în parc*, cel care le dă lecții de nonconformism, nu este altul decît Charles Boyer, fascinantul june prim al anilor '30. Neașteptată a fost și apariția în această comedie a unei actrițe de genul lui Mildred Matwick. „Dacă găseam deschis la magazinul din colț cumpărăm un cuțit și mă sinucideam” — declară, cu umor, distinsa doamnă din film, complet depeșată în iureșul năzdrăvăniilor.

Marele Peter Brook povestea despre John Gielgud, o întîmplare semnificativă pentru condiția actorului din orice epocă, generație și de pe orice meridian.

„În prima zi am propus niște exerciții care cereau un efort fizic apreciabil. Stăteam în cerc și actorii încercau, unul după altul, exercițiul. Cînd a venit rîndul lui John, s-a produs un moment de tensiune. Ce va face oare? John știa că în fața tinerilor actori, acum siguri pe ei, poate stîrni doar zîmbete ironice. Dar, ca întotdeauna, a reacționat prompt. A încercat să facă totul cu umilință și stingăcie. Nu mai era starul cu complexe de superioritate. Era prezent, pur și simplu, lupta cu stingăcia corpului său... cu intensitatea și sinceritatea ce îl caracterizau... Din clipa aceea a fost tratat cu admirație și respect”.

Există un anume eroism disimulat cu grijă în evoluția fiecărui actor nevoit să facă mereu acel „salt în gol”, despre care vorbea odată Irina Petrescu și care trebuie salutat cu tot respectul.

Georgeta DAVIDESCU

Ce altă explicație poate fi dată unei fotografii, chiar și din Butch Cassidy și Sundance Kid, decât: Redford și Newman

Imagine pentru o viitoare „lanternă cu amintiri”: 1935, ultima zi de filmare la Fericita aventura și Jean Georgescu în mijlocul echipei sale

Un spirit sută la sută de cinema

Decupajul lui e precis, mecanic, aproape rigid. Fiecărui element cinematografic i se dă atât timp și atât spațiu, nimic mai mult. Nu se lasă impresionant de o trăire prelungită, nici fascinat de un decor mirific. Milimetric, ceea ce a fost stabilit în prealabil pentru interpretare, ambianță, sunet etc...

Și cu toate acestea, nici Beligan, nici Giugaru, nici Birlic nici alții alți actori, n-au fost mai buni în alta

parte, decît în filmele lui Jean Georgescu.

„Secretul este să nu-l lași pe actor să facă ce vrea. Nici pe operator. Nici pe decorator. Pe nimeni. Tu trebuie să știi totul dinainte, mai mult decît fiecare în parte și decît toți la un loc...”

După atîtea moderne „descoperiri” și se poate părea retrogradă o asemenea optică.

„Unii afirmă că nu scriu pe hirtie,

fiindcă au în cap. N-au nimic. Ascultă-mă pe mine. N-au nimic. Vin pe platou și acolo, cu ce li se dă, cu ce au, cu aia fac film. De-aia nu iese ce trebuie. Filmele nu mai au dramaturgie, actorii nu mai știu să joace. Texte, dialog, vorbărie, ciné-vérité... A mers asta o dată, de două ori, ca experiență, poți să înveți ceva din asta. Mai ales actorii, ca să aibă o interpretare mai firească. Dar atît...”

I-am făcut de curind lui Jean

„Ai, nene, la Iunion, parol!”... Ce cadru potrivit pentru O noapte furtunoasă!

Junele Jean Georgescu, celebra poză „de profil”, care sub multe perne a dormit...

Georgescu un filmuleț-portret, prea puțin pentru el și l-am regăsit plin de vervă și luciditate. Tot acest respect scolastic față de un mecanism pe care-l au și Renoir și Bunuel, Capra sau Romm (*Boule de sulf*) revine astăzi tot cu mai multă asiduitate pe frontul cinematografic, iar o bună parte a producției americane nici nu s-a dezis de la acest principiu nici până acum. „Coexistă și Woody Allen, dar se tirăște, sucombă...”

Piviți încă o dată *O noapte furtunoasă*, de exemplu, scena de la „Union”, sau *Schifele* sau *Directorul nostru* și veți remarca câtă exactitate se află în fiecare element filmic și veți descoperi pentru ce se reține, într-adevăr, de prima dată sau a doua oară, nimic mai puțin, nimic de prisos.

„Scenariu’ îl face ăla care scrie, scriitorul, asta e clar. Muzica o face muzicantul, compozitorul. Actorii îi știm, ăștia sint. Rochiile și costumele le face croitorul, ăla cu aparatu’ filmează, dar dumneata, ca regizor, de fapt, în ce constă munca unui regizor?”

N-am știut ce să-i răspund, asta e! Nu puteam să-i spun că regizorul face totul, fiindcă e un lucru exact și inexact în același timp...

Cu toată aderența, fidelitatea la operele literare de unde s-au inspirat, ecranizările sale au o structură deosebită, schimbările sint chiar de fond, personajele apar în lectura lui mai sensibile, umanizarea tocmai în locul dezumanizării, tragicul aproape în locul grotescului, naivitatea în locul prostiei, totul pare mai rău, mai realist, fiecare acțiune își capătă motivația concretă, fiecare detaliu justifică perturbarea, deruta, dezastrul în cursul acțiunii.

În *Directorul nostru*, două fotolii care scriștie semnifică situația socială a unei întreprinderi, în *O noapte furtunoasă*, existența unui butoi, pe balcon, cere o schelă și un zid în reparație, pentru a-i motiva prezența acolo, *Pantoflorul Cenușăresei* ne aduce într-o realitate imediată, reală și sentimentală, estompind fără pierdere farmecul invenției și al imaginației basmului.

Toate elementele alăturate, ca zgomotele, muzica, dialogurile, chiar abundente, nu viciază primordialitatea imaginii la el.

Un spirit sută la sută de cinema bun, clasic, ce nu se perimează. La Șalom Alehem găsim că „plăcinta din vis e vis, nu-i plăcintă”; și la el plăcinta din film e film, dar are aspectul îmbietor al plăcintei, aproape îi simți gustul și mirosul. Un realism cu o poezie ușor desuetă, cu o rimă melodică subtilă. La el, întâi e masa, pinza roșie, florile cana și paharele de apă, apoi restul. E trăinic ceea ce e trăinic și pasager ceea ce va pieri, chiar dacă pentru moment pare solid... De aceea, vizionarea din păcate a prea puținelor sale filme, îți dă un sentiment stenic, de încredere, de stare bună, siguranța unui cinema nemuritor, de bună clasă, care folosește mai mult cadrul fix, un mic panoramic, câteva obiective ale aparatului de filmat și îți pune multe întrebări în legătură cu dramaturgia filmului și educarea publicului. Totul, ca la marii clasici, pe lângă care moda a trecut ca o curiozitate pasageră. Asta nu înseamnă că nu știe să descopere diamantul din cărbune și perla din scoică. Are, de aceea, o mare apreciere pentru Daneiliuc, despre care zice că nici un film nu l-a făcut fără talent și efort. „Chiar prea multă risipă, dar se va așeza. Are un cinema inteligent și explorato-

„Ce-nseamnă, domnule, să simți gustu’ și mirosu’ plăcintei din film! Talent, carevasăzică...” (Maria Maximilian, Iordănescu Bruno și Al. Giugaru în *O noapte furtunoasă*)

riu. Cu vîrsta se va așeza."

Din altă generație, îl iubește pe Savel Stîpopul „cel fără noroc” și-l așteaptă încă.

Are mari pretenții de la producător. Aici consideră el că se află cheia succesului într-o cinematografie ca a noastră, care nu duce lipsă de talente.

Dintre actori îi preferă pe cei cu un instinct artistic puternic, foarte adaptabili și „care nu pun multe întrebări, dar arată multe făcînd, care se dăruiesc fără efort și pentru care filmul este ca și viața lor, un tot al existenței cotidiene."

„Actorul trebuie să aibă în primul rînd create condiții de platou, nimic să nu-l tulbure, să nu existe acolo decît el însuși, izolat în lumina aceea artificială de tot restul care ar putea să-i vicieze trăirea și gîndirea".

„Media filmelor trebuie să se ridice mult. Pentru asta e nevoie de dramaturgie, dramaturgie și iar dramaturgie, scenarii bune, scenarii și iar scenarii, pe care scriitorii să le facă de la prima pagină sub ochii regizorilor, sau scenarii bune scrise de regizorii înșiși, ca în toată lumea. Numai astfel, ridicînd stacheta producției medii, vor apare filmele de virt, la început pentru o elită, apoi, pentru toți inteligibile. Așa va fi progres".

Deocamdată este sceptic, în pri-

vința filmului în general.

„Peste tot găsești din ce în ce mai puține filme bune. Trebuie să frecventezi cinemateca dacă vrei să dai de un film. Și critica e într-o oarecare derută. Nu mai știe să aleagă grîul de neghină, o bună parte e și lipsită de talent, n-au adevărate pentru cinematograf, nu se întîmplă, ca în literatură, unde sînt cîțiva esești de valoare internațională, de aceea și literatura merge cumva mai bine. Dar între literatură și film este o mare prăpastie, greu de trecut. E adevărat, poate că acolo e și ceva mai simplu, dar trebuie făcut un efort, fiindcă cinematograful este un fapt de cultură extrem de important pentru o țară".

Mi-aduc aminte, că în urmă cu mulți ani, în plimbarea sa cotidiană, pe bulevard, se oprea în fața copacilor de aici și remarcă: „de ce nu se lasă pămînt în jurul rădăcinii și se pune asfalt, ca să-i asfixieze. Pomii au și ei nevoie să respire. Ca la Paris: o să vezi vreun copac fără grilaj și pămînt la suprafață?"

I-a mers rău o vreme din această pricină, dar azi mai toți copacii au grilaj și pămînt în jur, ca să soarbă soarele și apa.

Vedeți pe **Bubico** al lui și pe cel realizat la televiziune. Diferența evidentă dintre cristal și sticlă ordinară.

„Pentru mine ideea că, cutare roman pare direct decupat și are o formă

Stilul e omul... O pălărie, un baston, un pardesiou. Jean Georgescu printre noi...

foarte cinematografică, este o teorie complet falsă. Literatura poate avea doar un conținut general valabil de tratat și în film. Asta e tot. Forma este diferită ca cerul de pămînt. Poate tocmai de aceea cele mai periculoase sînt tocmai acele pagini așa zise cinematografice. Și apoi, cinematograful are un spirit mai larg, mai popular, fără ca aceasta neapărat să scadă din valoarea sa estetică."

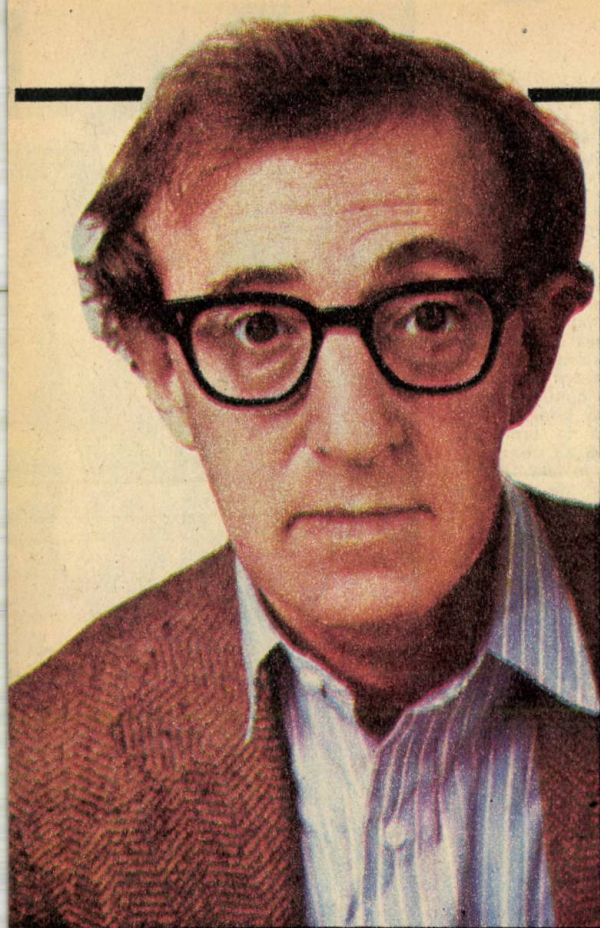
...Jean Georgescu e cel care, lucrînd la Paris ca scenarist și regizor, l-a lansat pe Fernandel și l-a avut secund pe Christian Jaque.

Iulian MIHU

„...O demimondă, o nimfă blondă”, adicătelea Zița Floricăi Demion...

Filmele serioase ale unui comic serios

Însingurat, complexat, îndrăgostit, patetic, desuet, neîndemînic, în căutarea femeii ideale, ghinionist, Woody Allen rămîne un moralist al sfîrșitului de secol

E de ris?" își întreaba copilul mama, deîndată ce aude că e vorba de un film. Încă de pe vremea lui Mack Sennett, comicii vestiți ai ecranului fac deliciul celor mici și mari, deopotrivă. Există, însă, peste ocean, un comic foarte vestit care-a stricat regula jocului; el se adresează în exclusivitate celor mari, adulților. „Cel ce nu va muri nici de sabie, nici de foame, va muri de ciură, atunci la ce bun să te mai razi?” „Nu mi-e frică de moarte, dar cînd se va prezenta, mi-ar plăcea să fiu absent”. Aforisme la care orice bunic se poate amuza copios, în timp ce nepotul își pune pofta în cul. Aforisme de Woody Allen. Regizorul este tot atît de cunoscut ca și actorul, ca și scriitorul sau scenaristul cu același nume; mai puțin faimos e poate clarinetistul și șeful de orchestra (jazz tradițional).

La început se numea Allen Stewart Konigsberg, o persoană știută doar de prieteni și rude, dar chiar printre aceștia, puțin ar fi bănuiră că băiatul pîrpriu, roșcovan și pistruiat, ochelariș cu nas mare și voce pitigăiată, timid, îngozitor de timid, susceptibil, avea să dobîndească într-o zi faimă internațională, admirat de cei mai rafinați intelectuali, de cei mai exigenți cinefili.

Tăcut, rezervat, nu i-a plăcut niciodată să vorbească despre sine, deși aproape toate filmele sale conțin, disimulat, referințe autobiografice, detectabile nu la nivelul anecdoticii, ci

„Comediile ar putea deveni mai bune, dacă și comicii ar face, din cînd în cînd, un film serios”

în idei, obsesii, refuzări, lecturi, vise. În cel mai recent film al său (al cincisprezecelea, în 17 ani de cînd face „filme de autor”) **Hannah și surorile ei** (aplaudat la Cannes anul acesta) Woody Allen își trece în revistă obsesiile: televiziunea, femeile, dragostea, jazz-ul și moartea. Întrebare adresată tatălui celor trei fete din film: „De ce proliferază răul pe pămînt?” Răspuns: „De unde vrei să știu? Eu nu știu să mă folosesc nici de un deschizător de conserve...” Personajul ipo-

hondru pe care-l joacă aici Woody Allen (asemănător celorlalte din filmografia sa) ratează sinuciderea, făcînd țandări o oglindă. Care e sensul vieții? se întreabă el. Acel nietzsche-an “l'éternel retour”? Ceea ce înseamnă că voi fi obligat să revăd **Holiday on Ice?** se întreabă cu umor Woody Allen. După Freud, analiza ar rezolva totul. „Am practicat-o ani de zile. Nimic. Psihanalistul meu era atît de decepționat, încît își amenajase un colț de bucătărie în cabinetul său...” Așa încît nu-i rămîne personajului său deprimat decît să revadă un film vechi cu frații Marx pentru a-și redobîndi cheful de viață. Divizat într-o suită de 12 capitole, fiecare cu un subtitlu poetic (de pildă: „Nimeni, nici chiar ploaia, n-are mîini atît de mici”) **Hannah și surorile ei** este, — după opinia cronicarului de la „L'express” — „o minune de film care navighează între **Interioare** și **Manhattan**. Timp de patru anotimpuri, Woody Allen își filmează personajele feminine, zilele lor cu tandrețe, iar nopțile cu cruzime”. „În contextul filmografiei sale — apreciază același critic — e din ce în ce mai greu să izolezi filmele lui W.A. **Annie Hall** pare să prelungească **Hannah**. **Trandafirul roșu din Cairo** se înfiltează cu **Broadway Danny Rose** și precum familia lui Hannah — unchi, matusi, tată, mamă, hamster — nici un element nu mai e autonom. Opera puțin, cite puțin, prinde formă. Woody Allen are 50 de ani, se grăbește.”

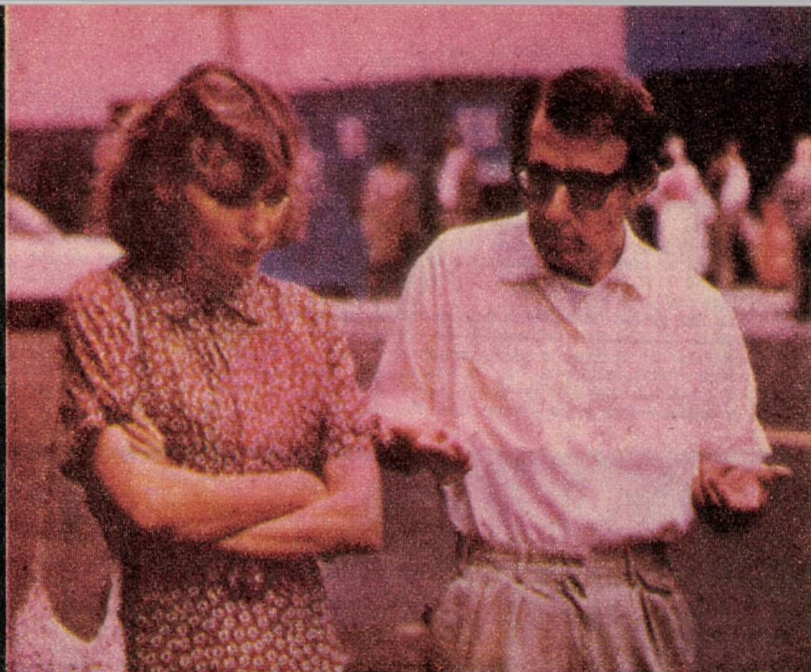

De la comedia pură, bufonadă (**Ce mai e nou, pisicuț?** — 1965), la comedia subtilă, de verb (**Mal cîntă o dată Sam** — 1977), rafinată și sofisticată (**Dragoste și moarte** — 1975), evoluind spre satira cu coloratură politică (**Bananas** 1971, **Paravanul** 1976), pînă la comedia-dramă (**Annie Hall** — 1977, **Manhattan** — 1979) și bergmanianul film de analiză psihologică (**Interioare** (1980) sau acest recent **Hannah...** drumul este numai în aparență ezitant, cu cotituri și răscuri. De fapt, evoluția e certă, din spre cuvînt spre imagine, de la comicul în stare pură pînă la drama fără nici un gag, pentru a obține în cele din urmă, ceea ce dintotdeauna și-a dorit, sinteza: profunzime și dramatism în comedie, a vorbi despre lucruri grave, fără a-ți pierde umorul.

„Cînd văd **Personna** — mărturisirea cu ani în urmă W.A. — mi se pare perfect: două femei, una vorbește, cealaltă tace. E o situație simplă și totuși foarte complexă. Ar trebui să ajungem să realizăm acest lucru și în comedie... E foarte dificil să fii serios în limitele unui film comic”. Firește, putem face recordul cu declarația făcută în vara aceasta unui reporter al revistei italienești de film „Ciak” apropo de **Hannah...**: Am vrut să fac un film complex, cu personaje și acțiuni diferite. Ideea mi-a venit recitind „Anna Karenina”... Mi se pare mai firesc să vorbesc despre femei, pentru a descrie raporturile umane. Dealtfel și Ingmar Bergman face film despre femei în continuare. Nu pentru a ne confrunta, firește...”

Interioare, în ciuda frumuseții și a rafinamentului imaginii, a atmosferei cu adevărat bergmaniene, li s-a părut multora o trădare. Ca și cînd cineastul, ajuns la o limită a posibilităților sale, ar fi preferat ruptura și alegerea unui alt drum (impropriu?). Unii l-au privit ca pe un simplu exercițiu de stil, alții n-au întîrziat în a-l numi snob, contrafăcut. **Interioare** a fost, într-adevăr, o demonstrație. Un pariu cîștigat cu sine însuși. Odată cu acest film (și apoi cu **Manhattan**) Woody Allen a scăpat de verbiajul care-i caracteriza primele sale filme, cîștigînd în expresivitatea unui limbaj prin excelență cinematografic. Un savant joc al mizanscenei, o multiplicare a punctelor de vedere, a acțiunilor în cadrul aceluiași plan, lucruri pe care le anunța **Annie Hall**, dar care aici se regăsesc pe o altă treaptă.

Annie Hall, **Interioare**, **Manhattan** și recentul **Hannah...** ar putea constitui o tetralogie, în care se adaugă mereu noi și noi trăsături sau rețușuri portretului de intelectual new-yorkez care se află în centrul obsesiilor sale „în **Manhattan** nu atac New York-ul, ci rădăcina răului. Nu e un film care se mulțumește să spună: Curățați Central Park-ul. Este un film care spune: „Curățați-vă viața voastră emoțională, fără de care nu veți fi niciodată capabili să curățați un Central Park”. Nu numai mijloacele au evoluat, ci și temele. La început erau simple: căsătoria, automobilele, divorțul. Mai tîrziu, satira și-a extins aria la nivelul societății: „Sintem cretinizați de droguri, de televiziunea cea mai insensibilă, de liniile noastre de auto-servire expres, de sexualitatea noastră mecanizată, de imbecilitatea politicienilor noștri”.

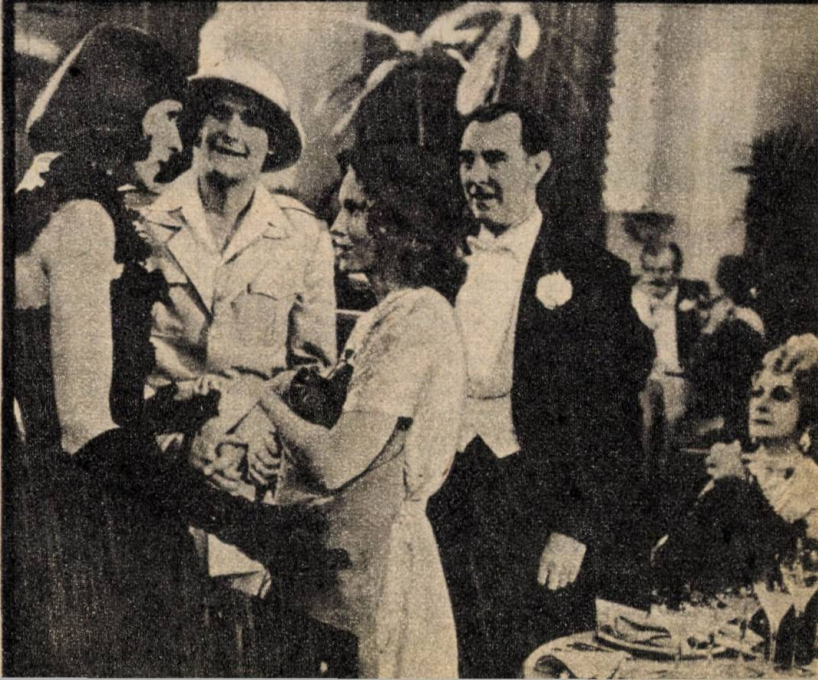
Pînă nu faci curat în viața ta emoțională, nici o șansă să cureți Central Park-ul!

Woody contra Bergman?

La întrebarea malițioasă a unui reporter de la „Le Point”: „Anumiți critici consideră că e suficient un singur Ingmar Bergman și cum nu avem decît un singur Woody Allen, de ce să-l înlocuim pe unul cu celălalt?” W. A. răspunde: „Știu foarte bine că nu sînt un substitut valabil pentru Bergman. E tot atît de adevărat că realizatorii

comici se numără pe degetele de la o mînă și că Bergman, Bunuel rămîn inimitabili, dar, pe de altă parte, comediele au șansa de a deveni mai bune, dacă și comicii ar face, din cînd în cînd, cite un film serios. Aceasta va ajuta să nu cadă în simplism, în rutină. Și apoi, de ce-aș ascunde? Îmi plac filmele serioase, Antonioni, Resnais, Bunuel, mai ales Bergman, sînt singurii care-mi procură un șoc, o emoție, care-mi schimbă viața”.

Filmele lui sînt înrudite, ca oamenii... (Trandafirul roșu din Cairo)

Woody Allen se raportează mereu la ceilalți. Are o scară a valorilor foarte exactă și deși ținteste spre vîrf, își evaluează cu luciditate și modestie locul. La ora aceasta îi displace eticheta de „comic”, valabilă pe vremea cînd scria 50 de glume pe zi. (Era, pe atunci, student la Universitatea din New York, de unde a fost dat afară după un semestru. „Educația mea, spune W.A. nu m-a costat nici bani, nici dragoste”).

Cînd cineva i-a spus că este considerat „comedianul intelectual de vîrf al Americii” a răspuns că nu se consideră intelectual pentru că... Și firește, argumentul care a urmat era o glumă, o discuție între două mame: „Știi, fiul

minatic și ghinionist („Tu ești tipul care-ai lovit televizorul” îl întreba fiul, îndată ce dă să se urce în el), liber cugetător în felul în care numai bufonii din alt secol și-au îngăduit a fi, sfidînd tabu-urile „Jumii civilizate” și dezvăluindu-i necrutător fisurile. W.A. este, în felul lui, un moralist al sfîrșitului de secol, mai profund, desigur, decît alți comici (analiza semnificațiilor în cazul său, putînd trece liniștită de primul, al doilea, al treilea nivel) așa cum apare, în special, în ultimele sale filme, cele care-l definesc cel mai exact.

Cum s-ar putea, ca multe din aceste lucruri să fie cunoscute (căci cine n-a auzit de Woody Allen? mai

științe umaniste la City College este căsătorit (a doua oară) și profund nefericit. E sătul de viață și de noua lui soție care s-a îngrăsat și nu-i mai spune nimic nou. Profesorul visează idile romantice, la Veneția, la lumina luminărilor... Ajunge, firește, din psihanalist, la un doctor ciudat, un soi de magician, în cabinetul căruia, poți petrece, contra cost, cîteva „sedințe” în compania unei eroine din literatură, la alegere. Kugelmass „o cere” pe Emma Bovary și pătrunde odată cu ea, fericit, în provincia franceză a secolului al XIX-lea. Emma i se pare simpatică, și distractivă (luînd-o înaintea vremii ei) și el aranjează s-o aducă pentru un we-

Față-n față, ca-n viață, „muza” și „poetul” — citește: Diana Keaton și Woody Allen

meu este general”. Da, pentru tine o fi, dar pentru un general?...

W.A. este de cele mai multe ori confundat pînă la identificare cu personajul pe care l-a pus în circulație: tipul ce resimte traumele și anxietățile unui mare oraș, însingurat, obsedat, pradă ușoară pentru psihanalisti, îndrăgostitul complexat și îndrăzneț, preocupat de incongruența lucrurilor, subversiv, provocator și tocmai de aceea cuceritor, făcînd cu ochiul lui Freud și dîndu-le cu tîfa filozofilor la modă, proclamîndu-și vulnerabilitatea și originea, transformîndu-și complexele în tot atîte virtuți, patetic în romantismul său desuet, miop, mereu în căutarea femeii ideale, neînde-

mult din auzite decît din văzute...) iată, pe scurt subiectul unei povestiri inedite pentru noi cel puțin, „The Kugelmass Episode” (1977), din seria celor pe care W.A. le scria cu regularitate pentru „New Yorker” (Scrisul rămînd și azi pentru el o îndeletnicire pasionantă, la concurență cu filmul și cu clarinetul). Ni se pare a găsi în această istorioară exprimat foarte limpede — acel conflict între „reality” (viața așa cum este ea) și „magic” (viața așa cum o transformă imaginația și dorința noastră), care ar fi după unii exegeți pirghia pe care se sprijină toate poveștile sale, fie ele literare sau destinate ecranului.

Domnul Kugelmass, profesor de

ek-end în New York-ul secolului XX. Totul e minunat, dar pentru scurt timp, pentru că eroul are acum și mai multe necazuri o slujbă de rutină, o nevastă plictisitoare și grasă, o iubită — Emma Bovary — care-i cere s-o ia în căsătorie! Noroc că doctorul intervine la timp și o ia pe Emma înapoi, conducînd-o în romanul lui Flaubert. „N-o să mă mai cert niciodată cu nevasta” promite pacientul doctorului, dar revine peste trei săptămîni pentru o nouă „sedință”.

Veți înțelege de ce Woody Allen declara: „Dacă aș mai trăi odată, luînd-o de la capăt, aș fi jucător de baschet!”

Roxana PANĂ

Ce înseamnă să ai greutate

Împlinesc destul de mulți ani de cînd îmi cîștig existența umplînd timpul cu fantasme. Mă mișc între două chenzine ca un han bintuit de fantome care caută o răscruce de drumuri! Pentru cei care nu mă cred pe această cale îi anunț că pot fi văzută zilnic traversînd Bd. Magheru spre teatrul „C.I. Nottara” și cîrînd după mine toate personajele care îmi scîlîie viața. De aici mersul ușor împiedicat privirea deseori timpă nesesizînd schimbarea stopului, ciocnirea inevitabilă cu persoane necunoscute, scuzele caraghioase, trecerea pe lîngă persoane cunoscute fără să le salut și tot de aici binemeritata faimă proastă. Pe toți îi asigur că nu am nici o vină, nu umblu cu nasul pe sus, deși, dacă stăm să ne gîndim bine, ar fi pentru el o poziție normală, totul se datorează incapacității mele native de a locui în real prea mult timp și a fascinației pe care o imprimă „realitatea” asupra psihicului meu. Sînt în stare să descopăr lucruri știute cu o uimire curată și intactă ca la doi ani, memoria mea se îngustează în schimb zilnic, sufletul și mintea în continua lu-

**Ciudat
cît de ușor
îi impresionează
pe unii
ficțiunea
și cît de rar
se lasă
impresionați
de real**

crare nu fac altceva decît să repartizeze în camere separate personaje și ficțiuni. Mobilier, recuzită, ticuri, haine, farduri, parfumuri, insomnii. Personajele care acum „trăiesc” pe scenă sînt persecutate, noaptea, de cele ce nu mai au loc, incolțite, ziua,

de germeii personajelor pe care le voi juca sau poate aș vrea doar să le joc... Inconsistența lor viață se consumă ca în „Muntele magic” — în saloan, pe terasă, la masă, mici și rare evadări într-o clară lumină, ascunzînd, cu farmec și supravegheată neli-niște, boala care le devoră și mă devoră — inconsistența, efemerul aer friabil, riscurile saltului în real, cădere-plină de fracturi în ficțiune, granițe fragile, o oboseală prematură, o voce voalată.

Îi iubesc pe oamenii care ne cred, tulburătoarea lor inocență, capacitatea lor de a ride, de a plînge, de a sta cu sufletul la gură; poate de aici și spaima mea cînd îmi vîd jurnalele de la filmări... un fel de jurnale „chirurgicale”, program de secvențe și racorduri avînd pe margine nescrisă dantelă de amintiri. Și oameni, mulți oameni pe care i-am cunoscut și i-am uitat, încercînd să ajute fascinați înfăptuirea „miracolului”. Filmăm la Ion — Blestemul pămîntului, blestemul iubirii (cînd începi să ai amintiri de la filmări înseamnă că nu filmezi, iar dacă ai timp să-ți și scrii amintirile

Viața în racord: de costum, de soare, de oi, de umbra casei și de... ștreang (Ion, Blestemul pământului. — Blestemul iubirii de Mircea Mureșan)

înseamnă că nu ai nici măcar perspective... într-un sat numit Fintinele (ce nume frumos, ce anotimp, ce timp) la prinz „nășteam”, după amiază „primeam bătaie”, spre seară „mă spinzuram”, mincam din două-n două zile, dormeam din patru-n patru, trăiam în „racord” (racord de costum, de lumină, racord de soare, racord de nor, racord de umbra casei și racord de oi, racord de burtă și racord de ștreang) — schimbam zilnic, de la cadru la cadru, „burtă 1”, „burtă 2”, „burtă 3” — perne mici, perne mijlocii, perne mari!

Deci: 16 aug. Casă Baci. Bătaie. Burtă 3

(bătaie de refăcut). Urc dealul pe o cărare în spatele bisericii satului pe lângă crucile reale spre „crucile de butaforie” sint încă îmbrăcată cu cos-

tumul în care eram când am primit bătaia (vorba lui Rebreanu și a lui Mircea Mureșan, „mătură curtea cu ea”), la doi metri de mine o bătrână mă urmărește potrivitându-și pasul, nevrind parcă să tulbure, dar, totuși, încercînd, parcă, să îmi comunice ceva... Mă opresc, întorc capul și îi zimbesc gîndindu-mă că cine știe... poate vrea un autograf pentru vreo nepoată, îl dau scap. Se oprește și ea, tace și mă privește. Apoi căutîndu-și cuvintele vizibil doar pentru a nu mă supăra și totuși vrînd să mă facă să înțeleg îmi spune: „înteleg maică... ești tinăra și-ți place filmu’... dar ce ai mata acolo... (face un gest plin de iubire spre pîntecul meu umflat) de acum încolo e mult mai important! Nu-i bine să-i mai lasi pe ăștia să te bată!”

Țineam miinile încheștate pe „perna

mare-burtă nr. 3” și nu-mi venea să rid de loc... i-am spus că am să o ascult! La capătul opus, dintr-un ungher al memoriei, cu miinile în șold, ridea o proprietăreasă din București în casa căreia filmasem de la 6 dimineața și pînă seara și care n-a vrut să-mi dea nici măcar un pahar cu apă „că ea muncește și noi ne prefacem”. Bătrîna mea de la Fintinele de-atunci încolo îmi aducea în fiecare zi o cană cu lapte „că face bine” și chiar dacă mai apoi m-a văzut cu și fără burtă, continua să creadă în ficțiunea ei. Îmi semăna!

Ciudat cit de ușor îi impresionează pe oameni ficțiunea și cit de rar se lasă impresionați de fenomenul generator real... În noaptea în care se filma secvența „nuntă Ion”, multe ore a trebuit să plîngă în șir... În pauzele în care se schimbau cadrele, sâtenii care făceau figuratie sau cei care stăteau numai și priveau, veneau în jurul meu plini de compasiune... îmi dădeau ba țuică, ba slănă, îmi spuneau „Jas că trece” pînă a văzut unul că mi s-au terminat lacrimile cu care mă înzestraseră natura și că cineva îmi turna cu pipeta un fel de alte „lacrimi” în ochi! Mi-am și închipuit că pentru cinematografica română s-ar putea găsi donatori de lacrimi reale și, astfel, am redea industriei glicerina. Cum s-a aflat că nu plîng „adevărat” a urmat dezamăgirea, dezinteresul, plictisul... Chiar în ziua următoare, însă, pe ulița satului, trecea un alai de nuntă adevărat cu mireasă plîngînd cu lacrimi reale și nimeni nu mai credea nimic! O urmăream, din „decorul” meu în care iar primeam „bătaie”, cum intra în „decorul” ei real (o curte alăturată) cu nași și nuntași cu dușe și flăcăi, cu părinți și socri și poate miine-poi-miine va fi bătută sub ochii proști ai oilor fără să spună la nimeni și fără să stîrneasca pic de compasiune „adevărată”. Burți de pernă, lacrimi de glicerină, tristeți și bucurii măsluite, tristeți și bucurii adevărate. După vreo trei luni de muncă „zi lumină”, nopți cu nume de insomnii, am ajuns la Hotel „Capitol” din Sibiu, murdără și bătută, cu unghile negre, cu cozile pe spate, m-am înțuiat în camera mea să fac o baie fierbinte și să uit... Într-un spumant moale cu nume de flori, sâpînd cu miros de măr verde, părul meu slinos clăbucit cu șampon, mi-am spălat bătăturile închipuite și vinătaile reale. După o oră, ca un fel de cocor din țările calde, am ieșit în rochie foșnitoare, sândaluțe subțiri, surizătoare și calmă spre restaurant, să mînc o friptură și să beau un pahar de vin bun. Tocmai coboram vreau să spun, cînd în holul hotelului m-am auzit strigată pe nume: Ioana!

— Da! (răspuns lasciv de meduză ieșită la soare).

— Ioana, ce înălțime ai? (am crezut în clipa aceea că eu eram „înălțimea vieții lui” am vrut să îl văd... era Alioșa, scenograf secund... am clipit de trei ori marunt... îl mai văzusem într-o duminică dimineața colindînd sălile muzeului Brukenthal — semn bun).

— La cine ntreabă 1,69 (unu’ saji-nouă) răspund plină de miere și i rouă-n ălas...

— Ca să știu să-ți fac sicriu! Poimîine te-nmormîntăm!

Mă privește senin și își notează cu grijă centimetrul meu într-un carnet.

Centimetrii mei de recuzită... sicriu! a fost făcut, l-am și probat cu colac pe piept, cu flori mov, cu capac... La filmarea „Inmormintării” începuse o ușoară ploaie. Besoiu spunea grăbiți filmarea că răcește „moarta” — stăteam nemișcată între acele flori pe care toamna le vind țărâncile prin piețe și pe care odată mi le-a cumpărat mama vrînd să-mi facă o bucurie, dar eu am tipat și am devenit brusc pămîntie și fără să știu de ce am gust de sicriu în gură și frig mi-este de mov și mov de frig...

Întotdeauna am spus că actorul este cel mai potrivit pentru a demonstra reflexul descoperit de Ivan Petrovici Pavlov, „reflexul condiționat” — aprinzi un reflector pe el și „salivează”. Eu și la stomatolog dacă se aprinde lumina asupra mea (deși știu ce chinuri urmează) mă destind și zîmbesc.

Dar din „reflex”, de exemplu, cînd văd carouri galben cu maron, fie că sînt fete de masă, perdele, pijamale, sacose sau fularie mie mi se face frig, pielea „găină”, buze subțiri... și totul doar de la rochia cu carouri din Ediție specială, cea în care am filmat în luni de iarnă secvențe de vară, vinam geruri reci, cu cer clar, soare sticlos, aburi pe gură...

Dar să sar peste altele și să ajung „la capătul liniei”, că e bine să fac haz de necaz și dacă vine iar iarna, eu văd carouri galbene-maron și iese „almanahul” să aibă lumea ce citi poate mă fac simpatică vecinilor de la Bulbucata și mă trag cu sania peste „datorii”... deci cum spuneam... frig, februarie prima zi de filmare La capătul liniei, ora 7 — Bolintinul din Deal, primul tur de manivelă. Casă-tară! Dinu Tânase tipă: „Nu intrați pe poartă! Păstrați gheața pentru filmare!” Intrăm pe unde putem (poarta stă înțepenită într-o baltă-nghetată... frumos cadru). Februarie, frig, să nu scoți un cîine afară. Cîinele e afară și noi înăuntru, înăuntru că afară! Mai rău! Curent, cabluri trecînd peste pervazuri, pe sub uși proptite, pereți proptiți, oameni proptiți... Vreau să-mi salvez părul! De două săptămîni Dinu Tânase vrea să mă convingă să-mi tai părul „să-mi schimbe fața”.

— E absolut necesar?

— Absolut!

Astfel, pornind de la absolut, tai puțin azi, tai puțin mâine... cedezi și ajungi să tai tot. Absolut tot! Ba nu, eu mă opresc la jumătate și propun compromisul (am păr puțin și ăla slavă domnului urît) — îl fac permanent! Se mai scurtează — aparent. Ce bine e să ai păr... permanent.

— Nu, nu e bine (aud cu urechile mele), fața nu e destul de... Mai tun-deți-o!

Ora 8. Stau pe un scaun de țară, frig, uși cabluri, o mină artistică taie la părul meu... prima zi de filmare... Dinu e vesel părul e ud... Albulesc așteaptă... O oaie blîndă s-a ratat în mine... „Mai taie” mă războiesc cu greu pentru fiecare centimetru... părul scurt care a mai rămas trebuie pus pe bigudiuri (ce tortură!). Pentru mine bigudiurile sînt o formă de tortură modernă, mă complexează, mă fac să îmi urască genul (vail) feminin. Feon - o, ce nume (frig, februarie), feon... ce invenție pentru încălzi urechile, nările, ceafa, miinile și rădăcina părului, genele clătănînd și mușchii delicat

ai obrazului... feonul l-au uitat la Buftea! Ca să mă usuc sînt împinsa cu capul într-un cuptor de țară în care se face foc cu ziar, cirpe, stiuete, smulsi din „decorul real”... Bolintinul din Vale-Bolintinul din Deal... ochi mi-s roșii de fum, găinușă proaspăt scoasă din cuptor, trag primul cadru, sughițînd și gîndind la un sir lung de vedete ale cinematografului mondial care n-au încercat niciodată înecate de fum pentru o biată pieptănătură, să filmeze un „prim plan”. Am filmat cît am filmat și filmul s-a terminat! Trecuse primăvara, trecuse vară, părul meu agale creștea, dus cu vorba

Nici tu „pis”!
Nici tu „ah”!
Nici tu „aș vrea
să vă conduc,
dacă se poate...”
Ce-nseamnă
să nu mai
ai... greutate

pe la coaforuri zburit și confuz, diabolic dezordonat, pisica vie așezată pe cap, mă împrietenea cu Didișoare, Doinițe, Mimicuțe, cînd primesc brusc un telefon (care iar mă tunde).

— E nevoie de încă un final (ador finalurile), deci încă o zi de filmare cu un alt final decît finalul care...

— Dinu, trebuie să mă tund? (întreb cu un nod de disperare în gît).

— Nu! Coc de bucle și ceva perle la gît! Tu cu Albulesc pe același peron după cîțiva ani... Tu mult mai grasă! Grasă!... înțelegi, viața casnică copiii, mă rog...

— Dinu, cum să mă-ngras în două zile... mă chinui de o viață și nu pot!

— Pui perne, prosoape, bureți... ce vrei. Să ai șolduri și... tot ce-i trebuie unei femei!

Brașov. 7 dimineața cu un corp „bine construit” cu ajutorul fetei de la costume, cobor din hotel (am vreo 20 kg în plus, taioz roz, plase cu pișcături și pufuleți) echipa așteaptă... Albulesc rămine cu o mină în aer, parcă în sfîrșit mă vede, par o femeie potrivită pentru dimensiunile lui... perne mari, perne mici, perne moi, bine distribuite sub un costum supraelastic, atrag după ele un ris „cuceritor”, un mers sigur de sine... îmi place pînă și mie de mine... Ultima zi de filmare... un șofer îmi oferă un Ci-Co în picioare... un altul o bere... Locul filmării: un peron într-o gară industrială... ce de ceferiști tineri, ce fluerat de mierle, ce neliniște în locomotive, ce „pis”-uri, ce „ah”-uri, ce „măi, măi” și eu foșnind ca o morskă ieșită din Marea Nordului pe un aisberg la soare, înconjurată de colonii de pinguini în adulmecare...

Oh, acea zi și acel final care nu au rămas decît ca o ipoteză a fericirii mele — succesul ca o splendidă revelație: asta înseamnă să ai greutate.

...La capătul liniei ferate, într-un fel de canton părăsit, cu jumătate de fard șters, cu-n coc de bucle pe jumătate, „perne mici, perne mari, perne moi” am pierdut iar din succes și din greutate!

ca înainte trăiesc de atunci: doar „pe si cu” jumătate

Nu tu „pis”.

Nu tu „ah”.

Nu tu „aș vrea să vă conduc dacă se

poate...”

— 30 iulie 1986. La capătul liniei

mașinii de scris.

la capătul colii

îndul... jumătate!

Ioana CRĂCIUNESCU

Ficțiune! Lacrimi de glicerină! Tristeți și bucurii măsluite. Dar dedesubt e viață... (La capătul liniei de Dinu Tânase)

— „Florile îți plac?” — „Da.” — „De ce?” — „Nu știu!”

Don Juan de Gură - Cască

— Îți place să cinți?
— Mai mult să fluier.
— Ești politicos?
— Cu cine?
— Cu lumea.
— Lumea e prea mare pentru mine.
— Îți plac femeile?
— Femeia, eterna poveste. Este și un cîntec, nu?
— Îți plac vorbăreții?
— Aia care fac gargară cu pio-neze?
— Intelectuali ai întîlnit?
— Aia cu creierul pe moațe? Parcă mi-au ieșit cițiva în cale.
— Te-a lovit vreodată vreo femeie?
— Pe mine?
— Da.
— Palma unei femei este o dovadă că nu-i ești indiferent...

— Îți plac certurile, scandalurile?
— Mă interesează așa, ca specta-col, dar ori de cîte ori am vrut să-i împac — că-mi place să împac lucruri — am ieșit eu... sifonat.
— Călătorești cu transportul în co-mun?
— Îmi place. Mai ales cînd este aglomerație, mă urc ultimul în tramvai sau autobuz, ce-o fi, și stau în spatele unuia ca să mă rid de el cînd l-oi în-treba; vă dați la prima?
— În fiecare dimineață pleci de-acasă?
— Da.
— Unde mergi?
— Să cunosc lumea.
— Da ce?
— Să se găsească.
— Fumezi?

— Cum dracului nu?!
— Bei cafele?
— Se leagă de tutun, nu?
— Ai furat vreodată ceva?
— Nu, asta-i o chestie degradantă.
Aa, poate dac-am intrat vreodată la vreun film, meci sau chermезă pe blăt, mă rog, asta-i altă chestie.
— Ai amintiri? Din copilărie?
— Multe.
— Care?
— Jocul ăla care avea cam urmă-toarele vorbe: „Din Oceanul Pacific,/ A ieșit un pește mic,/ Și din gura lui ieșea/ Lua-te-ar dracu' să te ia...”
— Părinții te iubesc?
— Enorm!
— Care, mai ales?
— Mama.
— Cum te alintă?

— ...Minca-l-ar mama de dandi...
 — De ce... „dandi”?
 — Îmi zice așa de când m-am îmbrăcat, de fapt ea m-a îmbrăcat cu niște foale a-nția: pantofi cu talpă triplă, ciorapi-zebră, cămașă „gitarele dragostei”, cravată-fil și mai aveam și freză „creastă de cocoș”.

— Numele și prenumele?
 — Ce importanță are? Îl am și pe nume și pe prenume.

— Data nașterii?
 — Sint născut în zodia porcului...
 — Adică?

— Am noroc.
 — Locul nașterii?
 — În orice caz, dacă vorbim

aceeași limbă, sint de pe-aci.

— Studii ai?
 — Cum de nu? Știți doar că învățămîntul este obligatoriu!

— Deci ai studii elementare?

— Le am!

— Ai studii medii?

— De ce nu?

— Ai studii superioare?

— N-am avut pile.

— Păi, ce-ai vrut să urmezi?

— Artele.

— Care dintre ele?

— Le-am încercat pe toate și...

canci!

— Profesia?

— Păi, de unde?

— Ocupația?

— Fără.

— Ce fac părinții?

— Muncesc, săracii!

— Deci te întrețin ei?

— Păi dacă m-au făcut...

— Ți place vreo meserie practică?

— Ori artă, ori nimic, dar unii spun

că orice meserie este bună, numai să

nu degenereze în... muncă.

— Păi, ai vreo aptitudine?

— Nu știu dacă am vreo aptitudine,

dar sensibil sint!

— Este evident.

— Păi nu spun eu?!

— Ești căsătorit?

— Caut...

— Ai călătorit prin țară?

— De la munte, la mare: autostop.

— Ce mîncare preferi?

— Nu sint mofturos.

— Care-i arta preferată?

— Făcînd o selecție, cred că filmul,

totuși...

— De ce?

— Îl simt în mine.

— Care-i artistul sau artista prefe-

rată?

— Nu vreau să jignesc pe nimeni;

pe mulți și pe multe le plac.

— Care-i sportul preferat?

— Sportul „rege” fotbalul, dar mă

distra și Năstase cînd făcea hai de

unii prin lume.

— Ai prieteni?

— Cine nu are o gașcă a lui?

— De ce ești prieten cu ei?

— În orice caz nu din interes: sin-

tem legați sufletește.

— Muzica ți place?

— Mă sfîrșesc după ea.

— De ce?

— Nu știu, nu m-am analizat.

— Ce cărți citești?

— Polițiste citesc, iar de răsfoit...

alte...

— Care-s alea „răsfoite”?

— Ei, vă faceți că nu înțelegeți,

alea de...

— Alea! Păi pe ce jucați? Bani

aveți?

— Bisnițarea să trăiască! Băieții

din gașcă sint tare descurcăriți.

— Care-i autorul preferat?

**Carmen Stănescu și Radu Beligan, fermecătorii comici din
 Premiera de Mihai Constantinescu**

**Valeria Seciu și George Mihăiță așa cum nu au apărut
 niciodată pe ecran**

Cei doi Ștefani de voie bună — Bănică și Mihăilescu Brăila

— Nu țin minte vreunul. Când ajung la mine (cărțile trec din mână în mână) nu mai au coperti. De fapt ce importanță are autorul?

— Ce faci toată ziua?

— Acum, autocritic vorbind, tai frunză la cliini...

— Ai suferit vreodată?

— Fizic?

— Da.

— Am avut gîlci.

— Dar spiritual?

— Când mi-am dat seama că fără pile nu pot face artă.

— Iubesti?

— Când oi găsi-o pe aia capabilă să răspundă sentimentelor mele de care sînt în stare, îi-o și pun părinților în brațe!

— Ai avut vreo bucurie?

— Da! cînd l-a bătut cliinele meu pe-al unuia din comisia de admitere a IATC.

— Ai făcut cuiva vreodată rău?

— Nu-mi stă în caracter să fac rău; poate... răutăți.

— Dar bine ai făcut cuiva?

— Eu fac bine și cînd vrea omul să nu i-l fac.

— Știi vreo limbă străină?

— Mișc binișor pă franțuzește; ce-am prins înainte de-a deveni independent.

— Cum adică... independent?

— Adică înainte de a mai sufla cli-neva în casă în fața mea.

— Păi nu-ți „suflă” nimeni în casă? Părinții n-au nici un cuvînt?

— Babacii? Sînt niște demodați. Ei sînt fericii cînd mă văd bine crescut...

— Ce înțelegi prin „bine crescut”?

— 1,90 înălțime, 90 kg., pectoralii și alți mușchi bine legați, de parc-aș fi olimpic, nu alta.

— Muntele îți place?

— Cred că-i obositor...

— Dar marea?

— E mai bine. Se cam „leagă” multe pe-acolo, că vin alții și alții din Europa, c-ai impresia de... tîrg internațional.

— Știi să dansezi?

— Mă legăn bine.

— Ce părere ai despre cei care se căsătoresc?

— Fiecare cu goanga lui.

— Îți place la cald?

— În orice caz, mai bine decît la frig. Dacă frigul te bagă în casă, căldura te scoate în lume. Altă viață!

— Ce anotimp preferi?

— Iarna n-o înghit; mă ține mai mult pe lîngă casă.

— Florile îți plac?

— Da.

— De ce?

— Nu știu.

— Te-ai gîndit vreodată la măgari?

— Dom'le ăla-i un animal simpatic.

Am auzit că dă întotdeauna ora 1 ziua. Cînd rage el este ora 1.

— Ce știi să faci?

— Multe așa face, dar am așa o plic-tiseală în mine...

— Ce-ai vrea să faci?

— Ce-am spus mai sus: artele mă chinuie...

— Păi și „Arta cofetarului” e o...artă.

— Rideți de mine. Eu cînd zic „artă” mă gîndesc la alea care au și „fonduri” pentru membrii lor...

— Ai vrea să-ți iasă norocul în cale?

— Norocul ocolește omul deștept!

Geo SAIZESCU

Zece situații de

Actriceasca

Marele actor român G.C. obișnuia din cînd în cînd, după spectacol, să mai rămînă cu confracții la un pahar de... vorbă. Soția, de cele mai multe ori, adormea pînă să vină el. Odata însă, a întîrziat mai mult ca de obicei pînă în zori.

A plecat îngrijorat acasă și pentru că n-avea cum să motiveze soției întîrzierea, s-a gîndit c-ar fi mai bine să se culce fără ca să fie simțit.

Ca întotdeauna, la ora aceea, soția dormea.

El deschide ușa cu precauție și din hol începe să se dezbrace. Mai are puțin și... pisica, simțindu-l c-a sosit, se trezește de unde dormea se întinde, miaună, o scoală și pe nevastă iar aceasta văzîndu-l în hol pe jumătate... dezbrăcat, îl ia la zor:

— Unde te duci, omule, cu noaptea în cap? Mai astîmpără-te și tu, că fac eu piața!

— Ei bine, dacă așa zici tu, uite că mă culc!

Și marele actor, încă nedebrăcat, cade buștean, sfîrșind.

Aviz

În holul unui hotel, la vedere, următorul anunț: „Cine a găsit o mînușă cu un deget, o mînușă mare cu desene norvegiene ruptă, dar încă bună la nevoie, este rugat s-o depună...”

După un timp în locul mînușii solicitate, o notă:

„Nu înțeleg de ce n-o depuneți dumneavoastră pe cealaltă. Noi am găsit o mînușă cu un deget, o mînușă mare cu desene norvegiene, ruptă, dar încă bună la nevoie și ne-am purtat civilizat cu ea, nu ca alții: am remaiat-o și-i așteptăm cu drag partenera ca să o punem la punct și pe ea, pentru că, într-adevăr, sînt bune la nevoie.”

Nu știu care o fi fost urmarea, dar las — ca în filmele moderne — să gîndiți dumneavoastră, posibilul final.

Părinți și copii

Mielu, un vîlăgan cit toate zilele (deși, între noi fie știut are numai 14 ani) stă într-un colț al livingului familiei Alintescu, înghesuit de fratele său Teo (de numai 9 anișori) care-l pleznește peste față de te-apucă mila de bietul... Miel.

— De ce stai, mă, să te bată ăl mic — intervine din colțul său unde se coafa — Alintescu-mama.

— Păi, dacă-i dau o labă în stil Cassius Clay și-l arunc iar de pe balcon în grădiniță, tot pe mine mă bați, ca și altădată, cînd nu-l tata acasă, așa că...

Într-adevăr, Alintescu-tatăl nu este acasă — este la niște amici să facă combinații Loto-Prono — c-am fi asistat la o reușită scenă de familie între soții Alintescu care, fiecare cu riscul unor interminabile certuri duse

la... nivel înalt, protejează o odraslă în detrimentul celeilalte părți.

Paslune

Meci fierbinte de fotbal pe un stadion autohton într-o duminică după amiază.

Cînd comicul cîștigă rămășagul cu sine — Jorj Voicu, în Rămășagul lui Gopo

Joacă A cu B Derbi.

Poate fi în provincie, dar tot atît de bine și în Capitală, pentru că și-ntr-o parte și-n alta, indigeni vinzători ambulanți, împart în stînga și-n dreapta „bomboane-agricole împotriva nervilor” sau... „semințe Pronosport”.

— Huo... Aa!

— Care-s ăia, mă?

— Alb-albaștri cu dungi pe față și pe dos.

— Huo, Beel!

— Ce faci, frate, și pe-ăia îi... flu-ier?

— Ce te interesează, fluier pe banii mei.

— Huo, Ceeel!

— Ai înnebunit de-a binelea?! Unde-i vezi, mă, tu pe Ce?

— Joacă săptămîna viitoare și nu știu dacă nevastă-mea, care vine din „vichendu” pe care-l petrece la părinții la Constanța, o să-mi dea liber pe stadion.

comedie

Într-un birou

- Ești o nulitate, asta ești!
- Serios? Vă rog să precizați în ce categorie mă plasați?
- ?!
- Există nulități mici și nulități... mari!
- Ei bine, ești o m-a-r-e nulitate!!!
- Păi vedeți! Sint Mare!

Într-alt birou

- Plec, nu mai stau, mă duc în Cosmos că-l vid și-acolo nu-s... frecusurii!

La o ședință

- După umila mea părere... își începe unul dintre vorbitori cuvântul său.
- Dacă ai păreri... umile, mai bine stai în banca ta, îi strigă cineva din sală neînscris la cuvânt.

Meteorologie

Puiu Iancovescu stătea cu câțiva confrăți pe terasa unui central local bucureștean.

Fusesse un soare frumos toată dimineața, un plăcut soare de primăvară, dar începea să se înnozeze.

Cineva, dînd o raită cu privirea pe cer, face remarcă:

- O să se cam strice vremea...
- De ce te miri? Nu știi c-așa-i la noi?! O zi plouă, miine ninge, poimîine-i soare.

Cum dracu' să mai ai caracter cu o asemenea climă! I exclamă convins cunoscutul artist care lansa vorbe de duh cu o dezinvoltură strămoșească, oltenească.

În tramvai

Un gălgan se face absent ca să nu-l ia la întrebări taxatoarea că nu și-a luat bilet.

Dar nu reușește, pentru că un cetățean cinstit, un bun sindicalist, îi sesizează respectivei, aflată în timpul serviciului, cu număr pe piept.

— Hei, tovarășe, mare cit tramvaiul, de ce nu iei bilet, că slavă Domnului, ți-a plouat la rădăcină?!

— A plouat, dar nu m-am prins, răspunde respectivul, sec.

De-ale copiilor

Pentru Moș Gerilă — Adresa str. Norilor, nr. toate, ap. peste tot, et. multe, jud. Căciulilor, municipiul nesțuit, destinație — Moș Gerilă, țara de destinație — Pămîntul,

O Căruță cu mere (de George Cornea) la care, pe lînga cal, s-a „înhamat” și un actor de comedie numit Radu Gheorghe

Melodiu la Costinești cu Horațiu Mălăele și Mariana Buruiană dirijați de Constantin Păun

Unde

Modele cinematografice nu sînt în-
timplătoare. Se poartă „telefoanele
albe” (adică tribulațiile de alcool ale
elegantelor din înaltă societate) pen-
tru că trebuie să uităm perspectivele
negre ale unui război ce bate la ușă.
Se poartă realismul (de fapt neorealismul)
străzii și al oamenilor simpli,
al orfanilor căutînd printre dărîmături
și al coșilor de șomeri, pentru că nu
trebuie să uităm consecințele unei
conflagrații. Se poartă filmul politic
cu magistrați uciși la colț de stradă și
diplomați răpiți din fața casei, pentru
că politica a pătruns în toate cotloa-
nele vieții noastre. Se poartă filmul
retro, pentru că realitățile zilei de azi
ne îndeamnă să ne refugiem în nos-
talgia zilei de ieri.

Cea mai recentă modă este cea a
basnelor intergalactice, a superpro-
ducțiilor spațiale cu roboți și extrater-
reștri, cu uriașe farfurii zburătoare și
complicate rachete interplanetare. În
clasamentul filmelor cu cele mai mari
încasări din toate timpurile, ele —
adică **ET—Extraterestrul**, **Războiul
stelelor**, **Întoarcerea lui Jedi** și **Impe-
riul contraatacă** — au detronat rînd
pe rînd love story-urile (**Pe aripile vin-
tului**), superproducțiile „istorice”
(**Cleopatra**) și filmele muzicale (**Sune-
tul muzicii**).

De altminteri, caracterul ciclic al
genurilor cinematografice a fost con-
statat și teoretizat în repetate rînduri.
Într-un interesant studiu pe această
temă, criticul american Noel Carroll
afirma că „repetarea și reluarea per-
manentă a genurilor în istoria cine-

matografului constituie un semn că
pelicula este un depozitar important
al mitului contemporan” și că preocu-
pările fiecărui gen se modifică foarte
puțin în timp, doar accentele se
schimbă de la un ciclu la altul.

E firesc, deci, că, în deceniul în
care sateliți, nave și navete împînzesc
cerul, în care primim informații des-
pre canalele lui Marte și inelele lui
Saturn, cosmosul să fie mitul cinema-

cuplu Fred Astaire și Ginger Rogers:
Top Hat (Jobenul, 1935) și **Swing
Time** (Vremea swingului, 1936).

Nu este motiv să tragem concluzii
pripite și să spunem că apetența
spectatorilor pentru filmul muzical a
scăzut. Dimpotrivă. Dar, ca și în alte
domenii ale vieții, funcționăm pe baza
de înlocuitori și concentrate. În acest
caz înlocuitorul-concentrat este mu-
zica video.

**Într-un timp în care sateliți și nave
spațiale împînzesc cerul, e normal ca
mitul cinematografic numărul unu
să fie Cosmosul, nu ringul de dans**

matografic numărul 1 și nu ringul de
dans, pantofii de step, fustele învalte
și ritmurile îndrăcite. Ceea ce nu în-
seamnă că filmul muzical cu subspе-
cțiile sale (musical, comedie muzicală,
film balet, film operă etc.) a dispărut
din preocupările marilor studiouri ci-
nematografice ale lumii. Dar e semnifi-
cativ faptul că în plină vară 1986
(deci în sezonul filmului de divertis-
ment) din cele 74 de filme care rula-
u pe ecranele newyorkeze (deci în pa-
tria musicalului) numai două erau co-
medii muzicale și celea la capitalul
reluări. E drept, două reluări celebre
din filmografia numai puțin celebrului

Încă de acum zece ani cinemato-
graful a prevăzut această concurență
și a încercat să se integreze în nebu-
nia disco cu **Saturday Night Fever**
(Febra de simbătă seara de John
Badham), despre care criticul J. Ho-
berman spune că „a statuat musicalul
contemporan anticipînd moda muzicii
video și fiind o nouă simbioză între
rock și film”.

Era și timpul ca în evoluția acestui
gen să înceapă o epocă nouă. Vre-
mea musicalurilor somptuoase cele-
brînd optimismul (vezi **Sunetul muzi-
cilor**, **Mary Poppins** sau **Hello Dolly**),
apăsese odată cu spectaculosul esec

Doi câte doi în sunetul muzicii. Ginger Rogers și Fred Astaire, Perry King și Raquel Welch, Stela Popescu și Ștefan Tapalagă

ești, domnule Astaire?

al filmului **Star**— (1968). După aproape un deceniu, **Febra de sim-bătă seara** anunța începutul unui alt ciclu, o etapă a cărei trăsătură definitorie este tocmai absența unei trăsături definitorii.

Se adoptă stilul disco (**Grease** de Randal Kleiser, **Stay'n' Alive** de Sylvester Stallone), care, uneori, esuează în kitschul cel mai lamentabil (**Xanadu** de Robert Greenwald), dar

se apelează, adesea, la modelele clasice. În **Pennies from Heaven** (**Bani căzuți din cer** de Herbert Ross), de pildă, nu numai că toată muzica este preluată din mușicalurile anilor '30—'40 în interpretarea lor originală, dar, la un moment dat, eroii, care urmăresc o proiecție cinematografică cu **Follow the Fleet** (**Haideți cu flota**), se urcă pe scenă și încep să danseze cu Fred Astaire și Ginger Rogers, iar apoi se substituie lor.

Se urmăresc peripețiile în ritm frenetic ale tinerilor în adidași și jampiere, cu bentițe pe frunte și patine cu roțile în picioare (**Grease I și II** sau

Can't Stop Music (**Nu puteți opri muzica**), dar la fel de des se cade prada nostalgiei pentru anii antebelici (**Cotton Club** de Francis Ford Coppola) sau imediat postbelici (**New York, New York** de Martin Scorsese). Singura secvență interesantă din **Xanadu** pune față în față cele două lumi personificate de Gene Kelly și respectiv de Michael Beck, care își imaginează, fiecare în felul său, cum va arăta vii-

muzica poate fi un apendice al textului, adică al unei acțiuni complicate cu numeroase conflicte și răsturnări de situație, croite după modelele clasice, ca în **Victor/Victoria** de Blake Edwards și **Yentl** de Barbra Streisand (acesta din urmă poartă girul premiantului Nobel, Isaac Bashevis Singer). De menționat că, prin natura subiectului, atît **Victor/Victoria** cît și **Yentl** se înscriu într-o modă care a bîntuit pentru scurtă vreme cinematograful la începutul anilor '80 și a culminat cu comedia nemuzicală **Toolsie** de Sydney Pollack: moda travestiurilor.

Și, totuși, o trăsătură aproape generală s-ar putea desprinde: procentul scăzînd de comedie al acestor musicaluri, care pe vremea lui Astaire și Rogers, a lui Minnelli și Kelly puteau fi prescrise în terapia bolnavilor cronici de depresiune nervoasă. După **West Side Story** de Robert Wise, care a deschis posibilitatea musicalului tragic, umorul acestui gen a căpătat cele mai diverse coloraturi de la amar (**Bani căzuți din cer**) la macabru (**All That Jazz** / **Tot acest jazz** de Bob Fosse, **Cotton Club**). Fantezia se limitează tot mai mult la zona coregrafică, iar trama propriu-zisă are uneori un fundal de-a dreptul dramatic: în **Febra de sim-bătă seară** Tony Manero își duce existența într-un mediu modest, în mijlocul unei familii dezbinată; alături de un frate ce trece printr-o criză teologică și un prieten care se sinucide. Happy-end-urile sînt tot mai rare: Jimmy Doyle și Francine Evans din **New York, New York** se

Unde sînt acele musicaluri ce puteau fi prescrise în tratamentul bolnavilor de astenie? Cu succes!

torul local pe care vor să-l deschida — cu o orchestra și o trupa de balet ca în anii '40, din care nu lipsesc nici un trio vocal, tip surorile Andrews, nici personajul marinarului, nici dandy-ul cu haine în dungi, nici femeia fatală cu rochie plesnită pînă la sold, sau cu o orchestră disco, costume tipătoare și lumini amețitoare.

Raportul muzică-text variază și el de la caz la caz. Textul poate fi un apendice al muzicii și dansului, în sensul că trama e un simplu pretext pentru avansa de dinamism și energie (în musicalurile de tip **Grease** și **Nu puteți opri muzica**), după cum

Hello, Dolly, hello, muzicalul cu Barbra Streisand

Dulcea tristețe sau Shirley Mac Laine

despart. Yenti iubeste fara speranta, regizorul coregraf din **Tot acest jazz** moare de inima.

Ce rămâne din acest amestec de ritmuri și umori ce caracterizează muzicalul american de aproape un deceniu?

Citeva valori sigure

1. Un interpret: John Travolta. În principiu, urmașul lui Fred Astaire și Gene Kelly. În fapt, un alt George Chakiris, poate mai talentat, poate mai durabil ca vedetă (Chakiris n-a avut decît un singur mare succes: **West Side Story**, deși ambiția lui Travolta de a-și încerca forțele dramatice abandonînd musicalul nu mi se pare de bun augur. Pentru că farmecul lui rămîne dansul. E adevărat că ochii lui sînt albaștri, dar nu excelează prin expresivitate. E adevărat că gura lui e senzuală, dar expresia lui e insolentă. E adevărat că pe figura lui se citește o anume virilitate, dar și multă necelare, tocmai bună pentru Tony Manero, vînzătorul de prăvălie și regele discotecii de cartier din **Febra de sîmbătă seară**. Lui Travolta îi șade bine pe ringul de dans așa cum lui Sylvester Stallone îi șade bine în ringul de box. Chiar dacă la prima vedere pare hazardată, apropierea nu e gratuită. Nu numai pentru că amîndoi sînt descendenții unor familii de origine italiană. Ci pentru că personajele care le-au adus celebritatea — Tony Manero și respectiv Rocky — se aseamănă: aceeași obîrșie modestă, aceeași ambiții de a-și depăși condiția. De altfel, **Febra de sîmbătă seara** a fost definit, printre altele, versiunea disco a filmului **Rocky**. Și nu poate fi o simplă coincidență faptul că **Stayn' Alive**, adică povestea aceluiași Manero ajuns profesor de dans în Manhattan, de unde forțează porțile

Broadway-ului și ale înaltei societăți, poartă semnătura regizorului... Sylvester Stallone.

2. O modalitate inedită de a insera bucățile muzicale, așa cum remarcă și criticul Andrew Sarris în „Village Voice”: „Urmăream Yentl și mă întrebam dacă a mai existat vreun film în care o persoană să cînte și celelalte personaje să nu cînte deloc, și mai ales un film în care celelalte persoane nu numai că nu cîntă, dar nici măcar nu au plăcerea să o audă pe eroină cîntînd”. Și asta din cauză că regizoarea Barbra Streisand a conceput cîntecele ca pe niste monoloage interioare ale actriței Barbra Streisand. Ele se revarsă din banda sonoră în timp ce pe ecran imaginile acțiunii continuă să curgă nestingherite, publicul fiind, concomitent, martorul realității exterioare și interioare eroinei și devenind astfel, într-un fel, confesorul ei. De fapt, numai spectatorul cunoaște secretul lui Yentl, fata orfană,

**În pași
de dans,
încotro?
Înapoi spre
Fred Astaire?
Spre
Gene Kelly?
Sau spre
Bob Fosse?
Oricum,
muzicalul
merge
mai
departe...**

dornică de învățătură care se trăsese în băiat pentru a putea merge la școală, care se îndrăgostește de un coleg ce o tratează ca pe un frate și se căsătorește, din întâmplare, cu logodnica acestuia ce o iubește ca pe un bărbat. Cu asemenea încurcături nu e de mirare că biata Yentl are nevoie de confesori. De ce Barbra Streisand se confesează cîntînd nu mai trebuie explicat.

3. O secvență antologică: finalul filmului **Cotton Club**. Totul nu este decît o demonstrație strălucită că regizorul Francis Ford Coppola cunoaște o epocă (prohibiție, gangsteri, step) și filmele ei (**Micul Cesar + Strada 42**). Ce se întîmplă interesează mai puțin pentru că știm de la George Raft și Fred Astaire, de la Edward G. Robinson și Busby Berkeley: gangsterii se pindesc, se ciocnesc și se lichidează între ei, iar dansatorii iubesc și dansează, dansează și iubesc. Important este **cum** se întîmplă. Așa că această demonstrație se în-

Pygmalion și Galateea în pași de dans, adică Audrey Hepburn și Rex Harrison în My Fair Lady

Roy Scheider, interpretul principal din All that Jazz, ales de regizor și pe bază de asemănare... cu sine

Tot mai puțin muzical, tot mai multă coregrafie (Fantastica de Gilles Carle)

Din culisele vieții, în culisele filmului (All that Jazz de Bob Fosse)

cheie cu o superdemonstrație de maiestrie regizorală, adică tocmai secvența antologică despre care vorbeam.

Pe scena de la Cotton Club dansatorul negru în haine albe își începe numărul de step în lumina puternică a proiectoarelor. Într-un alt local, gangsterii albi în haine negre se așează la masă la lumina discretă a lămpioanelor. Dansatorul iutește pasul. În restaurantul gangsterilor plutește amenințarea. Dansatorul este cuprins de o adevărată frenezie. În restaurant, barmanul dispăre sub tețghea. Dansatorul răpăie sacadat din picioare într-un ritm incredibil. Gangsterii se prăbușesc de pe scaune sub răpăiala împușcăturilor. Jocurile s-au încheiat. Pentru final, cu toții în scenă!

4. Un film: Tot acest jazz de Bob Fosse.

Filme despre culisele scenei s-au mai făcut. E modalitatea cea mai credibilă de a introduce numerele muzicale. În schimb, filme despre existența unui coregraf în luptă permanentă cu vîrsta, cu inima, cu timpul, cu dansatorii, cu finanțatorii viitorului spectacol, care își bîcuieste forțele cu pastile energizante, dar clachează în prețioasă premiere — n-am prea văzut. E cu altul mai dramatic cu cît totul are un subtext autobiografic: Bob Fosse este el însuși coregraf, a suferit un preinfarct, s-a căsătorit de trei ori cu parteneri de scenă. Și nu poate fi împlîntor că alegerea lui Fosse pentru rolul principal s-a oprit asupra actorului Roy Scheider care îi seamănă foarte tare.

Vorbînd despre propria sa experiență, Fosse afirmă că dorește să creeze un nou tip de musical în care „bucățile muzicale să se integreze firesc în ceea ce se întîmplă pe ecran”, nu ca pe vremea lui Astaire și Kelly cînd personajele cîntau și dansau tîmpenă pe stradă.

Și totuși... unde ești dumneata domnule Astaire?

Cristina CORCIOVESCU

*Atenție
Filmul nu este
numai
un divertisment*

*dosarul
...comediei*

Eternii efemerii

Umor englezesc
cu Phill Silvers:
Urmăriți cămila asta

Romeo și Julieta
trecuți de
patruzeci de ani?
Nu cred
nici copiii...

Eroul filmului, vajnic luptător pentru dreptate și adevăr, dezlănțuie o campanie aprigă împotriva răufăcătorilor, bine organizați în bande, în păduri, în circiumi, în saloouri. El le întinde curse, ei nu se lasă mai prejos. El lichidează mai bine de jumătate din bandă, cealaltă jumătate continuă să jefuiască bănci, magazine, sate, vite, cai, să amenințe, să șantajeze și să ucidă oameni nevinovați. După câteva capcane din care eroul scapă ca prin minune, datorită curajului, inteligenței și forței sale, precum și datorită ajutorului unor oameni de bine și al unor femei bine, el cade totuși într-o cursă din care nu mai scapă. Răufăcătorii îl ciurulesc cu gloanțe și-l lasă într-un lac de sânge. Dar, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut cu el, eroul, viu și nevătămat, își continuă batalia pentru dreptate și adevăr. El lichidează încă un sfert din bandă, salvează oameni, ciini, bănci, sate, cai și situații, după

care cade tragic, răpus de un pumnal ucigaș.

Nu avem timp să deplîngem (sau, chiar să plîngem) moartea cumplită a eroului, căci el se ridică din nou la luptă, cu calul, cu mașina, cu pistolul și cu toată convingerea. După ce mai trimite pe lumea cealaltă vreo treizeci de bandiți (care, la început, n-au fost decât doisprezece, dar s-au înmulțit, probabil, prin sciziparitate), e ucis definitiv de o stîncă prăvălita asupra sa. Definitiv?

Nu. Se ridică, luptă, mai moare de cinci-sase ori, dar învinge. Bandiții, la rîndul lor, mor și ei în câteva reprize, însă, firește, vor învia în filmul următor spre a fi din nou pedepsiți de aceiași erou nemuritor.

Dar spectatorii? Spectatorii mai mor. Dar nu învie, căci ei, sărmanii, sînt oameni.

Dumitru SOLOMON

Atelier de creație

M-am gândit să scriu un scenariu de film despre dragostea dintre doi oameni aflați la vîrsta maturității. Să scriu despre dragostea conjugală? E banal și nespectaculos. Poate despre doi oameni care se iubesc de mici copii și continuă să se lubească și la maturitate, dar nu se căsătoresc... Bui, dar de ce nu se căsătoresc? Din cauza părinților? Un Romeo și o Julietă trecuți de patruzeci de ani victime ale dușmăniei dintre familii? La sfîrșitul secolului XX doi oameni maturi suferă din cauza neînțelegerii dintre părinți? Nu cred nici copiii! Dar dacă fiecare dintre cei doi eroi este căsătorit și... Exclus! Dublă infidelitate? Două divorțuri? Sau... nici nu-mi vine să scriu cuvîntul... crima? Ori..., sinucidere? Nici vorba! Aș dori să fie o poveste calmă, liniștită, gravă, și nu o dramă pasională. Fără victime! Poate că un singur divorț.... Și ce rezolv? Divorțul e divorț, iar infidelitatea... ce să mai vorbim! Să încercăm altfel. Lui i-a murit nevasta... Dar de ce s-o omor pe biata femeie? Mai ales că am mai întîlnit astfel de cazuri în filme. Atunci, ei i-a murit soțul. Va să zică ea este liberă. Dar el? El... a fost părăsit de soție. De ce? Fiindcă el e un monstru. Asta-i bună! Spectatorii nu au nici un motiv să simpatizeze un monstru. Atunci nevastă-sa e un monstru. În cazul asta, în loc să-l simpatizăm, îl compătimim. Nu-i bine. Să zicem că nevastă-sa l-a părăsit fiindcă n-a vrut să-l urmeze în provincie. Merge. Dar filmul asta s-a mai făcut de vreo douăzeci de ori. Nu, mai bine îl fac pe el văduv. Dar cum a rămas văduv? Doar nu s-a născut așa. Vedem noi... Dar ea? Ea ce este? Adulteră? Imposibil! Îi fac pe amîndoi văduvi. Doi văduvi la patruzeci de ani? Doar nu e razboi. El văduv și ea divorțată. Ea de ce e divorțată? Barbatul ei e bețiv. Și asta s-a mai făcut. Mai bine ea văduvă și el divorțat. Înseamnă că soția lui o fi fost bețivă? El e bețiv. Și ce iese? Dragostea dintre un bețiv și soția unui bețiv? A, nu, că ea nu mai e divorțată, e văduvă. La urma urmei, de ce văduvă? Mai bine nemăritată. Nemăritată la patruzeci de ani? Nu, el e neînsurat. Și ea? Amîndoi sînt necăsătoriți. Păi de ce nu s-au căsătorit? Fiindcă nu s-au cunoscut pînă acum. Și acum, dacă se cunosc, de ce nu se căsătoresc? Dacă se căsătoresc, la ce bun filmul?...

Nu, scriu un scenariu despre dragostea dintre un bărbat matur și inovativ la care lucrează. Dar s-a mai făcut. Și ce-i dacă s-a mai făcut?

Nuntă în decor hippy: Hair, de Milos Forman, cu Beverly D'Angelo și John Savage

D.S.